

DUTCH BIRDING

VOLUME 30 • NO 4 • 2008

Dutch Birding

Internationaal tijdschrift over
Palearctische vogels

REDACTIE

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
e-mail editors@dutchbirding.nl

FOTOREDACTIE

Dutch Birding
p/a René Pop
Postbus 31
1790 AA Den Burg-Texel
Nederland
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

p/a Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Nederland
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BESTUUR

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland
e-mail dba@dutchbirding.nl

COMMISSIE DWAALGASTEN

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CDNA
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
e-mail cdna@dutchbirding.nl

COMMISSIE SYSTEMATIEK

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CSNA, p/a George Sangster
Stevenshof 17
2312 GM Leiden
Nederland
e-mail csna@dutchbirding.nl

TELEFOONLIJNEN

0900-BIRDING (= 0900-2473464)
(vogellijn, EUR 0.35/min)
010-4281212 (inspreklijn)

INTERNET

www.dutchbirding.nl

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (tel 023-5378024,
e-mail arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

ADJUNCT HOOFDREDACTEUR Enno Ebels (tel 030-2961335, e-mail enno.ebels@dutchbirding.nl)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (tel / fax 020-6997585,
e-mail andre.van.loon@dutchbirding.nl)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (tel 0222-316801, fax 0222-316802,
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl)

REDACTIERAAD Peter Adriaens, Ferdie Hieselaar, Roy Slaterus, Roland van der Vliet en Rik Winters

REDACTIE-ADVIESRAAD Peter Barthel, Mark Constantine, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Anthony McGeehan, Killian Mullaney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, Hadoram Shirihai, Brian Small en Lars Svensson

REDACTIEMEDEWERKERS Rob van Bemmelen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Jan Eerbeek, Joris Elst, Dick Groenendijk, Marcel Haas, Jan van der Laan, Hans van der Meulen, André van der Plas, Kees Roselaar, René van Rossum en Vincent van der Spek

PRODUCTIE EN LAY-OUT André van Loon en René Pop

ADVERTENTIES Laurens Steijn, p/a Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam
e-mail advertising@dutchbirding.nl

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 2008 bedraagt: EUR 36.50 (Nederland), EUR 39.50 (België), EUR 37.00 (rest van Europa) en EUR 40.00 (landen buiten Europa). Abonnees in België en Nederland ontvangen ook het dvd-jaaroverzicht.

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op girorekening 01 50 697 (Nederland), girorekening 000 1592468 19 (België) of bankrekening 54 93 30 348 van ABN•AMRO (Castricum), o/v 'abonnement Dutch Birding'. Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association. Het abonnement gaat in na ontvangst van de betaling.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De volgorde van vogels in Dutch Birding volgt in eerste instantie een klassieke 'Wetmore-indeling'. Binnen dit raamwerk worden voor taxonomie en naamgeving de volgende overzichten aangehouden: *Dutch Birding-vogelnamen* door A B van den Berg (2008, Amsterdam) (taxonomie en wetenschappelijke, Nederlandse en Engelse namen van West-Palearctische vogels); *Vogels van de wereld - complete checklist* door M Walters (1997, Baarn) (Nederlandse namen van overige vogels van de wereld); *The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world* (derde editie) door E C Dickinson (redactie) (2003, Londen) (taxonomie en wetenschappelijke namen van overige vogels van de wereld); en *Birds of the world: recommended English names* door F Gill & M Wright (2006, Londen) (Engelse namen van overige vogels in de wereld).

Een lijst met tarieven voor de vergoeding van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactie. Voor (de voorbereiding van) bijzondere publicaties op het gebied van determinatie en/of taxonomie kan het Dutch Birding-fonds aan auteurs een financiële bijdrage leveren (zie Dutch Birding 24: 125, 2001, en www.dutchbirding.nl onder 'The Journal').

Dutch Birding Association

BESTUUR Theo Admiraal (penningmeester), Gijsbert van der Bent (voorzitter, tel 071-4024547), Arjan van Egmond (secretaris), Wietze Janse en Laurens Steijn; tevens is de redactie van Dutch Birding met een zetel vertegenwoordigd.

BESTUURSMEDEWERKERS Jeannette Admiraal, René Alma, Johan van 't Bosch, Hans Bossenbroek, Menno van Duijn, Albert van den Ende, Thomas van der Es, Leo Heemskerk, Janneke Kimstra, Bertus de Lange, Arnold Meijer, Ies Meulmeester, Patrick Palmen, Marc Plomp, Sjoerd Radstaak, Chris van Rijswijk, Henk van Rijswijk, Willem van Rijswijk, Vincent van der Spek, Michel Veldt, Jeroen van Vianen, Reinoud Vermoolen, Kees de Vries en Peter Weiland.

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

LEDEN Ruud Brouwer, Nils van Duivendijk, Dick Groenendijk (voorzitter), Teus Luijndijk, Arjan Ova, Willem van Rijswijk, Laurens Steijn en Arend Wassink. **MEDEWERKER** Max Berlijn (archivaris). De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA)

LEDEN Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar en George Sangster (secretaris, tel 071-5143790). De CSNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

© 2008 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij robstolk®, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Nederland

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Arnoud van den Berg (tel +31-235378024, e-mail arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

DEPUTY CHIEF EDITOR Enno Ebels (tel +31-302961335, e-mail enno.ebels@dutchbirding.nl)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (tel / fax +31-206997585, e-mail andre.van.loon@dutchbirding.nl)

PHOTOGRAPHIC EDITOR René Pop (tel +31-222316801, fax +31-222316802, e-mail rene.pop@dutchbirding.nl)

EDITORIAL BOARD Peter Adriaens, Ferdy Hieselaar, Roy Slaterus, Roland van der Vliet and Rik Winters

EDITORIAL ADVISORY BOARD Peter Barthel, Mark Constantine, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Anthony McGeehan, Killian Mullarney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, Hadoram Shirihai, Brian Small and Lars Svensson

EDITORIAL ASSISTANTS Rob van Bemmelen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Jan Eerbeek, Joris Elst, Dick Groenendijk, Marcel Haas, Jan van der Laan, Hans van der Meulen, André van der Plas, Kees Roselaar, René van Rossum and Vincent van der Spek

PRODUCTION AND LAY-OUT André van Loon and René Pop

ADVERTISING Laurens Steijn, c/o Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam e-mail advertising@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 2008 is: EUR 36.50 (Netherlands), EUR 39.50 (Belgium), EUR 37.00 (Europe) and EUR 40.00 (countries outside Europe). Subscribers in Belgium and the Netherlands also receive the DVD year review.

Subscribers in Belgium, Denmark, Finland, Germany, Norway and Sweden are kindly requested to pay the subscription fee to our local bank accounts in these countries. Details can be found on the internet (www.dutchbirding.nl).

British subscribers are requested to pay exclusively by Sterling cheque. This cheque can be sent to Dutch Birding, c/o Jeannette Admiraal, Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum, Netherlands. Subscribers in other countries can make their payment by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please send an e-mail indicating your credit card type, account number, the expiry date and full address details to circulation@dutchbirding.nl. The subscription starts upon receipt of payment and already published issues will be sent.

Dutch Birding is a bimonthly journal. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The sequence of birds in Dutch Birding basically follows a classic 'Wetmore sequence'. Within this framework, the following lists are used for taxonomy and nomenclature: *Dutch Birding bird names* by A B van den Berg (2008, Amsterdam) (taxonomy and scientific, Dutch and English names of Western Palearctic birds); *Vogels van de wereld – complete checklist* by M Walters (1997, Baarn) (Dutch names of remaining birds of the world); *The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world* (third edition) by E C Dickinson (editor) (2003, London) (taxonomy and scientific names of remaining birds of the world); and *Birds of the world: recommended English names* by F Gill & M Wright (2006, London) (English names of remaining birds of the world).

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editors. For (preparation of) special publications regarding identification and/or taxonomy, the Dutch Birding fund can offer financial support to authors (see Dutch Birding 24: 125, 2001, and www.dutchbirding.nl under 'The Journal').

Dutch Birding Association

BOARD Theo Admiraal (treasurer), Gijsbert van der Bent (president, tel +31-714024547), Arjan van Egmond (secretary), Wietze Janse and Laurens Steijn; the editors of Dutch Birding also have one seat in the board.

BOARD ASSISTANTS Jeannette Admiraal, René Alma, Johan van 't Bosch, Hans Bossenbroek, Menno van Duijn, Albert van den Ende, Thomas van der Es, Leo Heemskerk, Janneke Kimstra, Bertus de Lange, Arnold Meijer, Ies Meulmeester, Patrick Palmen, Marc Plompp, Sjoerd Radstaak, Chris van Rijswijk, Henk van Rijswijk, Willem van Rijswijk, Vincent van der Spek, Michel Veldt, Jeroen van Vianen, Reinoud Vermoolen, Kees de Vries and Peter Weiland.

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Ruud Brouwer, Nils van Duivendijk, Dick Groenendijk (chairman), Teus Luijdijk, Arjan Ova, Willem van Rijswijk, Laurens Steijn and Arend Wassink. **ASSISTANT** Max Berlijn (archivist). The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

Dutch committee for avian systematics (CSNA)

MEMBERS Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar and George Sangster (secretary, tel +31-715143790). The CSNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

© 2008 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by drukkerij robstolk®, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Netherlands

Dutch Birding

*International journal on
Palearctic birds*

EDITORS

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
e-mail editors@dutchbirding.nl

PHOTOGRAPHIC EDITOR

Dutch Birding
c/o René Pop
Postbus 31
1790 AA Den Burg-Texel
Netherlands
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTION ADMINISTRATION

c/o Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Netherlands
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BOARD

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands
e-mail dba@dutchbirding.nl

DUTCH RARITIES COMMITTEE

CDNA
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
e-mail cdna@dutchbirding.nl

DUTCH COMMITTEE FOR

AVIAN SYSTEMATICS
CSNA, c/o George Sangster
Stevenshof 17
2312 GM Leiden
Netherlands
e-mail csna@dutchbirding.nl

INTERNET

www.dutchbirding.nl

Artikelen / papers

Trends in systematics

30 jaar Dutch Birding

Masters of Mystery

WP reports

Recente meldingen / recent reports

DB Actueel

DBA-nieuws

Corrigendum

Voorplaat / front cover

- 215 Atlasvinken in Eemshaven in april 1999 en op Maasvlakte in april 2003 en waarnemingen in Europa [ATLAS CHAFFINCHES AT EEMSHAVEN IN APRIL 1999 AND AT MAASVLAKTE IN APRIL 2003 AND OBSERVATIONS IN EUROPE] *Marnix Jonker, Rik Winters, Arnoud B van den Berg & Enno B Ebels*
- 224 Mogelijke hybride Grote Burgemeester x Grote Mantelmeeuw bij IJmuiden in januari-maart 2007 en herkenning [POSSIBLE HYBRID GLAUCOUS X GREAT BLACK-BACKED GULL AT IJMUIDEN IN JANUARY-MARCH 2007 AND IDENTIFICATION] *Leon Edelaar*
- 228 Roodpootvalken in Fochteloërveen in mei 2008: leerschool voor kleedvariatie [RED-FOOTED FALCONS AT FOCHTELOËRVEEN IN MAY 2008 AND THEIR PLUMAGE VARIATION] *Rik Winters & Roef Mulder*
- 236 Expansion of Syrian Woodpecker in European Russia and Ukraine *Evgeni V Zavialov, Vasily G Tabachishin & Ekaterina Y Mosolova*
- 238 *Galerida galore* – speciation in ‘crested larks’ *Jan Hein van Steenis*
- 240 30 jaar Dutch Birding, deel 4: 1994-98 [30 YEARS DUTCH BIRDING, PART 4: 1994-98] *G J (Hans) ter Haar*
- 258 Solutions of third round 2008: Garden Warbler and Water Pipit; Fourth round 2008 *Rob S A van Bemmelen, Dick Groenendijk & Jan Eerbeek*
- 260 late May-early July 2008 *Arnoud B van den Berg & Marcel Haas*
- 270 Nederland: mei-juni 2008 *Roy Slaterus & Vincent van der Spek*
- 283 België: mei-juni 2008 *Gerald Driessens*
- 288 Vale Gier met Spaanse ringen strandt in Wieringermeer [GRIFFON VULTURE]
- 290 Dutch Birding-vogel(lang)weekend in oktober 2008; Vogelboekenbeurs tijdens vogelweekend; Vogelnamenboek van Klaas Eigenhuis ‘on demand’; Dutch Bird Alerts op website
- 291
- Steppeklapekster / Steppe Grey Shrike *Lanius pallidirostris*, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, 22 september 1994 (*Arnoud B van den Berg*)

Atlasvinken in Eemshaven in april 1999 en op Maasvlakte in april 2003 en waarnemingen in Europa

Marnix Jonker, Rik Winters, Arnoud B van den Berg & Enno B Ebels

Op 30 april 1999 werd een vrouwtje Atlasvink *Fringilla coelebs africana* door enkele 10-tallen vogelaars waargenomen in de Eemshaven, Groningen. De vogel werd in het veld op basis van het verenkleed als 'Afrikaanse Vink' *F c africana/spodiogenys* gedetermineerd. Deze determinatie werd naderhand bevestigd door een geluidsopname van de roepjes. Aanvankelijk werd hij gedetermineerd en aanvaard als 'Afrikaanse Vink' omdat de beperkte documentatie geen determinatie tot op ondersoort leek mogelijk te maken. Nader onderzoek in december 2006 gaf echter aan dat op basis van de vluchtgroep determinatie tot op ondersoort mogelijk was en dat het een Atlasvink *F c africana* betrof. Een adult mannetje Atlasvink werd op 4-5 april 2003 door vele 10-tallen vogelaars waargenomen op de Maasvlakte, Zuid-Holland. In dit artikel worden beide gevallen gedocumenteerd en wordt ingegaan op de determinatie, de taxonomie en het voorkomen van 'Afrikaanse Vink' (Atlasvink of Tunesische Vink *F c spodiogenys*) en 'look-alikes' (Vinken met kenmerken van 'Afrikaanse Vink') in West-Europa.

Eemshaven, 30 april 1999

Rondom Koninginnedag is het voor veel Groninger vogelaars gebruikelijk om de vrije tijd door te brengen op de telpost op de dijk van het oostelijke Eemshaventerrein. Op 30 april 1999 was het hier dan ook redelijk druk. In de ochtend waren twee kruisbekken *Loxia* langs gevlogen waarbij gedacht werd aan Grote Kruisbek *L. pytyopsittacus*. In de hoop dat deze vogels terug zouden ke-

ren en vanwege het feit dat geluidsopnamen belangrijk zijn bij de determinatie in vlucht besloot Marnix Jonker om zijn minidisc-speler met microfoon startklaar te houden. De kruisbekken keerden niet meer terug en behalve een langstreckende Lachstern *Gelochelidon nilotica* was het rustig met de vogeltrek. Rond 10:45 kwam vermoedelijk uit zuidelijke richting een vogel aanvliegen waarvan de roep deed denken aan een Duinpieper *Anthus campestris*. Met deze leuke soort in gedachten maakte MJ een geluidsopname. De vogel landde in gezelschap van twee Rietgorzen *Emberiza schoeniclus* in de singel voor de telpost en bleef roepen. Tot verbazing van de waarnemers die hem met de telescoop konden bekijken bleek het om een vrouwtjes-type Vink te gaan. MJ werd daarom aangespoord te blijven opnemen. Al snel werd het duidelijk dat het niet om een gewoon exemplaar ging. Naast de opmerkelijke roep had de vogel een opvallend grijze kleur, een 'open' gezicht en een opvallende groene rug. Gedurende enkele minuten bleef hij continu roepend in de singel waarna hij in westelijke richting wegvloog en niet kon worden teruggevonden. Hoewel de combinatie van een tjlpende roep en het uiterlijk van een Vink veel aanwezig in verwarring bracht werd op basis van de groene rug en het grijze kleed al snel de mogelijkheid van een 'Afrikaanse Vink' geopperd. Hoewel er foto's gemaakt. Die avond werd er door Rik Winters en Rudy Offereins literatuur geraadpleegd en een oproep geplaatst op EuroBirdNet (EBN) waarin informatie werd gevraagd over 'Afrikaanse Vink' en de opgenomen roep. Hierop werd gereageerd door Magnus Robb. Hij vertelde dat 'Afrikaanse Vinken' een mus *Passer*-achtig geluid maken en dat deze roep opvallend anders is dan welke roep ook van nominaat Vink *F c coelebs* (Koops 1999, Brinkhuizen et al 2004ab).

De beschrijving is gemaakt aan de hand van veldnotities van Harm-Jan Wight, RO en RW, veldschetsen van RO en RW (figuur 1) en de geluidsopname van MJ.

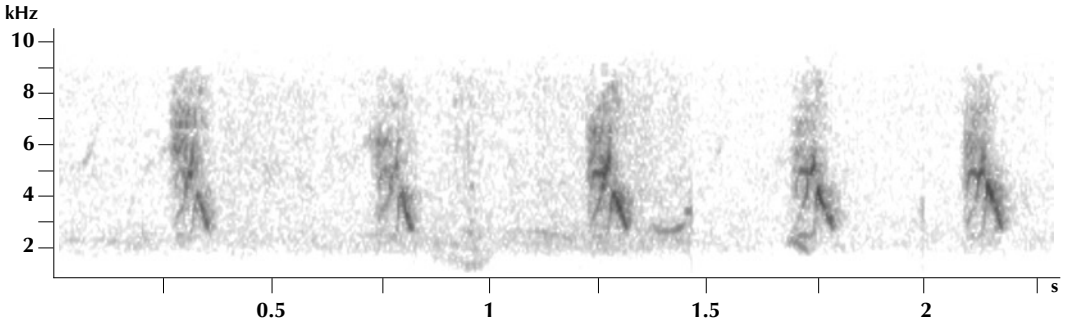
FIGUUR 1 Atlasvink / Atlas Chaffinch *Fringilla coelebs africana*, vrouwtje, Eemshaven, Groningen, 30 april 1999 (Rudy Offereins)

GROOTTE & BOUW Formaat en structuur als Vink (geen van waarnemers noteerde verschil).

VERENKLEED Tekening in grote lijnen overeenkomend met vrouwtje Vink, echter met volgende verschillen. Mantel en rug (gras-)groen, tint vergelijkbaar met die van stuit van nominaat Vink maar donkerder. Kop en onderdelen grijs, zonder duidelijke bruintinten, hooguit met grijsbruin waas. Kop weinig contrastrijk, daardoor meer 'open' gezichtsuitdrukking herinnerend aan vrouwtje Roodmus *Carpodacus erythrinus*.

NAAKTE DELEN Poot vleeskleurig, snavel egaal hoornkleurig. GELUID Roep (zowel in vlucht als in zit) opvallend anders dan

FIGUUR 2 Atlasvink / Atlas Chaffinch *Fringilla coelebs africana*, vrouwtje, tsjilpende *tjep*-roep, Eemshaven, Groningen, 30 april 1999 (Marnix Jonker)

van Vink: neutraal musachtig *tjep* of *tjep*, afwisselend enkel of in tweeklank, vaak in clusters van c drie tot zes roepjes. Door diverse waarnemers vergeleken met vluchtroep van Duinpieper of Ringmus *P. montanus* maar ook met vluchtroep van Witbandkruisbek *Loxia leucoptera*. Op geluidsopname aan eind tevens eenmaal zachte oplopende vluchtroep te horen (in veld niet opgemerkt).

Maasvlakte, 4-5 april 2003

Op vrijdag 4 april 2003 ontdekte Hugo van der Slot langs de Slufterweg op de Maasvlakte een afwijkende Vink. Na raadpleging van een vogelgids realiseerde hij zich dat de vogel veel weg had van een mannetje 'Afrikaanse Vink'. De vink was inmiddels verdwenen maar werd na een uur weer teruggevonden en toen werd ook het geluid gehoord, een musachtig *tsjilp*. De gewaarschuwde Pim Stins kon de waarneming bevestigen en gaf hem door per semafoon. Die avond kon de vink niet meer worden teruggevonden door c 15 vogelaars maar de volgende morgen werd hij rond 08:45 weer door Cock Reijnders per semafoon doorgegeven. De rest van de dag werd hij door vele vogelaars met tussenpozen geobserveerd, solitair foeragerend op de grond tussen de duindoorns. Op 6 april werd hij niet meer aangetroffen (van Dijl 2003).

De beschrijving is gemaakt aan de hand van foto's van Diederik Kok en Harm Niesen (cf Dutch Birding 25: 198, plaat 221, 203, plaat 226, 2003) en video-opnamen van Marc Plomp (cf Plomp et al 2004).

GROOTTE & BOUW Formaat en bouw als van Vink met ondiep gevorkte staart en vrij stevige snavel.

KOP Grijsblauw. Teugel en voorhoofd zwart. Vage groenige zweem op oorstreek. Kin en keel bleek oranje-roze. Opvallende witte oogring, onderbroken voor en achter oog en daarmee bestaand uit twee delen; gedeelte boven oog dikker en duidelijker dan gedeelte onder oog.

BOVENDELEN Mantel, rug en stuit groen; mantel scherp afgetekend tegen grijsblauwe achterkop. Schouderveren grijsblauw.

ONDERDELEN Borst, buik en flank bleek oranje-roze. Onderstaartdekveren en anaalstreek witachtig.

VLEUGEL Kleur en tekening vergelijkbaar met die van Vink. Witte vleugelstreep met gele gloed. Smalle lichtgele tot geelgroene rand aan zwarte handpennen, armpennen en tertials.

STAART Grijszwart met witte buitenste staartpennen.

NAAKTE DELEN Oog donker. Snavel licht hoornkleurig tot grijs. Poot vleeskleurig roze.

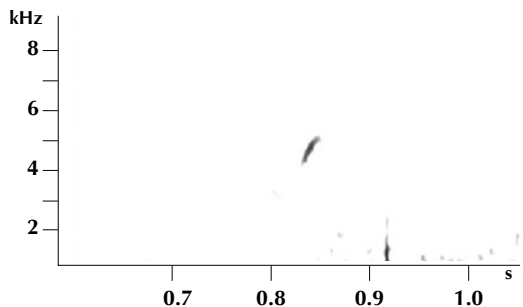
GELUID Musachtig *tsjilp*.

GEDRAG Meestal op grond foeragerend. Solitair. Niet schuw maar bij dichte benadering opvliegend.

Determinatie

De geluidsopname van de vogel van de Eemshaven is vergeleken met geluidsopnamen van The Sound Approach van Atlasvink in Marokko en later ook met die van Tunesische Vink in Tunesië (Magnus Robb in litt). Op het gehoor komen de luide tsjilpende *tjep*-roepjes in de opnamen sterk overeen met die van beide Noord-Afrikaanse taxa. Bovendien vertonen de sonogrammen van de *tjep*-roepjes een dermate grote gelijkenis dat ze identiek zijn te noemen. Het *tjep*-roepje van de Eemshaven-vogel is bij nominaat Vinken onbekend. Er zijn dan ook geen roepjes van nominaat Vinken die overeenkomen met het sonogram van de opname uit de Eemshaven dat niet alleen is vergeleken met roepjes van Vinken uit onder meer Mallorca (Spanje), Nederland, Schotland, Siberië en Turkije, maar ook met vinken uit de *canariensis*-groep van Atlantische eiland-taxa (opnames uit Azoren, Canarische Eilanden (El Hierro, La Palma en Tenerife) en Madeira). De opname en de sonogrammen van de tsjilpende roepjes van de Eemshaven-vogel komen derhalve met geen andere opnamen overeen behalve met die van 'Afrikaanse Vink' (dus zowel Atlasvink als Tunesische Vink). De weinige kleedken-

FIGUUR 3 Atlasvink / Atlas Chaffinch *Fringilla coelebs africana*, vrouwtje, *whit*-vluchtroep, Eemshaven, Groningen, 30 april 1999 (Marnix Jonker)

248-249 Atlasvink / Atlas Chaffinch *Fringilla coelebs africana*, mannetje, Maasvlakte, Zuid-Holland, 5 april 2003
(Diederik Kok)

250-251 Atlasvink / Atlas Chaffinch *Fringilla coelebs africana*, mannetje, Maasvlakte, Zuid-Holland, 5 april 2003 (Diederik Kok)

merken die bij de (niet uitvoerig bekeken en niet gefotografeerde) vogel van de Eemshaven werden waargenomen, zoals de groene mantel, weinig contrastrijke kop-tekening en lichte grijze onderdelen, duiden ook op 'Afrikaanse Vink'. Het overwegend bruingrijze verenkleed wijst op een vrouwtje. De mantelkleur van een vrouwtje is grijs met een groene tint (een kenmerk wat in de literatuur vaak alleen voor mannetjes wordt genoemd); bestudering van foto's uit het broedgebied door AvdB en MJ gaf aan dat deze groene tint bij sommige vrouwtjes vrij uitgesproken kan zijn (cf plaat 252). De vogel is aanvaard als vrouwtje (cf van der Vliet et al 2007, Nils van Duivendijk in litt).

De Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) heeft deze vogel in eerste instantie niet tot op ondersoort aanvaard (cf van der Vliet et al 2005). Uit onderzoek dat na deze publicatie door The Sound Approach (Arnoud van den Berg; Magnus Robb in litt) is verricht naar de geluiden van beide Noord-Afrikaanse taxa bleek echter niet alleen dat ze ook in de tot dusver niet beschreven vluchtroep van andere Vinken verschillen maar ook dat deze vluchtroep tussen beide taxa verschilt. Atlasvink heeft een oplopende zachte *whit*-roep en Tunesische Vink een neergaande roep (waarbij dient te worden aangetekend dat in de collectie van The Sound Approach het aantal vluchtopnamen van Tunesische Vink veel geringer is dan dat van Atlasvink). Aan het eind van de opname van MJ ontdekten zij een zachte oplopende *whit*-roep die niet alleen bevestigde dat het geen gewone maar een 'Afrikaanse Vink' betrof maar bovendien dat de vogel alsnog kon worden aanvaard als Atlasvink (cf van der Vliet et al 2007). Verschillen in kleed zijn (zeer) beperkt bij vrouwtjes maar Clement et al (1993) suggereren dat een groene stuit beter past op Atlasvink dan op Tunesische Vink.

De vogel van de Maasvlakte liet zich eenvoudig determineren als mannetje 'Afrikaanse Vink' op basis van de blauwgrijze zijkop en kruin, het zwarte masker met de onderbroken witte oogring en de olijfgroene bovendelen. Ook de luide tsjilpende roep was kenmerkend en

opvallend anders vergeleken met die van nominaat Vink. Hij had een groene stuit en blauwgrijze bovenstaartdekveren en was tamelijk roze op de onderdelen. Deze kenmerken duiden op Atlasvink en hij is als zodanig aanvaard door de CDNA (cf Clement et al 1993, van den Berg & The Sound Approach 2005, Busching 2005, van der Vliet et al 2005, Constantine & The Sound Approach 2006).

Systematiek en taxonomie

De vele ondersoorten van Vink worden geplaatst in drie fenotypische groepen die in verenkleed en geluid duidelijk van elkaar verschillen (cf van den Berg & The Sound Approach 2005). De *coelebs*-groep bestaat uit 10 ondersoorten in Europa en het Midden-Oosten, de *canariensis*-groep uit zes ondersoorten in Macaronesië (Azoren, Canarische Eilanden en Madeira) en de *spodiogenys*-groep uit twee ondersoorten in Noord-Afrika. Tot op heden worden de groepen samen als één soort beschouwd maar er zijn argumenten om elke groep tot een aparte soort te rekenen, zodat er dan samen met Keep *F montifringilla* en Blauwe Vink *F teydea* vijf *Fringilla*-soorten zouden zijn (cf Cramp & Perrins 1994). Verder zijn er aanwijzingen dat Atlasvink en Tunesische Vink niet elkaars naaste verwanten zijn en het is daarom denkbaar dat beide taxa als aparte soorten dienen te worden beschouwd; dat geldt overigens ook voor beide ondersoorten van Blauwe Vink, *F t teydea* op Tenerife en *F t polatzeki* op Gran Canaria (cf van den Berg & The Sound Approach 2005). Mede in het licht van dit voortschrijdend taxonomisch inzicht is het van belang dat elke 'Afrikaanse Vink' buiten de reguliere gebieden zo goed mogelijk wordt gedocumenteerd om determinatie tot op (onder)soort mogelijk te maken.

Voorkomen en verspreiding

Atlasvink broedt in Marokko, Algerije en Noordwest-Tunesië. Tunesische Vink broedt in Oost- en Centraal-Tunesië en in Noordwest-Libië. Beide taxa zijn hoofdzakelijk standvogel maar kunnen in de wintermaanden

252 Atlasvink / Atlas Chaffinch *Fringilla coelebs africana*, vrouwtje, Romanni, Marokko, 28 maart 2006 (Arnoud B van den Berg). Let op duidelijke groentint op mantel / note strong greenish coloration on mantle.

kleine afstanden naar het zuiden afleggen (Cramp & Perrins 1994, van den Berg & The Sound Approach 2005). In Europa zijn c 10 waarnemingen van 'Afrikaanse Vink' bekend, waarbij in slechts enkele gevallen determinatie tot op ondersoort mogelijk bleek. Daarnaast zijn er in bijvoorbeeld Brittannië, Ierland, Nederland, Noorwegen en Zweden waarnemingen van Vinken met (enkele) kleeckenmerken van 'Afrikaanse Vink' die bij nadere bestudering echter niet in alle kenmerken overeen kwamen met wat van 'Afrikaanse Vink' bekend is. Deze naar wordt aangenomen afwijkende of hybride Vinken ('look-alikes') zorgen voor veel verwarring en maken het lastig om een helder beeld te krijgen van het voorkomen van 'Afrikaanse Vink' buiten Noordwest-Afrika (zie onder).

De status als (overwegend) standvogel maakt het voorkomen in Noordwest-Europa opmerkelijk, temeer omdat er weinig gevallen bekend zijn uit Zuid-Europa. De meest voor de hand liggende verklaring is gelegen in het feit dat Vinken uit Europa van oktober tot april plaatselijk algemeen in Marokko overwinteren en evenals de schaarser voorkomende Keep in gemengde groepen met Atlasvinken voorkomen (Thévenot et al 2003, Arnoud van den Berg pers obs). Ook in Algerije en Tunesië overwinteren regelmatig Vinken uit Europa (Isenmann & Moali 2000, Isenmann et al 2005). Thévenot et al (2003) noemen voor Marokko bijvoorbeeld ringterugmeldingen van Vink in Finland, Frankrijk, Italië, Letland, Noorwegen, Rusland en Spanje en van Keep in België en Zweden. Het is voorstelbaar dat door deze vermenigving in de wintergebieden 'Afrikaanse Vinken' met groepen Europese Vinken meevliegen de Middellandse Zee over. Aangezien ze zonder begeleiding van gewone Vinken geen trekdrang zullen vertonen lijkt het aannemelijk dat ze vervolgens in Europa blijven en mogelijk zelfs hybridiseren. Uiteraard is ook een herkomst uit gevangenschap bij (een aantal van) de gevallen denkbaar.

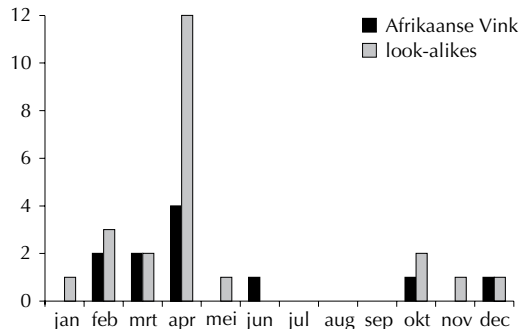
Illustratief is de melding van enkele 'Afrikaanse Vinken' die in Nederland in beslag zouden zijn genomen en in april 2008 vrijgelaten op de Strabrechtse Heide, Noord-Brabant (Dutch Birding 30: 206, 2008). Het meeliften op schepen lijkt niet voor de hand te liggen omdat 'Afrikaanse Vink' niet als trekvogel bekend staat en niet talrijk in havens voorkomt (cf Oreel 2004). Omdat een wilde herkomst niet is uit te sluiten wordt 'Afrikaanse Vink' en dus ook Atlasvink door de CDNA beschouwd als potentiële dwaalgast in West-Europa.

De waarnemingen van de Eemshaven en de Maasvlakte betreffen het eerste en tweede geval voor Nederland en de eerste gevallen die door een dwaalgastencommissie in Noordwest-Europa op de nationale avifaunistische lijst zijn geplaatst (van der Vliet et al 2005, 2007).

Overige waarnemingen in Europa

In Europa zijn c 10 waarnemingen (van 11 exemplaren) bekend van ongeringde (vermoedelijke) 'Afrikaanse Vinken' waarvan de documentatie voldoende compleet is en/of die door de betrokken dwaalgastencommissie zijn aanvaard (tabel 1). Opvallend in het overzicht is dat de meerderheid van de waarnemingen stamt uit het voorjaar, met name februari-april, waardoor het lijkt dat het voorkomen van deze ondersoort(en) seizoensgebonden is (figuur 4). De voorjaarstrek van Europese Vinken vanuit Noord-Afrika valt hiermee samen en bereikt rond Tanger, Marokko, zijn hoogtepunt in maart en eindigt half april (Thévenot et al 2003). Het opvallende seizoenspatroon ondersteunt de visie dat de waarnemingen in Europa op wilde vogels betrekking kunnen hebben. Opvallend is verder dat de meeste Europese waarnemingen in het afgelopen decennium plaatsvonden, bijna allemaal vanaf 1997. Een mogelijke verklaring is het toegenomen aantal vogelaars en de toegenomen kennis over veldherkenning van dit taxon. Vreemd genoeg zijn er relatief weinig waarnemingen bekend uit Zuid-Europa (Gibraltar en Italië). Ook dit kan te maken hebben met een hoger aantal waarnemers in Noordwest-Europa (cf Gilroy & Lees 2003). Buiten Nederland zijn (nog)

FIGUUR 4 'Afrikaanse Vinken' *Fringilla coelebs africana/spodiogenys* en 'look-alikes' in Europa; verspreiding per maand / 'African Chaffinches' *Fringilla coelebs africana/spodiogenys* and look-alikes in Europe; distribution per month

Atlasvinken in Eemshaven in april 1999 en op Maasvlakte in april 2003 en waarnemingen in Europa

TABEL 1 Aanvaarde of gepubliceerde 'Afrikaanse Vinken' *Fringilla coelebs africana/spodiogenys* in Europa / accepted or published 'African Chaffinches' *Fringilla coelebs africana/spodiogenys* in Europe (cf Brinkhuizen et al 2004a, Oreel 2004)

<i>Canarische Eilanden</i> (2) 13 februari 2004, twee, La Laguna, Tenerife, mannetjes (de Juana et al 2006)	1 juni 1987, Pantelleria, Sicilië (Luciano Ruggeri in litt) 16 oktober 1998, Bagolino, Brescia (<i>F c spodiogenys</i>) (Riv Ital Ornitol 69: 214-216, 1999)
<i>Frankrijk</i> (1) 19 april 2003, Mijoux, Col de la Faucille, Ain, mannetje	<i>Nederland</i> (2) 30 april 1999, Eemshaven, Eemmond, Groningen, geluid opgenomen (geluidsopname op www.dutchbirding.nl/sounds/nachaffinch.html) (<i>F c africana</i>) 4-5 april 2003, Maasvlakte, Rotterdam, Zuid-Holland, mannetje, gefotografeerd (van Dijk 2003) (<i>F c africana</i>)
<i>Gibraltar</i> (2) 22 tot c 25 maart 1993, Bird Observatory, ringvangst, gefotografeerd (Charlez Perez in litt) 9 april 2004, Jew's Gate, ringvangst, gefotografeerd (<i>F c africana</i>) (foto op www.rarebirdspain.net/arbsr404.htm)	<i>Zwitserland</i> (1) Maart tot ten minste eind juni 2008, Lausanne, Vaud, gefotografeerd (foto op www.surfbirds.com/cgi-bin/gallery/display.cgi?gallery=gallery11)
<i>Italië</i> (3) 2 december 1895, Prato, Toscane, vangst (<i>F c spodiogenys</i>) (Arrigoni degli Oddi 1929)	

TABEL 2 Waarnemingen van vermoedelijke afwijkende Vinken *Fringilla coelebs* met (enkele) kenmerken van 'Afrikaanse Vink' *F c africana/spodiogenys* in Europa / reports of presumed aberrant Common Chaffinches *Fringilla coelebs* showing (some) characters of 'African Chaffinch' *F c africana/spodiogenys* in Europe (cf Bradshaw 2004, cf Oreel 2004)

<i>Britannië</i> (7) 9-25 april 1994 en 2-21 januari 1995, Fingringhoe, Essex, Engeland, mannetje, gefotografeerd (Birding World 7: 134, 1994) 12 april 1994, St Mary's, Scilly, Engeland 12 februari 1998, Penrith, Cumbria, Engeland 15 april tot 1 mei 1998, Fair Isle, Shetland, Schotland 27-28 april 1998, Wigton, Cumbria, Engeland * 25-27 oktober 2005, Glenborrodale, Highland, Schotland, mannetje, gefotografeerd (foto op www.the-soc.zenwebhosting.com/docs/SBN78.pdf) februari 2006, Grantown-on-Spey, Highland, Schotland, mannetje, gefotografeerd (Mullarney 2006) * Gedetermineerd als 'mogelijke hybride Vink x Afrikaanse Vink'	26: 85, plaat 144-145, 2004; zie bijlage 1) <i>Noorwegen</i> (2) 13 april 1998, Jomfruland, Kragerø, Telemark, mannetje 12 april 2002, Ulvillan, Verdal, Nord-Trøndelag, mannetje, gefotografeerd (foto op www.nofnt.no/trond/fugl/2002/africana.htm) <i>Oostenrijk</i> (1) 24 februari 2004, Högster Ried, Vorarlberg (www.net-fugl.dk , daar abusievelijk voor Zwitserland vermeld) <i>Zweden</i> (8) 9 mei 1997, Fjällkvarn, Lit, Östersund, Jämtland, mannetje 5 april 1998, Gällstad, Västergötland, mannetje, gefotografeerd (Vår Fågelvärld 57: 48, 1998) 5 april 1998, Sjösaagård, Nyköping, Södermanland, mannetje, gefotografeerd door Jörgen Israelsson 11 april 2001, Trädgården, Ottenby, Öland, adult mannetje, vangst, gefotografeerd 14 oktober 2001, Morups Tånge, Falkenberg, Halland, mannetje, gefotografeerd door Stefan Lagerblad 9 april tot 5 mei 2003, Stegelviken, Storfors, Värmland, mannetje, gefotografeerd door Per Åsander (kenmerken van <i>F c africana</i>) 20 maart 2004, Bessinge, Skåne 24 april 2004, Apalby, Västerås-Västmanland <i>Zwitserland</i> (1) 31 januari 2004, Romanel sur Lausanne, Vaud
<i>Finland</i> (1) 28-30 april 1998, Pudasjarvi, Sarajarvi, vrouwtje	
<i>Ierland</i> (2) eind december 2002 tot 7 april 2003, Sligo, mannetje, gefotografeerd 16-25 maart 2006, Loughmore, Tipperary, mannetje, gefotografeerd (Mullarney 2006; foto op www.birdsireland.com/pages/rare_bird_news/2006/march_photos.html)	
<i>Nederland</i> (1) 28 november 2003 tot 6 januari 2004, Haren, Groningen, tweede-kalenderjaar mannetje, gefotografeerd, gevideood (Brinkhuizen et al 2004ab; Dutch Birding	

geen andere waarnemingen in Noordwest-Europa aanvaard. Dit komt voornamelijk omdat er bij de zeldzaamhedencommissies van de betreffende landen onduidelijkheden bestaan over de mogelijke variatie bij Europese Vinken, terwijl waarnemers nog over onvoldoende geluidenkenis beschikken. Ook kan het inzicht ontbreken (of de mening hierover verschillen) dat 'Afrikaanse Vinken' op eigen kracht Europa kunnen bereiken, met als gevolg dat meldingen niet serieus worden genomen.

Vermoedelijke afwijkende Vinken met kenmerken van 'Afrikaanse Vink'

Behalve het aantal waarnemingen van 'goede' 'Afrikaanse Vinken' in Europa steeg ook het aantal meldingen van vinken die wel een aantal maar niet alle kenmerken van 'Afrikaanse Vink' lieten zien ('look-alikes') en/of onvoldoende werden gedocumenteerd, bijvoorbeeld als het gaat om het geluid. De meeste van laatstgenoemde vogels komen niet voor aanvaarding als 'Afrikaanse Vink' in aanmerking. Het is onduidelijk in hoeverre hierbij sprake is van hybriden, van variatie of van genetische afwijkingen. Een overzicht van deze 23 waarnemingen staat in tabel 2; een aantal waarnemingen uit deze tabel verdient mogelijk een plek in tabel 1 ('goede' gevallen) maar is vanwege het ontbreken van documentatie of nadere informatie dan wel van een oordeel van een dwaalgastencommissie voorzichtigheids halve in tabel 2 geplaatst. Andersom is ook niet uitgesloten dat enkele gevallen uit tabel 1 in feite in tabel 2 thuishoren.

Britannië (7)

Een exemplaar met kenmerken van 'Afrikaanse Vink' dat van 9 tot 25 april 1994 en van 2 tot 21 januari 1995 in een tuin in Essex, Engeland, werd gezien is afgewezen door de Britse dwaalgastencommissie (BBRC) op basis van inconsistenties in het verenkleed. Deze vogel had bijvoorbeeld een groene in plaats van blauwgrijze oorstreek en een grijze borstband, terwijl bij onderzoek in balgencollecties van meer dan 100 mannetjes Atlasvink en Tunesische Vink in het Natural History Museum in Tring, Engeland, en in het Muséum d'Histoire Naturelle in Parijs, Frankrijk, geen enkele vogel werd aangetroffen met deze kenmerken. Een derde kenmerk van deze vogel dat niet overeenkwam met Atlasvink of Tunesische Vink was het ontbreken van de rozerode kleur op de onderdelen (Bradshaw 2004; *Birding World* 7: 134, 1994, 8: 8, 1995, *Ibis* 141: 178, 1999). In Engeland zijn – naast de vogel van Essex – zes andere meldingen van 'Afrikaanse Vink' niet aanvaard door de BBRC (of niet ingediend). Al deze vogels vertoonden verenkleedkenmerken die nog niet eerder bij 'Afrikaanse Vinken' zijn vastgesteld, zoals een grijzig waas over de borst, bleke kleurloze of verkeerd gekleurde onderdelen, een roze waas over de oorstreek en een doffe groenbruine mantelkleur (Kehoe 2006; cf *Br Birds* 97: 211, 2004). Bij (sommige van) deze exemplaren is de mogelijkheid aanwezig dat het om hybriden van Vink en 'Afrikaanse Vink' gaat, hoewel daar geen bewijzen voor zijn. Een exemplaar in Schotland in oktober 2005 werd als mogelijke hybride gedetermineerd.

Ierland (2)

Er zijn twee waarnemingen van afwijkende Vinken met kenmerken van 'Afrikaanse Vink'. Een mannetje in maart 2006 werd door Mullarney (2006) als afwijkende Vink beschouwd. Vooralsnog worden ook de eerste twee waarnemingen als 'afwijkende/mogelijke hybride Vinken' beschouwd (Killian Mullarney in litt).

Nederland (1+)

Van 28 november 2003 tot 6 januari 2004 bevond zich een afwijkende Vink langs de Onnerweg in Haren, Groningen, Nederland. Hij vertoonde veel kenmerken van een mannetje 'Afrikaanse Vink' en werd als zodanig gedetermineerd en gepubliceerd (Brinkhuizen et al 2004ab). Hij werd echter niet aanvaard door de CDNA, met name omdat de kleur van de onderdelen niet overeenstemde met wat van Atlasvink of Tunesische Vink wordt verwacht (cf van der Vliet et al 2006). Meer gegevens over deze waarneming en een beschrijving zijn opgenomen in bijlage 1. Een melding van een mannetje 'Afrikaanse Vink' op de Grote Praambult, Flevoland, op 24 april 2003 is door de CDNA afgewezen vanwege de summiere beschrijving en daarom niet opgenomen in tabel 2.

Zweden (8)

In Zweden zijn acht meldingen van 'Afrikaanse Vinken' waarvan de determinatie en status momenteel onduidelijk zijn. Volgens Anders Blomdahl (in litt) moeten al deze vogels als 'look-alikes' worden beschouwd en niet als 'Afrikaanse Vinken'.

Overige landen (5)

Uit Finland (1), Noorwegen (2), Oostenrijk (1) en Zwitserland (1) zijn meldingen van 'Afrikaanse Vinken' waarvan de documentatie, determinatie en status onvolledig of onduidelijk is. De waarneming van een exemplaar in Zwitserland in maart-juni 2008 is vanwege de fotografische documentatie opgenomen in tabel 1, hoewel de determinatie nog niet volledig zeker is.

Dankzegging

Voor hun medewerking aan dit artikel danken wij Anders Blomdahl (Zweden), Vegard Bunes (Noorwegen), Nils van Duivendijk (CDNA), Ernest García, Ricard Gutiérrez, Rudy Offereins, Charles Perez (Gibraltar Ornithological and Natural History Society), Killian Mullarney (Ierland), Magnus Robb en Luciano Ruggieri (Italië).

Summary

ATLAS CHAFFINCHES AT EEMSHAVEN IN APRIL 1999 AND AT MAASVLAKTE IN APRIL 2003 AND OBSERVATIONS IN EUROPE. On 30 April 1999, a female Atlas Chaffinch *Fringilla coelebs africana* was briefly observed by a small number of birders and sound-recorded at Eemshaven, Groningen, the Netherlands. Although some plumage features (including a predominantly greyish plumage with a green mantle and back and bright-green rump) were noted, it was accepted mainly on basis of two calls: a frequently heard loud sparrow *Passer*-like *chep* call and a once recorded

soft rising *whit* flight call. The distinctive *chep* call occurs in both Atlas Chaffinch and Tunisian Chaffinch *F c spodiogenys* and excludes all other subspecies of Common Chaffinch. According to recent research by The Sound Approach, the flight call also excludes Common Chaffinch *F c coelebs* and differs between Atlas and Tunisian, showing that the bird was in fact an Atlas. It was accepted as a female because of its mainly greyish plumage and weak face pattern; the green mantle and back are often given as a feature of males Atlas Chaffinch but this character appears to be variable and females can show quite a strong green coloration on the upperparts.

On 4-5 April 2003, an adult male Atlas Chaffinch was observed by many birders at Maasvlakte, Zuid-Holland, the Netherlands. It was accepted on basis of, eg, the sparrow-like *chep* call, the greenish mantle and rump, blue-grey uppertail-coverts and prominent pink wash on the underparts, excluding Common Chaffinch (and also Tunisian Chaffinch).

These are the first and second records of Atlas Chaffinch for the Netherlands, and the northernmost for Europe. Although this taxon does not migrate over large distances, it mixes with wintering flocks of European Common Chaffinches and (scarcer) Bramblings *F montifringilla* in north-western Africa. It seems feasible that they join migrating flocks northward across the Mediterranean after which, being essentially non-migratory, they may never return south. In table 1, all c 10 reports of (presumed) 'African Chaffinches' *F c africana/spodiogenys* in Europe are presented, showing a peak in February-April (figure 4), coinciding with the peak in spring passage of nominate Common Chaffinch in north-western Africa. Being non-migratory and not particularly common in harbours, ship-assisted passage to north-western Europe is unlikely. A captive origin, however, can not be fully excluded; for instance, there is a report of several 'African Chaffinches' allegedly taken into custody from illegal traders and released in Noord-Brabant, the Netherlands, in April 2008.

The true pattern of occurrence of 'African Chaffinches' in Europe is clouded by the fact that many reports are not well documented, not submitted or not considered by national rarities committees. Furthermore, their status in Europe is obscured by the regular occurrence of (presumed aberrant) Common Chaffinches looking like 'African' in (some) plumage features. There have been c 23 reports of such 'look-alikes' (see table 2; note that this list may include some genuine but insufficiently documented 'African' – and vice versa for table 1). One of these birds stayed at Haren, Groningen, the Netherlands, from 28 November 2003 to 6 January 2004 and is documented in appendix 1; at the time, it was considered – and published – as an 'African' but was rejected by the Dutch rarities committee (CDNA) on basis of a few anomalies in its plumage; no vocalisations were documented. The origin of 'look-alikes' is unclear

and may involve hybridisation, genetic disorder or (undocumented) plumage variation in Common Chaffinch and/or 'African Chaffinch'.

Verwijzingen

- Arrigoni degli Oddi, E 1929. Ornitologia italiana. Milaan.
van den Berg, A B & The Sound Approach 2005. Field identification of Maghreb chaffinches. Dutch Birding 27: 295-301, 395.
Bradshaw, C 2004. Assessment of African Chaffinch claims in Britain. British Birds Rarities Committee: Press release. Website: <http://dSPACE.dial.pipex.com/town/terrace/yr86/press/achaffinch.htm> en www.birdguides.com/webzine/article.asp?a=413.
Brinkhuizen, D, Jonker, M & Heikamp, A 2004a. Nieuw voor Groningen: Afrikaanse Vink *Fringilla coelebs africana/spodiogenys*. Grauwe Gors 32: 91-97.
Brinkhuizen, D, Heikamp, A & van den Berg, A B 2004b. DB Actueel: Afrikaanse Vink in Haren. Dutch Birding 25: 84-85.
Busching, W-D 2005. Some remarks on the feather-dress of the northwestern African Chaffinch *Fringilla coelebs spodiogenys*. Mitt Ver Sächs Ornithol 9: 555-563.
Clement, P, Harris, A & Davis, J 1993. Finches & sparrows: an identification guide. Londen.
Constantine, M & The Sound Approach 2006. The sound approach to birding: a guide to understanding bird sound. Poole.
Cramp, S & Perrins, C M (redactie) 1994. The birds of the Western Palearctic 8. Oxford.
van Dijk, M 2003. DB Actueel: Afrikaanse Vink op Maasvlakte. Dutch Birding 25: 202-203.
Gilroy, J J & Lees, C A 2003. Vagrancy theories: are autumn vagrants really reverse migrants? Br Birds 96: 427-438.
Glutz von Blotzheim, U N & Bauer, K M 1997. Handbuch der Vögel Mitteleuropas 14. Passeriformes (Teil 5). Wiesbaden.
Iapichino, C & Massa, B 1989. The birds of Sicily. BOU Checklist 11. Tring.
Isenmann, P, Gaultier, T, El Hili, A, Azafaz, H, Dlensi, H & Smart, M 2005. Oiseaux de Tunisie / Birds of Tunisia. Parijs.
Isenmann, P & Moali, A 2000. Oiseaux d'Algérie / Birds of Algeria. Parijs.
de Juana, E & Comité de rarezas de la SEO 2006. Observaciones de aves raras en España, 2004. Ardeola 53: 163-190.
Kehoe, C 2006. Racial identification and assessment in Britain: a report from the RIACT subcommittee. Br Birds 99: 619-645.
Koops, E 1999. Waarschijnlijke Afrikaanse Vink in Eemshaven. Taxon 2-3: 23-24.
Mullarney, K 2006. A chaffinch resembling African Chaffinch in Ireland. Birding World 19: 109-112.
Oreel, G J 2004. Origin of presumed African Chaffinch on Maasvlakte in April 2003. Dutch Birding 26: 46-47.
Plomp, M, Olivier, R, Berlijn, M, Boon, L J R, van den Bosch, J, Ebels, E B, Lagerveld, S, Levering, H, Linckens, A, Luijendijk, T J C & de Vries, P 2004. Dutch Birding jaaroverzicht 2003. Videocassette/dvd. Linschoten.
Thévenot, M, Vernon, R & Bergier, P 2003. The birds of Morocco. An annotated checklist. BOU Checklist 20. Tring.
van der Vliet, R E, van der Laan, J & CDNA. Rare birds in the Netherlands in 2004. Dutch Birding 27: 367-394.
van der Vliet, R E, van der Laan, J, Berlijn, M & CDNA 2006, 2007. Rare birds in the Netherlands in 2005; in 2006. Dutch Birding 28: 345-365; 29: 346-374.

Marnix Jonker, Boslaan 22, 9636 GM, Zuidbroek, Nederland (mjonker@home.nl)

Rik Winters, Aquamarijnstraat 60, 9743 RB, Groningen, Nederland (groenebijeneter@home.nl)

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Nederland (arnoud.vandenberg@planet.nl)

Enno B Ebels, Joseph Haydnlaan 4, 3533 AE Utrecht, Nederland (ebels@wxs.nl)

253-254 (Vermoedelijke) afwijkende Vink / (presumed) aberrant Common Chaffinch *Fringilla coelebs* (met kenmerken van 'Afrikaanse Vink' / showing characters of 'African Chaffinch' *F c africana/spodiogenys*), Haren, Groningen, 11 december 2003 (Arnoud B van den Berg)

BIJLAGE 1 / APPENDIX 1 Vermoedelijk afwijkende Vink / presumed aberrant Common Chaffinch *Fringilla coelebs*, Haren, Groningen, 28 november 2003 tot 6 januari 2004

Op 8 december rond 13:00 zag Arnold Heikamp in zijn tuin aan de Onnerweg 51 te Haren, Groningen, in een groepje Vinken *Fringilla coelebs* en Groenlingen *Chloris chloris* kortstondig een afwijkende Vink. De kop was egaal grijs met erg opvallende witte vlekjes boven het oog, de borst en buik waren zeer licht roze, de mantel was groen en boven de lichtgekleurde snavel was het voorhoofd zwart. Een blik in de ANWB-Vogelgids van Europa deed AH uitkomen bij 'Afrikaanse Vink'. 's Avonds plaatste hij de waarneming op de site van Avifauna Groningen. Een dag later kwam een aantal vogelaars kijken, waaronder Dušan Brinkhuizen, wijlen Huub Lanfers en Martin Olthoff. De bewuste vogel werd door DB kort waargenomen. De volgende dagen bleek hij zich voornamelijk op te houden bij het strooivoer op de oprit naast Onnerweg 59. Later bleek dat hij reeds op 28 november door een bewoner van de nabijgelegen Berkenlaan was gefotografeerd. Hij werd voor het laatst gezien door Guido Meeuwissen op 6 januari 2004 (Brinkhuizen et al 2004ab). De beschrijving is gebaseerd op foto's van Arnoud van den Berg (cf Dutch Birding 26: 85, plaat 144-145, 2004) en op video-opnamen van Leo Boon en Enno Ebels.

GROOTTE & BOUW Formaat en bouw als van Vink met ondiep gevorkte staart en vrij stevige snavel.

KOP Grijzblauw. Twee onopvallende donkere lengtebanen over kop. Kop scherp begrensd met groene mantel. Opvallende witte oogring, onderbroken voor en achter oog en daarmee bestaand uit twee delen. Teugel en voorhoofd zwart. Keel wit met rossige tint overlopend in borst. Vage groenige zweem op oorstreek.

BOVENDELEN Groene mantel, rug en stuit. Grijzblauwe schouderveren.

ONDERDELEN Borst en buik wit met oranje-rossige tint. Op bovenborst vage oranjeachtige borstband zichtbaar. Flank meer

grijsachtig. Onderstaartdekveren en anaalstreek wit. VLEUGEL Kleur en tekening vergelijkbaar met die van Vink. Witte vleugelstreep met gele gloed. Lichte gele rand aan donkerbruine handpennen, armpennen en tertials.

STAART Grijzswart met witte buitenste staartpennen. Opvallende witte stip op uiteinde van (buitenste) linkerstaartpen.

NAAKTE DELEN Oog donker. Snavel licht, roze. Snavelpunt donker. Poot opvallend vleeskleurig roze.

GEDRAG Samen met Vinken en Groenlingen op voederplaats op grond foeragerend en pauzerend in twee bomen. Alert en even schuw als gewone Vinken. Op c 10 m prima te bekijken met telescoop. Vanachter raam tot op 2 m waar te nemen.

GELUID Zachte roep in vlucht, niet musachtig (gehoord door Lazar Brinkhuizen; niet opgenomen).

De combinatie van bleke onderdelen, groene mantel, rug en stuit, grijsblauwe kop met zwarte teugel en voorhoofd en witte oogring doet sterk denken aan 'Afrikaanse Vink' *F c africana/spodiogenys*. De vogel werd tijdens zijn verblijf ook als zodanig gedetermineerd en gepubliceerd in Brinkhuizen et al (2004ab). Hij was in winterkleed, met donkere banen in de nek, en kwam daardoor grijzig over. Het verenkleed wees op een adulte vanwege de ronde toppen van de staartpennen en het ontbreken van ruicontrast op de vleugeldekveren. Het was een mannetje aangezien de kop te grijs en de onderdelen te roze waren voor een vrouwtje. De volgende kenmerken passen echter niet op 'Afrikaanse Vink': **1** bijna witte onderdelen met oranje-rossige tint vooral op bovenborst (meer egaal roze zonder oranje tint bij Atlasvink); **2** groene tint op oorstreek (blauwgrijs bij 'Afrikaanse Vink'); en **3** vage grijze borstband en grijze tekening op de flank. Verder heeft het ontbreken van documentatie van het geluid bijgedragen tot de afwijking door de CDNA.

Mogelijke hybride Grote Burgemeester x Grote Mantelmeeuw bij IJmuiden in januari-maart 2007 en herkenning

Leon Edelaar

Regelmatig loop ik (Leon Edelaar) op het strand bij de Zuidpier van IJmuiden, Noord-Holland, in de hoop iets bijzonders of spannends te vinden. Op 6 januari 2007 zag ik hier enkele malen kortstondig een grote bleke eerste-winter meeuw *Larus* die ik als mogelijke hybride Grote Burgemeester x Grote Mantelmeeuw *L. hyperboreus* x *marinus* determineerde. Ik kon een aan-

tal foto's maken. Omdat er sprake was van constante verstoring door honden was er echter geen mogelijkheid om hem in het veld goed te bestuderen; de beschrijving en determinatie zijn daarom volledig gebaseerd op de foto's. Op 9 maart 2007 zag ik de bewuste vogel opnieuw bij de Zuidpier maar ook ditmaal zeer kortstondig.

255-258 Mogelijke hybride Grote Burgemeester x Grote Mantelmeeuw / possible hybrid Glaucous x Great Black-backed Gull *Larus hyperboreus* x *marinus*, eerste-winter, met Zilvermeeuwen / Herring Gulls *L. argentatus*, IJmuiden, Noord-Holland, 6 januari 2007 (Leon Edelaar)

259-260 Hybride Grote Burgemeester x Grote Mantelmeeuw / hybrid Glaucous x Great Black-backed Gull *Larus hyperboreus* x *marinus*, eerste-winter, St John's, Newfoundland, Canada, 8 januari 2008 (Bruce Mactavish)

Beschrijving

GROOTTE & BOUW Grote meeuw, duidelijk groter dan aanwezige Zilvermeeuwen *L argentatus*, formaat als Grote Mantelmeeuw. Handpenprojectie kort, korter dan of gelijk aan snavellengte. Kopvorm enigszins afgeplat, 'snuïtvormig'. Snavel lang, hoog en zwaar, met duidelijke gonyshoek.

BOVENDELEN Grijsig-lichtbruine mantel- en schouderveren met zowel donkere subterminale banden als ankervormen. Bovenstaartdekveren wit met enige vlekken/banding.

ONDERDELEN Grijsachtig lichtbruin, enigszins vlekkelig. Onderstaartdekveren wit met enkele donkere pijlvormige vlekken.

VLEUGEL Kleine en middelste vleugeldekenveren met donker driehoekig en diamantvormig centrum en met brede lichte rand. Middelste dekenveren gebandeerd, patroon als van grote dekenveren. Grote vleugeldekenveren licht, met donkere transversale banden en donkere schacht. Bovenste tertial egaal donker met enige lichte vlekken/kartels aan randen. Bij onderliggende tertials karteling dieper wordend. Handpennen grijsbruin met lichte top en lichte rand. P1-5 lichter en zwak venster vormend. Ondervleugel lichtbruin met fijne bandering.

STAART Bovenstaart als van Grote Mantelmeeuw. Donkere smalle banden, meest duidelijk op centrale staartpennen, met ruime witte banden ertussen.

NAAKTE DELEN Oog donker. Poot lichtroze. Nagels zwart. Snavelbasis lichtroze, geleidelijk overgaand tot zwart bij gonyshoek. Neusgat opvallend; ovaal, enigszins driehoekig.

Determinatie

De determinatie van afwijkende meeuwen moet altijd met enig voorbehoud worden gemaakt. In geval van veronderstelde hybriden is bovendien doorgaans niet te bepalen of het daadwerkelijk om een hybride gaat, omdat de ouders meestal onbekend zijn. De determinatie van de hier beschreven vogel is dan ook niet te bewijzen maar wel te beredeneren.

De beschrijving van deze vogel leidt niet direct tot een eenduidige determinatie. Een roze snavelbasis kan aan het eind van de winter bij verschillende taxa voorkomen maar wordt vooral bij Grote Burgemeester aangetroffen. De combinatie van de grijsbruine (niet zwarte) handpennen met de hoeveelheid roze in de snavel past niet goed op een bleke eerste-winter Grote Mantelmeeuw.

Grootte en bouw passen op een hybride Zilvermeeuw x Grote Burgemeester of een hybride Grote Burgemeester x Grote Mantelmeeuw en mogelijk op een Scandinavische Zilvermeeuw *L a argentatus*, hoewel die laatste meestal kleiner van formaat is.

Bleke of lichte Zilvermeeuwen uit Noord-Europa komen in de winter in klein aantal in Nederland voor. Deze vallen op door hun grote formaat, lichte totaalindruk en vaak aanwezige lichte toppen aan de handpennen (cf Harris et al 1989, McGeehan 2002). Eerste-winter Scandinavische Zilvermeeuwen hebben echter zelden zo veel roze in de snavel en hebben doorgaans een beperkte rui in de schouderveren, terwijl de vogel van IJmuiden de schouderveren al had geruid. Bovendien had de vogel een korte handpenprojectie, zoals bij Grote Mantelmeeuw. Daarnaast hebben met name bleke Scandinavische Zilvermeeuwen een duidelijke karteling en dwarsbanden in de tertials. De karteling in de tertials bij de vogel van IJmuiden was niet diep en de bovenste tertials waren nagenoeg egaal getekend met aan de randen 'marmering' van grotere en kleinere spikkels (vergelijkbaar met die van een eerste-winter Grote Burgemeester). Ook was de snavel erg zwaar voor een Zilvermeeuw.

Hybriden tussen Zilvermeeuw en Grote Burgemeester zijn regelmatig beschreven (cf Ingolfsson 1970, 1987, Olsen & Larsson 2004). Deze hebben in de regel een bredere staartband, een minder hoge snavel met weinig gonyshoek ('potloodvormig') en meer bandering op boven- en onderstaartdekveren dan de vogel van IJmuiden. Onvolwassen Zilvermeeuwen tonen een grote verscheidenheid in uiterlijke kenmerken en het is aannemelijk dat onvolwassen hybriden waarbij Zilvermeeuw één van de ouders is eveneens een grote verscheidenheid kunnen vertonen. Met name op grond van de combinatie van snavelvorm en snavelgrootte is het echter onwaarschijnlijk dat de vogel van IJmuiden een hybride Zilvermeeuw x Grote Burgemeester betrof en is het aannemelijker dat er sprake is van 'Grote Mantelmeeuw-invloed'. Het kleed van de vogel was intermediair tussen

261-262 Hybride Grote Burgemeester x Grote Mantelmeeuw / hybrid Glaucous x Great Black-backed Gull *Larus hyperboreus x marinus*, eerste-winter, St John's, Newfoundland, Canada, 12 maart 2006 (Bruce Mactavish)

263-264 Grote Mantelmeeuw / Great Black-backed Gull *Larus marinus*, gebleekte bruinmutant / bleached brown mutant, Schiermonnikoog, Friesland, 5 oktober 2003 (Ruud G M Altenburg)

dat van een eerste-winter Grote Burgemeester en Grote Mantelmeeuw en past goed op een hybride tussen deze twee soorten zoals beschreven in Olsen & Larsson (2004). De determinatie als dit type hybride is daarmee het meest waarschijnlijk maar blijft door het ontbreken van bewijs onzeker.

Voorkomen en verspreiding

Hybriden of vermoedelijke hybriden tussen Grote Burgemeester (ondersoort *L h hyperboreus*) en Grote Mantelmeeuw zijn bekend uit het Nearctische gebied van Groenland (zie foto's op www.netfugl.dk/pictures.php?id=listpictures&species_id=1047) en Newfoundland, Canada (Bruce Mactavish in litt; plaat 259-262), en uit het West-Palearctische gebied van Ierland en Schotland (Lönnerberg 1919ab, Kay 1948, Wilson 1951, Gilchrist 2001, McCarthy 2006). In Groenland komt dit type hybride volgens Olsen & Larsson (2004) regelmatig ('frequent') voor. Balgen bevinden zich in het Museum of Comparative Zoology in Cambridge, VS, en het Universitetets Zoologische Museum in Kopenhagen, Denemarken (Olsen & Larsson 2004). Hybriden zijn ook bekend uit gevangenschap. Ze zijn (zowel bij mannetjes als vrouwtjes) gedeeltelijk vruchtbaar en in staat om nakomelingen voort te brengen (McCarthy 2006). Beide soorten broeden ook in IJsland en rond Spitsbergen waar hybridisatie kan optreden. Hoewel Grote Burgemeesters van IJsland, Groenland en Noord-Canada soms als aparte ondersoort (*L h leucereetes*) worden beschouwd, rekenen Olsen & Larsson (2004) deze populaties tot de nominaat zodat Noord-Amerikaanse en Europese hybriden tot hetzelfde type gerekend mogen worden en dus ook naar verwachting vergelijkbare kleedkenmerken zullen vertonen.

Eerdere gedocumenteerde waarnemingen van mogelijke hybriden Grote Burgemeester x Grote Mantelmeeuw zijn mij niet bekend voor Nederland. Er zijn wel waarnemingen bekend van afwijkende Grote Mantelmeeuwen die door hun bleke verenkleed als Grote Burgemeester werden gemeld. Een bekend voorbeeld is de 'bruine'

(cf van Grouw 2006) derde-kalenderjaar Grote Mantelmeeuw die van augustus tot ten minste oktober 2003 verbleef bij de jachthaven op Schiermonnikoog, Friesland (plaat 263-264). De onregelmatige tekening met bruine veren in mantel, vleugel en staart geven aan dat het geen (zuivere) Grote Burgemeester kon zijn en het zeer grote formaat en de zware snavel met grote gonyshoek passen niet op een hybride Grote Mantelmeeuw x Grote Burgemeester (Enno Ebels in litt; cf www.xs4all.nl/~daarrud/marinus.html). Hoewel deze vogel qua leef-tijd en kleed niet direct te vergelijken is met de eerste-winter vogel van IJmuiden mag worden aangenomen dat deze ook in zijn voorgaande kleden veel bleker moet zijn geweest dan normale exemplaren.

Dankzegging

Ik dank Bruce Mactavish, Klaus Malling Olsen en de leden van de Yahoo-groep Meeuwen.nl voor hun commentaren op de rondgestuurde foto's. Mars Muusse dank ik voor het doorlezen van de eerste versie van dit artikel.

Summary

POSSIBLE HYBRID GLAUCOUS X GREAT BLACK-BACKED GULL AT IJMUIDEN IN JANUARY-MARCH 2007 AND IDENTIFICATION. On 6 January and 9 March 2007, a very large pale gull *Larus* was briefly observed on the beach at IJmuiden, Noord-Holland, the Netherlands. Pale Scandinavian Herring Gulls *L argentatus* occur in the Netherlands during winter in small numbers. However, the heavy bill with a striking amount of pink on the base, the completely moulted scapulars, the short primary projection and the lack of clear notches and barring on the tertials made identification as Scandinavian Herring unlikely. The pink bill base and pale appearance suggested influence of Glaucous Gull *L hyperboreus*. Hybrid Herring x Glaucous Gulls *L argentatus x hyperboreus* usually show a 'pencil-like' bill, a broader tail-band and more barring on uppertail- and undertail-coverts. The heavy bill with pronounced gonydeal angle made influence of Great Black-backed Gull *L marinus* more likely. The plumage

was intermediate between Glaucous and Great Black-backed. Therefore, it is concluded that the IJmuiden bird was probably a hybrid Glaucous x Great Black-backed Gull *L. hyperboreus* x *marinus*. As far as known, (presumed) hybrid Glaucous x Great Black-backed Gulls have not been previously recorded in the Netherlands. However, this hybrid is known from Newfoundland, Canada, Greenland, Ireland and Scotland. Unusually pale (eg, 'brown' morph) Great Black-backed occasionally occur and may cause confusion when identifying this type of hybrid.

Verwijzingen

Gilchrist, H G 2001. Glaucous Gull (*Larus hyperboreus*). In: Poole, A & Gill, F (redactie), The birds of North America, No 573, Philadelphia, p 5.
van Grouw, H 2006. Not every white bird is an albino: sense and nonsense about colour aberrations in birds. Dutch Birding 28: 79-89.

Harris, A, Tucker, L, Vinicombe, K 1989. The Macmillan field guide to bird identification. Londen.
Ingolfsson, A 1970. Hybridization of Glaucous *Larus hyperboreus* and Herring Gull *L. argentatus* in Iceland. Ibis 112: 340-362.
Ingolfsson, A 1987. Hybridization of Glaucous and Herring gulls in Iceland. Studies in Avian Biol 10: 131-140.
Kay, G T 1948. Hybrid (?) gull near Lerwick. Scottish Naturalist 66: 222-223.
Lönnerberg, E 1919a. Hybrid gulls. Arkiv för Zoologia 12 nr 7.
Lönnerberg, E 1919b. Om hybriderna mellan Måsar. Fauna och Flora 14: 1-21.
McCarthy, E M 2006. Handbook of avian hybrids of the world. Oxford.
McGeehan, A 2002. Total birding: Look, don't listen. Dutch Birding 24: 41-44.
Olsen, K M & Larsson, H 2004. Gulls of Europe, Asia and North America. Tweede editie. Londen.
Wilson, N H 1951. Hybrid Glaucous x Great Black-backed Gull at Limerick. Br Birds 44: 286-287.

Leon Edelaar, Sluisvaart 50, 1191 HE Ouderkerk aan de Amstel, Nederland
(l.edelaar@chello.nl)

Roodpootvalken in Fochteloërveen in mei 2008: leerschool voor kleedvariatie

In mei 2008 werd Nederland bezocht door een hoog aantal Roodpootvalken *Falco tinnunculus*, in wat uitgroeide tot de vroegste en op twee na grootste influx voor het land. In totaal werden tot en met de derde week van mei naar schatting meer dan 250 exemplaren gezien. Tot in juni werd vervolgens nog een aantal gemeld en het totaal komt naar verwachting ruim boven de 300. De meldingen kwamen van alle provincies en op een paar plekken bleven ze een tijd aanwezig. De hoogste aantallen waren te zien in het Fochteloërveen, Drenthe/Friesland; vanaf de eerste waarneming op 7 mei nam hier het aantal toe tot maximaal 35 rond half mei, de grootste groep die ooit in Nederland is gezien (Ebels 2008). Vanaf vrijdag 23 mei nam het aantal snel af, tot teleurstelling van de vogelaars en fotografen die dat weekend afreisden.

Het Fochteloërveen is een uitgestrekt hoogveengebied dat de afgelopen jaren is vernat waardoor bijvoorbeeld Kraanvogel *Grus grus* er tot broeden is gekomen. Dit beheer heeft ook geleid tot een forse toename in de aantallen libellen, wat vrijwel elk voorjaar wel een paar Roodpootvalken verleidt tot een kort verblijf. Vanwege de talrijke venntjes en dode berken is met name het westelijke deel van het gebied, de Weperpolder, in trek bij de valken. Ook dit voorjaar was dit deel van het veen hun favoriete locatie en daarmee ook voor de vogelaars.

De Roodpootvalken lieten zich tijdens hun verblijf prachtig bekijken en fotograferen vanaf de smalle weg door het veen. Overdag waren ze voornamelijk aan het jagen. Vanwege de grote actieradius en luchtrillingen was het dan lastig om hun aantal te bepalen. Tegen de

avond verzamelden ze zich in enkele favoriete slaapbomen en in de avondschemering werd een enkele maal gezien dat ze in een compacte groep een rondje vlogen.

De groep bestond uit zowel volwassen als onvolwassen mannetjes en vrouwtjes en leende zich goed voor het bestuderen en documenteren van de kleedvariatie. In dit artikel wordt aan de hand van een serie foto's de variatie in geslachts- en leeftijdsgebonden kleedkenmerken geïllustreerd. Voor uitgebreide beschrijvingen van de verschillende kleden wordt verwezen naar bijvoorbeeld Forsman (1998) en Ferguson-Lees & Christie (2001).

Vooral de vogels in tweede kalenderjaar (dus in 2007 uit het ei gekropen) vertoonden een grote variatie en waren vaak individueel herkenbaar. De meeste tweede-kalenderjaar individuen waren eenvoudig te onderscheiden van vogels in adult kleed door het behoud van gebandeerde juveniele hand-, arm- en staartpennen. Bij follow-up bezoeken waren individueel herkenbare vogels doorgaans op hun 'oude plek' terug te vinden en toen de groep haar maximale grootte bereikte werd nog maar sporadisch een nieuwe vogel gezien. Dit suggereert dat er weinig verloop optrad. De tweede-kalenderjaar mannetjes waren opmerkelijk variabel. De meeste hadden ten minste egaal grijze bovendelen zoals adulte mannetjes, wat hen onderscheidde van vrouwtjes in alle kleden. De vleugel was overwegend donker op de bovenzijde en gebandeerd op de onderzijde, wat de leeftijdsbepaling in vlucht eenvoudig maakte. In zit was het verschil met adulte mannetjes altijd goed te zien aan de hand van de bruine juveniele vleugeldekveren en tertiërs en doorgaans een variabel aantal niet geruide juveniele staartpennen. Doorgaans was grijs de overwegende kleur op de kop en onderdelen, met een variabele hoeveelheid oranje tot roestrood op uiteenlopende plaatsen. Geen van de aanwezige mannetjes had nog

265 Roodpootvalken / Red-footed Falcons *Falco vespertinus*, Fochteloërveen, Friesland, 17 mei 2008 (*Ies Goedbloed*)
266 Roodpootvalken / Red-footed Falcons *Falco vespertinus*, Fochteloërveen, Friesland, 17 mei 2008 (*Erwin van Saane*) **267** Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, tweede-kalenderjaar mannetje, Fochteloërveen, Friesland, 15 mei 2008 (*Rein Hofman*)

268 Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, tweede-kalenderjaar mannetje, Fochteloërveen, Friesland, 18 mei 2008 (*Rik Winters*). Klee op hoofdlijnen als adult, maar gebandeerde staartpennen en bruine vleugeldekveren kenmerkend voor tweede-kalenderjaarvogel / Plumage mainly as adult but barred rectrices and brown wing-coverts indicate second calendar-year. **269** Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, tweede-kalenderjaar mannetje, Fochteloërveen, Friesland, 13 mei 2008 (*Marcel Langelaan*). Karakteristieke tweedejaars vogel met onregelmatige koptekening en roestrode tekening op borst. Gebandeerde juveniele staartpennen zichtbaar / Characteristic second calendar-year with irregular head pattern and rusty markings on breast. Banded juvenile rectrices visible. **270** Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, tweede-kalenderjaar mannetje, Fochteloërveen, Friesland, 15 mei 2008 (*Rein Hofman*). Nieuwe binnenste en buitenste staartpennen goed zichtbaar, contrasterend met niet geruide juveniele staartpennen / Second calendar-year male. New inner and outer rectrices visible, clearly contrasting with unmoulted barred juvenile rectrices.

271 Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, tweede-kalenderjaar mannetje, Fochteloërveen, Friesland, 17 mei 2008 (Roef Mulder). Exemplaar met uitzonderlijk veel roestrode tekening op onderdelen. Enkele ondervleugeldekveren geruid / Second calendar-year male with exceptionally extensive rusty coloration on underparts. Some underwing-coverts moulted. **272** Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, tweede-kalenderjaar mannetje, Fochteloërveen, Friesland, 17 mei 2008 (Roef Mulder). Nog niet geruide juveniele buitenste staartpennen duidelijk zichtbaar. Geruide adult-type staartpennen hebben donkere subterminale band die bij adulte vogels ontbreekt / Second calendar-year male. Unmoulted juvenile rectrices clearly visible. Moulded adult type rectrices have dark subterminal bar, lacking in adults. **273** Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, tweede-kalenderjaar mannetje, Fochteloërveen, Friesland, 17 mei 2008 (Roef Mulder). Zelfde vogel als plaat 272 / Second calendar-year male, same bird as in plate 272. **274** Roodpootvalken / Red-footed Falcons *Falco vespertinus*, tweede-kalenderjaar vrouwtjes, Fochteloërveen, Friesland, 18 mei 2008 (Rik Winters). 'Juveniel-type'. Bovendelen met menging van bruine juveniele veren en grijze nieuwe veren. Tekening van kop en onderdelen sterk herinnerend aan juveniel / 'Juvenile type' second calendar-year female. Upperparts with mixture of brown juvenile and grey new feathers. Pattern of head and underparts strongly reminiscent of juvenile.

275 Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, tweede-kalenderjaar mannetje met witsnuitlibel / whiteface *Leucorrhinia*, Fochteloërveen, Friesland, 18 mei 2008 (*Toy Janssen*) **276** Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, adult mannetje, Fochteloërveen, Friesland, 21 mei 2008 (*Roland Jansen*). Ontbreken van juveniele kenmerken en zilvergrijze bovenzijde van handpennen duiden op adult. Van dichtbij zijn ook bij adulte mannetjes fijne donkere schachtstrepen zichtbaar op borst en flank / Lack of any juvenile characters and silvery-grey upperside of primaries indicate adult male. In close view, also adult males show fine dark shaft-streaks on breast and flank.

277 Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, adult vrouwtje, Fochteloërveen, Friesland, 15 mei 2008 (*Rein Hofman*). Sommige adulte vrouwtjes vertonen lengtestrepen op ondervleugeldekveren / Some adult females show longitudinal streaks on underwing-coverts. **278** Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, tweedekalenderjaar vrouwtje, Fochteloërveen, Friesland, 13 mei 2008 (*Roef Mulder*). Alle ondervleugeldekveren juveniel met bruine bandering / Second calendar-year female. All underwing-coverts juvenile, with brown barring. **279** Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, adult vrouwtje, Fochteloërveen, Friesland, 19 mei 2008 (*Rein Hofman*). Bruingrijze slagpennen en contrastrijk gebandeerde tertials en bovendelen wijzen op adulte vogel / Adult female. Brown-grey remiges and contrastingly barred tertials and upperparts indicative of adult female.

280

281

282

283

284

285

280 Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, tweede-kalenderjaar mannetje, Fochteloërveen, Friesland, 17 mei 2008 (Roef Mulder). Contrastrijke vogel met opvallende koptekening en deels geruide grote vleugeldekveren. Staartpennen karakteristiek voor tweede-kalenderjaar mannetje (zie ook plaat 272) / Contrastingly plumaged bird with remarkable head pattern and partly moulted greater coverts. Rectrices characteristic for second calendar-year male (see also plate 272).

281 Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, adult mannetje, Fochteloërveen, Friesland, 13 mei 2008 (Roef Mulder). Let op ongetekende onderzijde van hand- en armpennen. Exemplaar met vrij donkere kop (en, hier niet zichtbaar, bovendelen) / Adult male. Note unmarked underside of primaries and secondaries. Individual with rather dark head (and, though not visible here, upperparts).

282 Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, tweede-kalenderjaar vrouwtje, Fochteloërveen, Friesland, 15 mei 2008 (Rein Hofman). Onderdelen grotendeels juveniel maar let op nieuwe binnenste staartpennen / Second calendar-year female. Underparts largely juvenile but note new inner rectrices.

283 Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, tweede-kalenderjaar vrouwtje, Fochteloërveen, Friesland, 15 mei 2008 (Rik Winters). Lastig te onderscheiden van adult vrouwtje maar gebandeerde grote ondervleugeldekveren indicatief voor tweede kalenderjaar. Staart als adult / Second calendar-year female. Difficult to separate from adult female but barred greater underwing-coverts indicative of second calendar-year. Tail as in adult.

284 Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, tweede-kalenderjaar vrouwtje, Fochteloërveen, Friesland, 20 mei 2008 (Rik Winters). 'Adult-type'. Leeftijd te bepalen aan hand van niet geruide juveniele staartpen, grijsbruine tertials en bruine handpennen. Bij deze vogel is bandering op bovendelen en staart smaller en minder contrasterend dan bij adult. Merk op dat juveniele staartpen korter is dan adult-type / 'Adult type' second calendar-year female. Aged by unmoulted juvenile rectrix, grey-brown tertials and brown primaries. In this bird, barring on upperparts and tail narrower and less contrasting than in adult. Note that juvenile rectrix is shorter than adult type rectrices.

285 Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, adult vrouwtje, Fochteloërveen, Friesland, 19 mei 2008 (Rudy Offereins). Uitzonderlijk lichte vogel. Grijszige handpennen en duidelijk gebandeerde tertials en bovendelen typisch voor adult / Adult female. Exceptionally pale bird. Greyish primaries and obviously barred tertials and upperparts typical for adult.

zichtbare juveniele lichaamsveren. Eén vogel had geheel oranjerode onderdelen met een grijze kop; een paar andere hadden opvallende witte tekening rond de oorstreek en de keel. Adulte mannetjes waren in lager aantal aanwezig dan tweede-kalenderjaar mannetjes en goed te herkennen aan de zilvergrijze bovenzijde van de handvleugel en de ongebandeerde (egaal donkere) ondervleugel. Op de foto's is te zien dat zowel tweedekalenderjaar als adult-type mannetjes fijne donkere streepjes op de onderdelen (kunnen) hebben, vooral op de zijborst en flank.

De kleedontwikkeling van juveniel naar adult is bij vrouwtjes minder spectaculair dan bij mannetjes. Mede daardoor zijn in het voorjaar tweede-kalenderjaar vrouwtjes soms lastig te onderscheiden van volwassen vrouwtjes en komt het aan op een zorgvuldige bestudering. Hierbij ligt de nadruk op de tekening van de ondervleugeldekveren en tertials en het staartpatroon. Bij één vrouwtje was in zit bijvoorbeeld alleen bij het spreiden van de staart een enkele juveniele staartpen te zien. Opmerkelijk was bij deze vogel het hoge aantal geruide bovenzleugeldekveren. De juveniele grijsbruine tertials waren een bruikbare leeftijdsindicatie; bij volwassen vrouwtjes zijn deze veren altijd blauwgrijs met contrasterende zwarte bandering. Een aantal andere vrouwtjes was eenvoudig als tweede-kalenderjaar te herkennen vanwege de overwegend bruine ('juveniele') tekening van het verenkleed. Bij één gelegenheid waren er ten

minste drie van dit type vogels aanwezig. Deze hadden (vrijwel) alle juveniele bovenzleugeldekveren behouden. Op de kop en onderdelen ontbraken heldere oranje tinten en ze hadden doorgaans op de borst en de flanken duidelijke donkere lengtestreping.

Summary

RED-FOOTED FALCONS AT FOCHTELOËRVEEN IN MAY 2008 AND THEIR PLUMAGE VARIATION. During May 2008, an influx of Red-footed Falcons *Falco vespertinus* occurred in the Netherlands, involving at least 300 birds. The largest group stayed at Fochteloërveen, Drenthe/Friesland, for more than a week with a maximum of 35 (the largest group ever for the Netherlands). This group allowed detailed studies of plumage variation illustrated by photographs, involving second calendar-year male (showing strong variation in coloration of the head and underparts and the number of moulted tail-feathers), adult male, second calendar-year female (showing variation from almost juvenile-like to almost adult-like) and adult female.

Verwijzingen

Ebels, E B 2008. DB Actueel: Flink influx van Roodpootvalken. Dutch Birding 30: 211-212.
Forsman, D 1998. The raptors of Europe and the Middle East: a handbook of field identification. Londen.
Ferguson-Lees, J & Christie, D A 2001. Raptors of the world. Londen.

Rik Winters, Aquamarijnstraat 60, 9743 RB, Groningen, Nederland (groenebijeneter@home.nl)
Roef Mulder, Schoolstraat 3, 9844 PE Pieterzijl, Nederland (roefmulder@home.nl)

Expansion of Syrian Woodpecker in European Russia and Ukraine

Syrian Woodpecker *Dendrocopos syriacus* has been expanding its range for a long time. Since 1890, it has expanded from the primary Turkish breeding range south-east to Lebanon and Israel and north-west to the Balkan and central Europe. In the first half of the 20th century, it occupied a vast range in the Balkan peninsula and appeared in Austria, Bulgaria, the Czech Republic, north-western Hungary, Poland, Romania and Ukraine. In 1990, the breeding range covered the eastern Czech Republic, southern Poland and eastern Austria down to Greece, European Turkey, Ukraine and southern parts of European Russia, with an isolated population in the eastern Caucasus. The westward expansion into central Europe has been well documented in recent decades. This paper focuses on the eastern limits of the range and documents the spreading eastward into European Russia and Ukraine.

It is not clearly understood why the species has been expanding. An explanation may be found in population trends in Asia Minor and the limits may be defined by climatic barriers such as the July +18°C isotherm mentioned as barrier for westward expansion (Munteanu & Samwald 1997). Changes in landscape and environment by human activities are favourable for bird species with a high ecological adaptability and Syrian Woodpecker is considered to be an example.

Hybridization with Great Spotted Woodpecker *D major* in the range of expansion has regularly been reported in central Europe, eg, in Germany, Poland and Slovakia. Hybrids have been found as far north-west as Hannover, Niedersachsen, Germany (Winkler et al 1995, Gorman 1996, Munteanu & Samwald 1997; www.birdforum.net/showthread.php?t=108436). In Germany, Syrian Woodpecker records from the 1980s (eg, Klose 1988) have been rejected because hybrids could not be excluded and the species is not admitted to the German avifaunal list.

Ukraine

In Ukraine, Syrian Woodpecker was found in Chernovtsy district in 1948 as a result from the expansion from Romania and Moldova eastward (Strautman 1954). In the breeding season of 1981, it was found in Shostka district of the Sumy region (Afanasyev 1998) for the first time, and, in the autumn of 1988, it was observed in Krasnodon city. In 1989, as many as seven nesting sites (Vetrov et al 1990) were found in Voroshilovgrad (now Lugansk) city. Then it occupied central Ukraine (Munteanu & Samwald 1997), crossed the eastern border and, finally, reached the Don valley in Russia (Belik 1991). Simultaneously, it expanded southward with the first occurrence in the northern Crimea in 1979 (Kostin 1983). Hereafter, the species occupied most of the steppe area of the Crimea and, in 2004, the southern border of its distribution was along the Sevastopol-Simferopol-Kerch line (Tsvelykh 2005). The distribution reached north up to 51°N (Stepanyan 2003). The eastern border of the distribution were in the Chernovtsy and

Ternopol regions according to Ivanov (1976). It also occurred in the adjacent Khmel'nitsky region (Novak 1994) and in the Poltava region (Rogovoy 1995). Stepanyan (1990) stated that the population still tended to spread east and the distribution had crossed 33E. Also at the end of the 20th century, the eastward and north-eastward expansion in central Europe still prevailed. By that time, it occupied practically the whole of Ukraine and appeared in Belorussia. In western Crimea, it had reached the northern limits of the Crimean mountains (Tsvelykh 2005).

European Russia

In 1980, the species appeared in Rostov-on-Don, where it has now become a regular breeding bird (Sidenko 2004). In the Lower Volga region, breeding occurred for the first time in the early 1990s; for example, in the southern Volgograd region, it was first observed in 1995 (Zavialov & Alberty 1996) and, already a year later, it was regularly noted here. In the following years, the spreading into the region continued (Zavialov et al 2007). In Kalmykia, in the north of the Ergenin height, it was observed by G A Noskov in September 1993 for the first time. A year later, a single individual was seen in an urban park of Elista. At the same site, a single male was observed in 1996 and 1997, and, since 1997, the species bred in the park. Since then, it spread over Kalmykia and new breeding sites were found (Kukish & Muzaev 2001). In the late 1990s, the species occupied the southern and central parts of the Volgograd region. For 1990-2002, a substantial rise in abundance (of up to 50% in some areas) was noted in the Rostov and Krasnodar regions (Belik et al 2003). In c 2000, it was registered in the Bryansk (Kosenko 1998) and Voronezh regions (Baryshnikov 2001), in 2002 in the Ryazan region (Ivanchev and Nazarov 2003), and in 2004 in the Tula region (Arkhipov & Hedberg 2004). In 2004, it was also observed in the Lugansk region (Bardin 2005). In the summer of 2005, it was found breeding in the Vorskla forest near Borisovka (south-west of the neighbouring Belgorod region). In 2003-04, it became common in the Stavropol region where it obviously must have appeared much earlier. In 2005, it penetrated into the vicinity of Mineral'nye Vody in the Caucasus, where it was observed in riverine habitat along the Gemukha river (Parfenov et al 2006). The first report in the Saratov region was on 19 February 2005, when a single bird was seen in Saratov city. In this region, several individuals were recorded in the vicinities of Usovka, Voskresensk district, in late November 2007. A survey on 25 November 2007 resulted in a relative abundance of 0.73 individuals per km at gardens near the confluence of Tereshka and Volga rivers. These data indicate that there is an established population in the Saratov region. In May 2007, the species was observed for the first time within the city limits of Moscow (Kovalyov 2007).

Discussion

For the recent change in the distribution of Syrian Woodpecker, we could not find a relationship with climatic parameters. However, we cannot exclude that

FIGURE 1 Range expansion of Syrian Woodpecker *Dendrocopos syriacus* in eastern Ukraine and European Russia in 1980-2007

climatic trends, in particular global warming, may have initiated the process of expansion. Some Belorussian researchers, for instance, relate the present warming with the species' increase in abundance and distribution (Nikiforov 2003). Other explanations for its expansion may be found in **1** disappearance of ecological barriers by anthropogenic changes of the environment; **2** colonizing a postglacial faunistic vacuum; **3** habitat expansion as a display of century-scale pulsations; and **4** occupying the empty niche of an incompletely populated potential range. In addition, a hypothesis of the expansion dynamics should be examined based on endogenously-caused changes of territorial bird communications and transformation of their habitats. Thus, the synanthropization in this species allows us to predict a further growth of its numbers and distribution in the northern Lower Volga region and the whole of European Russia. At present, its eastern boundary is the Volga valley and the expansion will mainly proceed northward and north-eastward and is seemingly not limited by any biotic or abiotic factors. It seems only a matter of time before the species turns up in neighbouring parts of Kazakhstan, where it has not yet been recorded (Wassink & Oreeel 2007).

References

Afanasyev, V T 1998. [The Syrian Woodpecker in the Sumy Polissya.] Materials of the Third Conference of young ornithologists of Ukraine. Chernivtsi 3-5. [In Russian.]
 Arkhipov, V Yu & Hedberg, T 2004. [The first record of the Syrian Woodpecker *Dendrocopos syriacus* in the Tula region.] Russian J Ornithol 13: 701-702. [In Russian.]
 Bardin, A V 2005. [Syrian Woodpecker *Dendrocopos syriacus* nests in the vicinities of the Vorskla Wood.] Russian J Ornithol 14: 554-556. [In Russian.]
 Baryshnikov, N D 2001. [Syrian Woodpecker (*Dendrocopos syriacus*) – a new breeding species of Voronezh region, central

European Russia.] Ornithologia 29: 282. [In Russian.]
 Belik, V P 1991. [Status, structure, and modern changes of the Lower-Don ornithofauna.] 10th All-Union Ornithological conf Minsk, 2: 50-52. [In Russian.]
 Belik, V P, Polivanov, V M, Til'ba, P A, Djmirzoev, G S, Muzaev, V M, Bukreeva, O M, Roussanov, G M, Reutskiy, N D, Moseykin, V N, Chernobay, V Ph, Khokhlov, A N, Il'ukh, M P, Mnatsekanov, R A & Komarov, Ju E 2003. [Current population trends of breeding of South Russia.] Strepet 1: 10-30. [In Russian.]
 Gorman, G 1996. [Syrian Woodpecker identification and European breeding range.] Ornithos 3: 178-186.
 Ivanchev, V P & Nazarov, I P 2003. [On some avifaunistic findings in the Oka reserve and Ryazan region in 2002.] Proceedings Oka reserve 22: 675-678. [In Russian.]
 Ivanov, A I 1976. [Bird catalogues of USSR.] Leningrad. [In Russian.]
 Klose, A 1988. Ein Blutspecht *Dendrocopos syriacus* im Rainer Wald, Landkreis Straubing. Anz Ornithol Ges Bayern 27: 303.
 Kosenko, S M 1998. [Nesting of Syrian Woodpecker in the Bryansk region.] Ornithologia 28: 226. [In Russian.]
 Kostin, Yu V 1983. [Birds of Crimea.] Moscow. [In Russian.]
 Kovalyov, K I 2007. [First meeting of Syrian Woodpecker in Moscow.] Moscovka 6: 5. [In Russian.]
 Kukish, A I & Muzayev, V M 2001. [Syrian Woodpecker as a new nesting species in Kalmykia.] Urgent problems of study and protection of birds of East Europe and Northern Asia: International Ornithological Conference (XI Ornithological conf). Kazan 341-342. [In Russian.]
 Munteanu, D & Samwald, O 1997. Syrian Woodpecker *Dendrocopos syriacus*. In: Hagemeyer, W J M & Blair, M J (editors) 1997, The EBCC atlas of European breeding birds: their distribution and abundance, London, pp 450-451.
 Nikiforov, M 2003. Distribution trends of breeding bird species in Belarus under conditions of global climate change. Acta Zoologica Lituania 13: 255-262.
 Novak, V O 1994. [Quantitative analyses of the ornithofauna of the Khmel'nitskiy region.] Materials of the I Conference of young ornithologists of Ukraine. Chernivtsi 4-5. [In Russian.]
 Parfenov, E A, Shvedov, R N & Pashkov, O G 2006. [Woodpeckers of the Caucasian Mineral'nye Vody.] Ornithological studies in Northern Eurasia: XII International Ornithological conference Abstr. Stavropol. 412-413. [In Russian.]
 Rogovoy, Yu F 1995. [On some changes in the Poltava regional ornithofauna.] Ornithologia 26: 193-194. [In Russian.]
 Sidenko, M V 2004. [Ornithofauna of Rostov-on-Don city (composition, dynamics, distribution, abundance and ways of formation).] Stavropol. [In Russian.]
 Stepanyan, L S 1990. [Conspectus of the ornithological fauna of the USSR.] Moscow. [In Russian.]
 Stepanyan, L S 2003. [Conspectus of the ornithological fauna of Russia and adjacent territories (within the borders of the USSR as a historic region).] Moscow. [In Russian.]
 Strautman, F I 1954. [Birds of the Soviet Carpathians.] Kiev. [In Russian.]
 Tsvelykh, A N 2005. [Expansion of the Syrian Woodpecker in the Crimea.] Branta 8: 198-199. [In Russian.]
 Vetrov, V V, Samchuk, N D & Litvinenko, S P 1990. [On findings of Syrian Woodpecker in the territory of the Voroshilovgrad region.] Less-studied birds of Northern Caucasus. Stavropol. [In Russian.]
 Wassink, A & Oreeel, G J 2007. The birds of Kazakhstan. De Cocksdorp.
 Winkler, H, Christie, D A & Nurney, D 1995. Woodpeckers: a guide to the woodpeckers, piculets and wrynecks of the world. Mountfield.
 Zavalov, E V & Al'berti, L G 1996. [Syrian Woodpecker *Dendrocopos syriacus* in the Volgograd region.] Russian J

Ornithol 5: 3-4. [In Russian.]
Zavialov, E V, Shlyakhtin, G V, Tabachishin, V G, Yakushev, N N,
Mosolova, E Y, & Ugol'nikov, K V 2007. [Birds of the northern

Lower-Volga region 3. Composition of the ornithofauna.]
Saratov. [In Russian.]

Evgeni V Zavialov, Faculty of Biology, Saratov State University, ul Astrahanskaya 83, Saratov, 410012, Russia
Vasily G Tabachishin, Saratov branch, A N Severtsov Institute for Ecology and Evolution RAS, ul Rabochaya 24,
Saratov, 410028, Russia (hrustovav@forpost.ru)

Ekaterina Y Mosolova, Faculty of Biology, Saratov State University, ul Astrahanskaya 83, Saratov, 410012, Russia

Trends in systematics

Galerida galore – speciation in ‘crested larks’

Common Crested Lark *Galerida cristata* is a rather sedentary, widespread and usually common bird throughout the southern half of Europe, Central Asia and both sides of the Sahara in North Africa. In Iberia and north-western Africa, and curiously in Ethiopia and Somalia, it overlaps with Thekla Lark *G theklæ* (but see below), an annoyingly similar species. The similarities are confounded by a confusing amount of plumages, leading to recent tallies of 12 subspecies for Thekla and 35 subspecies for ‘Crested Lark’ (Dickinson 2003). The latter number is surpassed by only a few other bird species. Crested in Europe get greyer towards the east, while Middle Eastern birds are paler and more sandy-coloured. The largest variation is found in North Africa: birds are longer billed – sometimes markedly – and depending on their habitat vary from pale (deserts) to dark (mountains and the Nile delta). Thekla mirrors the variability of Crested, with North African birds longer billed than European birds (but shorter billed than Crested) and the basic colour dependent on habitat (Beaman & Madge 1998).

286 Long-billed Crested Lark / Langsnavelkuifleeuwerik
Galerida macrorhyncha, adult, Jorf, Tafilalt, Morocco,
25 March 2008 (Arnaud B van den Berg)

Probably much to the delight of birders who have visited Morocco, Long-billed Crested Lark *G macrorhyncha* emerged recently as a full species (van den Berg 2008). Despite its novelty, the scientific name has already caused some confusion. The correct one is indeed *Galerida macrorhyncha* Tristram, 1859, containing the subspecies *G m macrorhyncha* and *G m randonii* Loche, 1860 (Redactie Dutch Birding 2008). The latter taxon has also been referred to as *randonii* Loche, 1858 (but that is a nomen nudum) or *randoni* Loche, 1860, but the correct name and spelling should be *randonii* Loche, 1860 (contra Dickinson 2003; Edward Dickinson in litt to editors).

But why exactly were these two taxa (*macrorhyncha* and *randonii*) picked out when there appear to be so many choices with all those subspecies? To get a better idea of what causes the variation among North African ‘crested larks’, birds from Morocco and the Western Sahara have been thoroughly investigated (Guillaumet et al 2005, 2006). They were found to be separable into three groups. One of these contained all Thekla Larks (*erlangeri*, *superflua*, *ruficolor*, *carolinae* and *aguirrei*, ranging from dark to pale). The colour differences and an obvious relation between climate and size (larger birds in colder areas) could not be explained by genetic

287 Long-billed Crested Lark / Langsnavelkuifleeuwerik
Galerida macrorhyncha, adult, Merzouga, Tafilalt,
Morocco, 11 April 2008 (Arnaud B van den Berg)

differences between these subspecies. However, further research including the Afrotropical taxa (Guillaumet 2008b) has shown that the 'Thekla Larks' in East Africa warrant species status, despite a lack of known diagnostic morphological features. They appear to have become separated from the Western Palearctic group some 2.8 million years ago, which coincides with a period when arid areas expanded. The investigated taxa, *G (t) ellioti* (Somalia), *G (t) praetermissa* (Eritrea and Ethiopia) and *G (t) hueii* (Ethiopia) each have restricted and geographically separated ranges but more research is needed to decide whether more than one 'cryptic species' is involved in this group.

The Thekla group differed from the two other groups, which contained all 'Crested Larks', in both mitochondrial and nuclear DNA, indicating a split at least 3.5 million years ago. The 'Crested Larks' were closely related, differing from each other in the investigated mitochondrial DNA but not in the (more slowly evolving) nuclear DNA. The groups delineated the 'short-billed' birds of more humid areas (*cristata*, *riggenbachi* and *carthaginis*) and the 'long-billed' birds of arid regions (*macrorhyncha* and *randonii*) (Guillaumet et al 2005, 2006). The split between the 'short-billed' and 'long-billed' groups has been calculated to have occurred approximately 1.7 million years ago, in another period of expanding deserts. Surprisingly, at about the same time Malabar Lark *G malabarica*, an Indian species which was thought to be more closely related to Thekla Lark, also diverged from this group (Guillaumet 2008b). This long separation justifies treating the two 'Crested Larks' as separate species: Common Crested Lark and Long-billed Crested Lark.

Sampling throughout the range of Common Crested Lark has revealed that birds from Kenya (*somaliensis*) and West Africa except Morocco (*senegallensis* group) are genetically somewhat distinct from the widespread *cristata* group (Guillaumet 2006, 2008b). The lineages appear to have diverged about 500 000 years ago in sub-Saharan Africa. While *somaliensis* is separated from the *cristata* group by the Rift Valley, members of the *cristata* and *senegallensis* groups meet in Chad and possibly Algeria. It may be too early to call for 'Kenyan Crested Lark' and 'West African Crested Lark' but being separate lineages they certainly deserve our attention!

Long-billed Crested Lark occurs on the High Plateaux from eastern Morocco to northern Algeria (*randonii*) and in southern Morocco and the northern Algerian Sahara (Dickinson 2003), as well as in western-central Mauritania (Cramp 1988, Clements 2007) (*macrorhyncha*). The overlap in distribution with Common

Crested Lark is very limited but there are contact zones where both species meet and hybridization between the two groups does occur. For six out of 118 birds sampled in the contact zone the appearance did not match with the genetic data. While Long-billed Crested Larks are larger in colder areas, Common Crested are not.

Apart from its – on average! – longer and more slender looking bill, there are no 'easy' features that separate Long-billed Crested Lark from Common Crested Lark and the field identification of out-of-range birds or in areas where both species occur is truly challenging. Especially 'medium-bill-sized' birds (*arenicola*), which may meet Long-billed Crested in Algeria, are close morphologically (Guillaumet 2006, 2008b). The study of vocalizations will probably reveal some more differences, although the mimicry in the songs of *Galerida* species will undoubtedly cloud any vocal identification criteria, apart from, possibly, the calls (Arnoud van den Berg in litt). A safe area to identify Long-billed Crested on range is the Tafilalet region in extreme south-eastern Morocco, with well-known birding sites like Merzouga and Rissani.

References

- Beaman, M & Madge, S 1998. The handbook of bird identification for Europe and the Western Palearctic. London.
- van den Berg, A B 2008. Dutch Birding vogelnamen: lijst van West-Palearctische vogelsoorten 2008 – Dutch Birding bird names: list of Western Palearctic bird species 2008. Amsterdam.
- Clements, J F 2007. The Clements checklist of the birds of the world. London.
- Cramp, S 1988 (editor). The birds of the Western Palearctic 5. Oxford.
- Dickinson, E C (editor) 2003. The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world. Third edition. London.
- Guillaumet, A, Crochet, P-A & Godelle, B 2005. Phenotypic variation in *Galerida* larks in Morocco: the role of history and natural selection. *Mol Ecol* 14: 3809-3821.
- Guillaumet, A, Pons, J-M, Godelle, B & Crochet, P-A 2006. History of the Crested Lark in the Mediterranean region as revealed by mtDNA sequences and morphology. *Mol Phylogenet Evol* 39: 645-656.
- Guillaumet, A, Ferdy, J-B, Desmarais, E, Godelle, B & Crochet, P-A 2008a. Testing Bergmann's rule in the presence of potentially confounding factors: a case study with three species of *Galerida* larks in Morocco. *J Biogeogr* 35: 579-591.
- Guillaumet, A, Crochet, P-A & Pons, J-M 2008b. Climate-driven diversification in two widespread *Galerida* larks. *BMC Evolutionary Biology* 8: 32. Website: www.biomedcentral.com/1471-2148/8/32.
- Redactie Dutch Birding 2008. Naamgeving van taxa in Dutch Birding. *Dutch Birding* 30: 20-22.

Jan Hein van Steenis, 40 Aynsley Gardens, Church Langley, Harlow CM17 9PB, UK
(jhvsteenis@hotmail.com)

30 jaar Dutch Birding

30 jaar Dutch Birding, deel 4: 1994-98

De periode van het 'moderne vogelen' was begonnen – de kwaliteit en actualiteit van de informatie die we in Nederland hadden was uniek in Europa door de combinatie van piepergroepen, vogellijn en Dutch Birding. Toch eindigde ik het vorige artikel met een retorische vraag – waarom vertaalde zich deze unieke situatie begin jaren 1990 niet in een wezenlijke toename van het aantal zeldzaamheden? De periode 1994-98 kan in tegenstelling tot de jaren ervoor in veel opzichten als oogsttijd worden gezien. Maar wat waren dan de verschillen met de direct hieraan voorafgaande jaren? Welke puzzelstukjes waren op hun plek gevallen waardoor we een periode hadden waarin het bijna niet op kon in het veld? In deze aflevering probeer ik hierop de antwoorden te geven.

Grenzen aan de groei

Het DBA-bestuur zag zich in deze periode geplaagd voor keuzes. Enerzijds was de financiële situatie van de DBA gezond, was het aantal begunstigers stabiel tot licht stijgend en zorgde de vogellijn voor een bestendige inkomstenbron. Anderzijds was er binnen en buiten de DBA sprake van een hoog ambitieniveau op velerlei gebied. Er waren ideeën te over maar die kostten allemaal geld. Redactie en bestuur waren de voorgaande 15 jaren gewend geraakt aan en verwend met een continue groei van het ledenbestand, niet te versmaden sponsorbedragen en inkomsten uit de vogellijn. Daardoor kon voor de meeste initiatieven op de een of andere manier wel geld worden gevonden. Het besef dat de bomen niet meer tot in de hemel groeiden begon door te dringen. Naast British Birds en Dutch Birding waren er inmiddels andere aantrekkelijke tijdschriften verschenen, Alula, Birding World, Birdwatch, Limicola en Ornithos, zodat de ledenaanwas vanuit het buitenland minder vanzelfsprekend werd. Daarnaast was in het midden van de jaren 1990 de hoofdsponsor weggevallen. De vaste lasten waren fors gestegen omdat Dutch Birding van vier naar zes afleveringen per jaar was gegroeid; vanzelfsprekend werden er geen concessies gedaan aan de kwaliteit. Deze kostenpost werd maar zeer ten dele goed gemaakt door een stijging van de abonnementskosten. Het was dus wennen voor bestuur en redactie dat er strakker keuzes gemaakt moesten worden, wat gepaard ging met de nodige discussies over prioriteiten. De meeste voorstellen om deze 'grenzen aan de groei' het hoofd te bieden waren aanvankelijk gericht op het tijdschrift. Langzamerhand drong echter het besef door dat de DBA zich ook duidelijker moest gaan profileren op andere gebieden. Om de afstand tussen bestuur en redactie te verkleinen werd gedacht aan een soort DBA-raad, een lichaam waarin bestuur en redactie zitting zouden moeten hebben, maar deze is er nooit gekomen. Er werd ook gesproken over een 'Super Liga of European Birding', waarin een aantal vogeltijdschriften zou kunnen samenwerken om zodoende beter gebruik te kun-

nen maken van schaarse middelen als abonnees en auteurs voor de zo gewenste (identificatie)artikelen. Ook dit briljante plan kwam niet van de grond... Uiteindelijk werd op 3 mei 1997 een sessie gehouden met het DBA-bestuur, de DB-redactie en enkele genodigden die de club een warm hart toedroegen maar ook kritisch konden zijn, waarbij een ontwikkelingsplan voor de DBA werd geformuleerd. Veel van de ontwikkelingen uit de komende jaren werden in deze sessie uitgesproken en ontwikkeld – naast natuurlijk ideeën die onuitvoerbaar bleken of nooit tot bloei zijn gekomen. Een organisatorische aanpassing was dat bestuur en redactie juist meer onafhankelijk van elkaar gingen opereren om zich op de wederzijdse hoofdtaken te concentreren. De onderlinge samenhang werd gewaarborgd door een permanente bestuurszetel voor de redactie. Prioriteit werd gegeven aan de informatievoorziening, met name aan het integreren van de verschillende piepergroepen in één systeem, waarvoor flink geïnvesteerd zou moeten worden in de ondersteunende systemen. De grootste winst van deze sessie was waarschijnlijk dat er een grote mate van overeenstemming bestond over wat we niet gingen doen waardoor de nadruk automatisch meer gevestigd werd op de hoofdtaken en dat een bredere kring dan alleen bestuurs- en redactieleden betrokken werd bij een aantal belangrijke strategische beslissingen.

Het bestuur van de DBA bestond aan het einde van 1998 uit Gijsbert van der Bent (voorzitter), Theo Admiraal (penningmeester), Marc Plomp (secretaris), Leon Edelaar en Rob Olivier, terwijl Roy de Haas, Peter Meijer, Chris Quispel en Arnold Veen tijdens deze periode afscheid namen als bestuurslid.

Dutch Birding

Dutch Birding groeide door in kwaliteit. Noemenswaardige (determinatie)artikelen uit deze periode zijn onder meer: 'Field identification of Dunn's, Bar-tailed Desert and Desert Larks' door Hadoram Shirihai (Dutch Birding 16: 1-9, 1994); 'Notes on Sillem's Mountain-finch, a recently described species from western Tibet' door Kees Roselaar (16: 20-26, 1994); 'Identification of Tickell's and Buff-throated Warblers' door Per Alström en Urban Olsson (16: 89-94, 1994); 'Occurrence of Blue-cheeked Bee-eater in Europe' door Enno Ebels en Jan van der Laan (16: 95-101, 1994); 'Separation of Pied Wheatear and Cyprus Pied Wheatear' door Brian Small (16: 177-185, 1994); 'Identification of Pied Wheatear and Eastern Black-eared Wheatear' door Magnus Ullman (16: 186-194, 1994); 'Field identification of female and juvenile Montagu's and Pallid Harriers' door Dick Forsman (17: 41-54, 1995); 'Herkenning en voorkomen van IJslandse Grutto in Nederland' door Peter van Schepen en Gerald Oreeel (17: 54-64, 1995); 'Identification of Water Rail and *Porzana* crakes in Europe' door Peter Becker, (17: 181-211, 1995); 'Identification and taxonomy of large *Acrocephalus* warblers' door Hadoram Shirihai, Kees Roselaar; Andreas Helbig, Peter

Barthel en André van Loon (17: 229-239, 1995); 'Identification, ageing and sexing of Honey-buzzard' door Dick Forsman en Hadoram Shrihai (19: 1-7, 1997); 'Variability of identification characters of Isabelline Wheatear' door Andrea Corso (19: 153-165, 1997); 'Invasie van Pestvogels in Nederland in 1995/96 in (inter)nationaal perspectief' door Fred Hustings, Paul Knolle, Peter de Knijff en Erik van Winden (20: 206-226, 1998); 'Flight identification of Cory's and Scopoli's Shearwaters' door Ricard Gutiérrez (20: 216-225, 1998); en 'Identification of Greenland and Iceland Redpolls' door J M Reid en Roger Riddington (20: 261-271, 1998). Het aantal publicaties over nieuwe taxa voor de wetenschap daalde ten opzichte van de vorige periode maar Kees Roselaar wist er toch nog eentje binnen te tikken: een nieuwe ondersoort van Indische Karkiet *A. stentoreus levantina* ('Geographical variation within western populations of Clamorous Reed Warbler'; 17: 237-239, 1995). Duidelijk is dat vooral voor de determinatieartikelen sterk werd geleund op buitenlandse auteurs, die – ondanks de toegenomen concurrentie van steeds meer tijdschriften – gelukkig nog steeds regelmatig werk aanboden of op verzoeken vanuit de redactie gingen.

In nummer 19-2 startte de nieuwe rubriek 'Masters of Mystery', samengesteld door Diederik Kok en Nils van Duivendijk. De rubriek vormde de opvolger van de wat doodgebloede 'Mystery photographs' en werd aantrekkelijker voor de lezers door het wedstrijdelement en de fraaie prijzen van de nieuwe sponsor Swarovski. De opzet bestond uit drie blokken van vier raadsel foto's met in de daaropvolgende nummers steeds een uitgebreide uitleg over de determinatie; in 1998 werd de opzet iets aangepast door in elk nummer twee raadsel foto's te plaatsen naast de oplossingen van de twee voorgaande foto's.

Dutch Birding werd met ingang van nummer 17-3 (1995) gedrukt door Drukkerij Steens Schiedam die Drukkerij Albedon Klop had overgenomen. Op dat moment werden de 'als vriendendienst' professioneel gescande foto's en dia's nog steeds uitgedraaid op kleurge-scheiden films. Vanaf 1997 werd ook het beeldmateriaal volledig gedigitaliseerd en werd Dutch Birding volledig digitaal opgemaakt; deze eerste digitale versies zijn helaas niet bewaard gebleven. Als markering van de 20e jaargang werd de omslag verrijkt met een verticale grijze band. Herkenbaar was deze jubileumjaargang daardoor zeker – maar voor herhaling vatbaar was dit ontwerp niet. Halverwege de 20e jaargang werd wederom van drukker veranderd en keerde het tijdschrift terug bij drukkerij Rob Stolk in Amsterdam.

CDNA: de 'grote schoonmaak' afgerond

Het grote gebeuren wat betreft de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) was de publicatie van de tweede fase van de herziening. Dit mammoetwerk waarvan de eerste fase in 1985 gereed kwam (Limosa 58: 65-72, 1985) werd door verschillende omstandigheden later gepubliceerd dan oorspronkelijk gepland. In 1996 was het zover en verscheen 'Herziening Nederlandse Avifaunistische Lijst 1800-1979: tweede fase' door Edward van IJzendoorn, Jan van der Laan en CDNA (18: 157-202, 1996). In dit artikel wordt de verantwoording gegeven van een herziening van alle gevallen van de soorten die de eerste fase van de herziening overleefden. Niet alleen werden tijdens de herziening bijna 1100 gevallen opnieuw beoordeeld (met een acceptatiepercentage van 53%), maar werd ook een schat aan documentatie opgediept en voor de eeuwigheid vastgelegd. Nederland is tot dusverre het enige land dat structureel het ornithologische verleden grondig en volledig heeft geschoond. Jan van der Laan nam in 1997 het stokje over als voorzitter van de CDNA en zou de komende jaren een belangrijke invloed hebben op de werkwijze van de commissie met name wat betreft openheid en transparantie. Zo werd in het eerste nummer van jaargang 19 door Jan de werkwijze van de CDNA uiteengezet (19: 26, 1997).

Herrijzenis van de CSNA

De Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA) heeft als verantwoordelijkheid taxonomie, naamgeving en voorheen ook status van alle Nederlandse soorten. De CSNA komt net als de CDNA voort uit een opdeling in 1974 van de Commissie Nederlandse Avifauna (CNA). De CNA werd in april 1957 op instigatie van Karel Voous opgericht en was de eerste landelijke avifaunistische commissie van Europa. Voous publiceerde in 1977 zijn befaamde *List of recent Holarctic bird species* in Ibis. Ondanks enkele destijds verrassende splits, zoals Balkanvliegender *Ficedula semitorquata* en Schotse Kruisbek *Loxia scotica*, werd Voous' taxonomische lijst voor de rest van de eeuw in alle Europese landen de standaard. Mede omdat genetisch onderzoek, geluidenanalyses en het verwerken van enorme hoeveelheden gegevens in computerprogramma's nog in de kinderschoenen stonden, vormde de Voous-lijst het begin van een lange periode van stabiliteit in taxonomie, waarin slechts zelden nieuwe gegevens over verwantschappen resulteerden in veranderingen van volgorde of (sub)specifieke status. Het gevolg was dat de CSNA

TABEL 1 Aantal pagina's en foto's per jaargang van Dutch Birding / number of pages and plates per volume of Dutch Birding

jaar / year	jaargang / volume	pagina's / pages	foto's / plates	aantal foto's per pagina / number of plates per page
1994	16	264	224	0.85
1995	17	272	261	0.96
1996	18	340	330	0.97
1997	19	320	339	1.06
1998	20	324	290	0.90

288 Vogelaars bij Perzische Roodborst / birders at White-throated Robin *Irania gutturalis*, Berkheide, Katwijk aan Zee, 2 juni 1995 (*René van Rossum*). Van links naar rechts onder anderen / from left to right among others: onbekend, Aart Vink, Chris Quispel, Jan-Joost Bakhuizen, Sander Lagerveld, Nick van der Ham, Wiel Poelmans, Raymond van Splunder en Bas van der Burg.

289 DBA-vogelweek / DBA bird week, 't Horntje, Texel, Noord-Holland, 21 oktober 1995 (*Hans Gebuis*). Van links naar rechts / from left to right: onbekende jonge vogelaars / unknown young birders, Roze Spreeuw / Rosy Starling *Sturnus roseus*, juveniel, en Arnold Meijer.

jarenlang nauwelijks nog relevante beslissingen nam en daarom in de jaren 1980 buiten werking werd gesteld.

In 1995 werd de CSNA nieuw leven ingeblazen door het vormen van een taxonomische adviesraad waarin Arnoud van den Berg en Kees Roselaar plaatsnamen (17: 256, 1995). Het volgende jaar werd de nieuwe CSNA door hen uitgebreid met Kees Hazevoet en George Sangster (18: 340, 1996) en in 1998 kwam Ronald Sluys daar nog bij (20: 80, 1998). De CSNA was een aantal jaren de enige nationale taxonomische commissie in Europa die er niet voor terugdeinsde om resultaten van onderzoek direct te vertalen in taxonomische beslissingen en vervulde daarmee lange tijd een voortrekkersrol. Veel vogelaars in Europa waren opgegroeid met het idee dat de taxonomische volgorde en wat als soort en als ondersoort diende te worden beschouwd vaststaande feiten waren en ze reageerden onthutst of zelfs vijandig op de nieuwe CSNA-ideeën die eerst in Dutch Birding en later ook in Ardea werden gepubliceerd. Kees Hazevoet – die nieuwe inzichten had verkregen bij het werk aan zijn proefschrift over de vogels van de Kaapverdische Eilanden – liet vogelaars met zijn fundamentele stuk 'Species concepts and systematics' (16: 111-116, 1994) nieuwe denkramen zien en stelde zekerheden ter discussie. Na deze 'taxonomische opening' publiceerde George Sangster in de in jaargang 18 gestarte rubriek 'Trends in systematics' prikkelende juweeltjes zoals in 1996 'How many species of crossbill are there?' (18: 29-32, 1996); 'Species limits in the Blue Tit complex: new evidence from play-back studies' (18: 85-88, 1996); 'Stonechat systematics based on molecular distance data' (18: 133-136, 1996); 'Taxonomy of Houbara and Macqueen's Bustards and neglect of intraspecific diversity' (18: 248-254, 1996); 'Hybrid origin of Cox's Sandpiper confirmed by molecular analysis' (18: 255-256, 1996); en – samen met Gerald Oreel – 'Progress in taxonomy of Taiga and Tundra Bean Geese' (18: 310-316, 1996). In de volgende jaargang verschenen 'Species limits in flamingos, with comments on lack of consensus in taxonomy' (19: 193-198, 1997) en 'Acrocephalus and Hippolais relationships: shaking the tree' (19: 294-300, 1997) en weer een jaar later 'Purple Swamp-hen is a complex of species' (20: 13-22, 1998) en 'Molecular study indicates sympatric breeding of Atlantic and Continental Cormorants in Britain' (20: 174-177, 1998).

In 1997 en 1998 verschenen ook de eerste CSNA-medelingen met overzichten van alle taxonomische veranderingen sinds de Voous-lijst van 1977 (19: 21-28, 1997, 20: 22-32, 1998). In 1997 werd voor de Nederlandse lijst de in veel gevallen al eerder in Dutch Birding gehanteerde soortstatus bevestigd van Vale Pijlstormvogel *Puffinus mauretanicus*, Fluitzwaan *Cygnus columbianus*, Toendrarietgans *Anser serrirostris*, Witbuikrotgans *Branta hrota*, Zwarte Rotgans *B nigricans*, Amerikaanse Zee-eend *Melanitta americana*, Aziatische Goudplevier *Pluvialis fulva*, Geelpootmeeuw *Larus michahellis*, Oeverpieper *Anthus petrosus* (de laatste twee telde de DBA al in 1980!), Humes Bladkoning *Phylloscopus humei*, Balkanbergfluitier *P orientalis*, Iberische Tjiftjaf *P ibericus* (toen nog *P brehmi*), Steppeklapkester *Lanius pallidiro-*

tris en Bonte Kraai *Corvus cornix*. In 1998 volgden Kleine Canadese Gans *B hutchinsii*, Amerikaanse Wintertaling *Anas carolinensis*, Pontische Meeuw *L cachinnans*, Engelse Kwikstaart *Motacilla flavissima*, Noordse Kwikstaart *M thunbergi*, Italiaanse Kwikstaart *M cinereocapilla* (toen nog niet vastgesteld), Balkankwikstaart *M feldegg*, Rouwkwikstaart *M yarrellii*, Aziatische Roodborsttapuit *Saxicola maurus*, Oostelijke Blonde Tapuit *Oenanthe melanoleuca*, Sykes' Spotvogel *Acrocephalus rama* (toen nog niet aanvaard), Turkestaanse Klauwier *L phoenicuroides* en Kleine Barmsijs *Carduelis cabaret*; de soortstatus van Kleine Mantelmeeuw *L fuscus graellsii* en Baltische Mantelmeeuw *L fuscus* zou van zeer tijdelijke aard blijken. Als gevolg van al deze splits kreeg gelend Nederland er in korte tijd flink wat 'arm-chair ticks' bij (en kregen sommigen spijt dat ze zeldzame ondersoorten al die jaren veronachtzaamd hadden) en werd in sneltrainvaart de grens van 400 soorten voor de toptwitters doorbroken, soms zonder dat ze daar een kijker voor hoefden op te tillen (18: 47, 1996). Een aantal beslissingen had weliswaar geen gevolgen voor het aantal op de Nederlandse lijst maar wel op wereldlijsten, zoals bijvoorbeeld die om soorten als Flamingo *Phoenicopterus roseus*, Grote Zee-eend *M fusca*, Kuhls Pijlstormvogel *Calonectris borealis*, Steppearend *Aquila nipalensis*, Heuglins Meeuw *L heuglini*, Armeense Meeuw *L armenicus*, Amerikaanse Zilvermeeuw *L smithsonianus*, nog eens zes 'gele kwikstaarten' en zeven 'witte kwikstaarten', Goudlijster *Zoothera aurea* en Mirtezanger *Dendroica coronata* af te splitsen. Het bleef ook in de jaren daarna nog lang onrustig...

Boekuitgaven

De publicatie van 'Het Boek' (*Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1*, 1999) wierp zijn schaduw vooruit in deze periode. Afgezien van de enorme hoeveelheid werk voor de auteurs Arnoud van den Berg en Cecilia Bosman, zorgde deze publicatie voor heel wat rimpels in de vijver van de Nederlandse vogelwereld. Hoewel het boek een 100% DBA-product was werd er samengewerkt met uitgever Ger Meesters, KNNV, NOU en SOVON. Er zou immers nog een deel 2 in de reeks volgen, van SOVON, over de algemene en schaarse soorten. Eerst was daar de nietsontziende compleetheit en grondigheid die vraagtekens oproep bij velen buiten de DBA. En vervolgens de beslissing om de CSNA te volgen wat betreft de soortvolgorde en naamgeving van de Nederlandse lijst. Dit laatste bleek uiteindelijk een heus struikelblok dat leidde tot bezwaren en zorg bij SOVON en KNNV, en daardoor ook een beetje in eigen gelederen. Vogelsbescherming Nederland zag in de nieuwe volgorde (waarbij de duikers worden voorafgegaan door eenden en hoenders) zelfs een reden om geen financiële bijdrage te geven aan het boek; de nieuwe volgorde zou contraproductief werken voor de soortbescherming. In een speciale vergadering op 22 september 1998 ('De nacht van Zwolle') werd de relatie tussen de CSNA enerzijds en DBA en NOU anderzijds geformaliseerd (opvolging leden, onafhankelijkheid, kosten, publicatie van medelingen). DBA en NOU conformeerden zich daarmee aan de

290 Vogelaars bij Zwartkopgors / birders at Black-headed Bunting *Emberiza melanocephala*, Ameland, Friesland, 25 mei 1996 (*Rudy Offereins*). Staand van links naar rechts / standing from left to right: Alexander Buhr, Arjan van Egmond, Klaas Eigenhuis, Eric Koops, Peter Meijer, Marc Guyt; middelste rij van links naar rechts / central row from left to right: Bas van den Boogaard, Roy de Haas, Carl Derks, Arnold Veen, Co van der Wardt; voorste rij van links naar rechts / front row from left to right: Marijke van den Brande, Rinse van der Vliet, Leo Boon, Han Blankert, Hans ter Haar, Lammert van der Veen, Ferry Ossendorp, Erik Ernens, onbekend, Leo Heemskerck, Bert de Bruin; aan verkeerde kant van prikkeldraad van links naar rechts / on wrong side of barbed wire from left to right: Antonio Mendoza, Aart Vink en Sander Lagerveld.

CSNA-beslissingen die daarna zouden worden gepubliceerd in *Ardea*, het Nederlandse equivalent van hoog aangeschreven 'zware' tijdschriften als *Auk* (VS) en *Ibis* (Brittannië). Het voordeel was dat de beslissingen van de CSNA nu door alle vogelgeledingen in Nederland werden aanvaard en ook in het buitenland serieus genomen. Het nadeel was dat de dadendrang van de CSNA werd afgeremd door de inhaalslag die elders nodig bleek, zoals in Brittannië, waar George Sangster zijn CSNA-rol als taxonomische turbomotor ging voortzetten in de Britse commissie – met als gevolg dat zijn Dutch Birding-bijdragen aan 'Trends in systematics' opdroogden. Over de soortvolgorde bleef nog enige aarzeling. Uiteindelijk is met ieders instemming in deel 1 en deel 2 van de Nederlandse Avifauna dezelfde volgorde aangehouden. Het boek verscheen net na deze periode in het voorjaar van 1999 en werd gepresenteerd in *Naturalis*. De reacties op het *magnum opus* van Arnoud en Cecilia uit binnen- en buitenland waren unaniem lovend. Het boek werd een 'bijna foutloos model voor toekomstige publicaties' genoemd en was vrijwel meteen uitverkocht. Een tweede (compleet herziene) druk kwam snel (2001).

Andere activiteiten

Club 450 io

In juli 1995 verscheen voor alle Nederlandse abonnees als gratis bijlage het eerste Bulletin van de 'Club 450 io'. De 'aanjagers' (Enno Ebels, Hans ter Haar en Gerard Steinhaus) wilden met deze nieuwe loot aan de DBA-stam meer ruimte bieden voor de luchtigere aspecten van het twitchen en voor 'onbelangrijke zaken van levensbelang' zoals ranglijsten en teladviezen. De club richtte zich op iedereen die graag 450 soorten in Nederland zou willen zien (een grens die voor de toekomstige nummer één toen nog ver weg lag, naar verwachting ergens tussen 2005 en 2020), en daarmee werd in feite iedere fanatieke vogelaar bedoeld. Om geen beslag te hoeven doen op de schaarse en 'dure' ruimte in *Dutch Birding* en om de buitenlandse lezers niet te vermoeien met onze binnenlandse aangelegenheden werd gekozen voor een goedkoop geproduceerd zwart-wit bulletin. In de periode verschenen zes bulletins. Naast de telregels (in nummer 1), teladviezen over dubieuze soorten en gevallen en de ranglijsten werd er aandacht besteed aan bijvoorbeeld de *twitchers-scene*

in andere Europese landen, was er tweemaal een uitgebreid 'Voorspelspel' (voorspellen van nieuwe soorten voor Nederland – heel interessant om ruim 10 jaar later terug te lezen!) en werden een overzicht van mogelijke splits (een gewaarschuwd twichter telt er/voor twee!) en jaaroverzichten voor 1996-98 gepresenteerd. Medio 1998 werd de 'Club 4500' gestart, het internationaal georiënteerde broertje van de Club 450 io, waarover meer in de volgende aflevering.

DBA-vogeldagen

De DBA-vogeldagen waren een betrouwbaar hoogtepunt van de late winter. Op de inmiddels vertrouwde locatie in Utrecht werd elk jaar een interessant programma geboden met binnenlandse en buitenlandse gasten. Een aantal vogeldagen werd georganiseerd in samenwerking met andere organisaties zoals de Oriental Bird Club in 1994 en de African Bird Club in 1995. Een nieuw element was dat er in 1997 voor het eerst een videojaaroverzicht werd gepresenteerd door Marc Plomp – een voorbode van de DB-videojaaroverzichten en nog belangrijker – een eerste teken van het langzaam ontluikende digitale tijdperk. Een vast hoogtepunt van elke DB-vogeldag was natuurlijk het jaaroverzicht van Wim Wiegant – in deze periode moest hij eenmaal passen door werkverplichtingen in 1997. Een citaat uit Dutch Birding is veelzeggend: 'Niet alleen wist hij het jaaroverzicht in een heel redelijke tijd af te ronden, ondanks het zeer grote aantal zeldzaamheden dat het afgelopen jaar was waargenomen, maar ook slaagde hij er in

vrijwel iedereen die in vogelend Nederland iets voorstelt, of denkt voor te stellen, te beledigen' (17: 73, 1995).

Samenwerking met Combi Focus

Begin 1997 werd de samenwerking gestart met Combi Focus die tot op de dag van vandaag voortduurt. Begunstigers van de DBA konden hierdoor tegen gereduceerd tarief het nieuwste van het nieuwste aanschaffen op het gebied van telescopen, kijkers, fotografische apparatuur, statieven en nieuwe gadgets.

Informatievoorziening

De informatievoorziening kreeg in deze periode een flinke boost door een aantal ontwikkelingen, zowel op technisch gebied als op andere terreinen. Meest bepalend waren de opkomst van de mobiele telefoons, de eerste stapjes op internet, de stapsgewijze verbetering van de vogellijn en de groei van het aantal piepergroepen.

Mobiele telefoons

Enno Ebels en Gerard Steinhaus hadden eind 1993 afgesproken dat ze een mobiele telefoon ('autotelefoon') zouden aanschaffen als de prijs onder de 1000 gulden zou komen. In de nazomer van 1994 was dat zover en kochten ze beiden een 'baksteen' van Ericsson. Doorpiepen en (minstens zo nuttig!) afpiepen vanuit het veld werd toen mogelijk en we traden wederom een nieuw tijdperk binnen (na de start van de vogellijn en de komst van de semafoons de derde 'grote sprong voorwaarts').

291 Vogelaars op gecharterde boot terugkerend van Mirtezanger / birders on chartered ship returning from Myrtle Warbler *Dendroica coronata*, Vlieland-Harlingen, Friesland, 13 oktober 1996 (*Arnoud B van den Berg*). Van links naar rechts / from left to right: Martin Olthoff, Johan Buijsman, Hein Prinsen, Jeroen de Bruijn, Diederik Kok, Rogier Karskens, André van Kleunen, Han Zevenhuizen, Maarten van Steenis, Leon Edelaar en twee onherkenbaren.

De eerste keer dat de telefoon echt zijn waarde bewees was bij de ontdekking van een Veldrietzanger *A agricola* op Vlieland. Enno belde de waarneming door naar iemand van Semagroep 2 zodat veel vogelaars die voor de Wilgengors *Emberiza aureola* elders op het eiland waren het bericht snel door kregen. In de loop van dat najaar nam het aantal mobieltjes in de piepergroepen toe tot een stuk of 10 en aan het eind van de besproken periode (1998) behoorde een mobieltje al zo'n beetje tot de standaarduitrusting van vogelaars.

Internet

In 1996 zette de DBA de eerste schuchtere treden op wat toen nog geen digitale snelweg maar eerder een digitaal karrenspoor was. De eerste aankondiging verscheen in nummer 18-1 en het internetadres was nog niet echt gemakkelijk te onthouden (www.hol.nl/~meweb/dba.html). In de loop van diezelfde jaargang werd het adres een stuk compacter (www.meweb.nl/DutchBirding). In het eerste nummer van jaargang 20 werd van provider gewisseld en werd het adres weer wat ingewikkelder (www.xs4all.nl/~eland/dutchbirding). Aan het eind van jaargang 20 kwam er gelukkig de eigen domeinnaam (www.dutchbirding.nl). Anders dan bij het gedrukte tijdschrift zijn de internetpagina's uit die tijd niet bewaard gebleven – dus dat stukje geschiedenis is ook echt geschiedenis.

Vogellijn en piepergroepen

Medio 1995 werd de rol van Hans Gebuis als vogellijn-beheerder overgenomen door Remco Hofland. Door de inzet van nieuwe apparatuur en benutting van nieuwe technische mogelijkheden (zoals het 'zappen' door de berichten) werd de vogellijn steeds gebruiksvriendelijker en voor steeds meer vogelaars – vooral diegenen die niet aan de pieper wilden, mochten of konden – de belangrijkste bron van informatie. Eind 1996 werd het nummer (06-32032128) gewijzigd in 0900-2032128 en begin 1998 werd de nieuwe inspreeklijn (010-4281212) in gebruik genomen – om kostentechnische redenen werd de apparatuur zo dicht mogelijk bij de telefooncentrale in Rotterdam geplaatst. De inspreeklijn is nog steeds onder dat nummer in gebruik.

Aan het eind van de periode was het aantal piepergroepen gestegen tot vijf. Het werd steeds duidelijker dat de piepergroepen een centrale rol speelden in het verzamelen en verspreiden van actuele informatie en dat het tijd werd dat de DBA de groepen formeel ging ondersteunen, zodat nieuwe technische mogelijkheden benut zouden kunnen worden (zoals het af luisteren van pieperberichten via de vogellijn). Aan het eind van jaargang 20 verscheen de aankondiging dat de vijf piepergroepen tot één door de DBA ondersteunde piepergroep zouden worden samengevoegd (20: 299, 1998).

Activiteiten buiten de DBA

In het kielzog van de verbreding van activiteiten binnen de DBA kwamen ook daarbuiten initiatieven tot stand die (meestal...) een verrijking vormden van het vogelaarslandschap in Nederland, zoals de Club 30:26 (Katwijk) en Reality Birding (stimuleren van het zelf-ont-

dekken) en daardoor direct of indirect bijdroegen aan de verhoogde activiteit in het veld.

In de CDNA-mededelingen (16: 211-212, 1994) wordt verslag gedaan van de uitkomsten van de '2nd Conference of European Rarities Committees' in oktober 1993 op Helgoland. Ten opzichte van de uitkomsten van de Euro Bird Week op Texel in 1991 is duidelijk dat er vanuit Nederlands standpunt verschillende stappen zijn teruggezet in het kader van het 'ontwikkelingswerk' dat voor meerdere landen nodig bleek. Zo werd er op Europese schaal besloten tot een A-, B-, C- en D-lijst, het volgen van de naamgeving en volgorde van de Voous-lijst uit 1977 en het standaardiseren van taxonomische beslissingen. Dit alles was wellicht een van de redenen waarom een jaar later de tijd rijp bleek voor de herrijzenis van de CSNA.

De vogels, lijstjes en getallen

In deze periode werden zoveel goede soorten gezien dat een volledige opsomming steeds lastiger wordt; het tekent de forse toename van het aantal zeldzaamheden per jaar in vergelijking met de eerste afleveringen van deze serie.

1994

Het eerste jaar van de periode 1994-98 werd geroemd als een van de beste, zo niet het beste ooit (17: 38-40, 1995). Er werden 334 soorten vastgesteld, een record. Achteraf gezien was het vooral een goed jaar in de breedte, met een ruime selectie aan 'subzeldzaamheden'. Er werden drie soorten aan de Nederlandse lijst toegevoegd. In dit jaar werd duidelijk dat er in Limburg Middelste Bonte Spechten *Dendrocopos medius* te zien waren, voor velen nog een nieuwe soort. De eerste top-er was de Grote Trap *Otis tarda* op 15 februari bij Meddo, Gelderland, de eerste sinds 1987. De vijfde Ross' Meeuw *Rhodostethia rosea* voor Nederland vloog langs Camperduin, Noord-Holland op 24 maart, en waarschijnlijk dezelfde twee dagen later langs Texel. Een hoogtepunt was de Kuifkoekoek *Clamator glandarius* die vanaf 26 maart wekenlang te zien was langs het Zuidlaardermeer, Groningen, een langverwachte toevoeging aan de lijstjes van soortenjagend Nederland. Een onverwachte nieuwe soort, en mogelijk de minst enthousiast begroete nieuweeling ooit, kwam in de vorm van twee Huis kraaien *Corvus splendens* die in april opdoken in Hoek van Holland, Zuid-Holland. Via een formulering waar veel politici een puntje aan kunnen zuigen ('verplaatsing per schip behoort tot de natuurlijke wijzen van verspreiding van deze soort') werd Huis kraai ondanks de bijna 100% zekerheid van 'ship-assisted passage' toch tot de Nederlandse lijst toegelaten (17: 256-257, 1995), iets wat de honkvaste kraaien een paar jaar later uitbundig vierden met een eerste broedgeval. De grootste misser van het jaar (de eeuw...) was de Bruinkeelortolaan *E caesia* die van 7 tot 11 mei op ons zat te wachten op Ameland, Friesland. Frank Klinge ontdekte hem langs het fietspad naar het Oerd en gaf hem 's avonds door aan de DB-vogellijn – door 'een ongelukkige samenloop van omstandigheden' (19: 8-11, 1997) reageerde er echter niemand. Toen Frank hem opnieuw

292 Zwartkeellijster / Black-throated Thrush *Turdus atrogularis*, vrouwtje, Den Helder, Noord-Holland, 12 januari 1996 (René Pop)

293 Rode Rotslijster / Rufous-tailed Rock Thrush *Monticola saxatilis*, vrouwtje, Noordburen, Wieringen, Noord-Holland, 13 mei 1994 (René van Rossum)

zag op 9 mei en dit wederom doorgaf ging een klein groepje vogelaars de volgende dag maar eens poolshoogte nemen. Er werd een groepje Ortolanen *E hortulana* gevonden op de aangegeven plek. Ondertussen werd de Bruinkeelortolaan een paar kilometer verderop op video vastgelegd door Frans Buisink, die de vogel ook de volgende ochtend nog zag. Dit bizarre geval werd gelukkig dus gedocumenteerd en was de tweede voor Nederland. Nog een gors die aan bijna ieders neus voorbij ging was de Cirlgors *E cirlus* op de Maasvlakte, Zuid-Holland, op 23 april. Slechts een handjevol waarnemers reageerde alert genoeg op de initiële melding; toen de identificatie definitief was, bleek de vogel gelovig. Op 12 en 13 mei maakte de tweede Rode Rotslijster *Monticola saxatilis* deze missers goed – deze werd op Wieringen, Noord-Holland, gevonden door Sander Lagerveld, Raymond van Splunder en Wim van Splunder tijdens hun *big day*. Het was voor iedereen een nieuwe soort. De vierde en vijfde Amerikaanse Goudplevieren *P dominica* werden in mei respectievelijk bij Grijskerke, Zeeland, en Olst, Overijssel, waargenomen. Een voor velen welkome Scharrelaar *Coracias garrulus* bij Zaamslag, Zeeland, was van 3 tot 7 juni aanwezig – jammer genoeg werd deze waarneming door een stel zuinige Zeeuwen stilgehouden. In juli braken Aziatische Goudplevieren definitief door met maar liefst drie exemplaren simultaan op verschillende plekken tussen Petten en Camperduin, Noord-Holland. Een langdurig twitchbare Poelsnip *Gallinago media* in de Workumerwaard, Friesland, zorgde met dank aan ontdekkers Max Berlijn en Teus Luijendijk voor een populair uitje van 30 juli tot 8 augustus. Dat gold nog meer voor de tweede (en eerste twitchbare) Bonapartes Standloper *Calidris fuscicollis* die op 19 augustus door Duitse vogelaars werd ontdekt bij Harlingen, Friesland, op 20 augustus werd ingesproken op de vogellijn en op 21 augustus kon worden getwicht. Vanaf 4 september zorgde een door Giel en Marco Witte ontdekte klapekster *Lanius* op de noordpunt van Texel voor veel discussie. De vogel werd afwisselend als Klapekster *L excubitor* en als Kleine Klapekster *L minor* doorgegeven. Gelukkig bleef hij lang genoeg op 11 september te worden gedetermineerd als Steppeklapekster, de eerste en tot nog toe enige, die tot 23 september kon worden getwicht. Op 4 september was op de Westplaat bij Oostvoorne, Zuid-Holland, een Woestijnplevier *Charadrius leschenaultii* aanwezig. Rond deze tijd begon er een influx van Zwarte Ibsissen *Plegadis falcinellus* waarbij in totaal enkele 10-tallen werden gezien. Deception Tours sloeg toe op Vlieland, Friesland, met een Wilgengors op 17 september ontdekt door Leo Heemskerk. De vogelaars die de overtocht waagden op 18 september werden niet alleen beloond met de gors maar kregen nog een traktatie in de vorm van de eerste veldwaarneming van de Velddrietzanger, vers ontdekt door Lammert van der Veen. De identificatie van deze vogel is lang onderwerp van (internationale) discussie geweest maar heeft alle aanvallen glansrijk doorstaan. Een Kleine Klapekster was twitchbaar bij het Rammegors, Zeeland, van 1 tot 3 oktober. Op 8 en 9 oktober was het voor vogelend Nederland strandweer met de tweede Woestijngrasmus *Sylvia nana* langs de

boulevard van Scheveningen, Zuid-Holland, en (pas) de derde Woestijntapuit *O deserti* langs de boulevard van Zandvoort, Noord-Holland. Deception Tours op Vlieland gaf tegengas met een Aziatische Roodborsttapuit door Wim van der Schot gevonden op 8 oktober. De DBA-week op Texel van 16 tot 23 oktober was een interessante met een Amerikaanse Goudplevier, ten minste drie Witsuitbarmsijzen *C hornemanni* en drie of vier Pallas' Boszangers *P proregulus*. Oktober ging verder met een influx van Witkopgorzen *E leucocephala*: een vangst op 14 oktober bij Westenschouwen, Zeeland, en twitchgevallen van 20-24 oktober bij Ijmuiden, Noord-Holland, 21-28 oktober op Texel en 27-30 oktober op Terschelling, Friesland, en een vangst op 4 november bij Bloemendaal, Noord-Holland. De eerste Grote Franjepoot *Phalaropus tricolor* sinds 1988 verbleef in de Eemshaven, Groningen, van 16 oktober tot 13 november. Hoewel in 1994 verschillende Koningseiders *Somateria spectabilis* werden gezien moet het vrouwtje van 24 oktober tot 12 november in Scheveningen speciaal vermeld worden. Deze vogel zat meestal op een klein strandje in een hoek van de draaihaven en liet zich daar van zeer dichtbij bekijken. De tweede Woestijntapuit van het jaar verscheen op 6 november op de Maasvlakte. In Limburg vergooidde een mannetje Siberische Taling *A formosa* bij Thorn op 20 november en bij Broekhuizen vanaf 25 december tot in 1995 niet alleen zijn kans om serieus te worden genomen door wel heel enthousiast op gestrooid brood af te rennen maar bleek jaren later bovendien een hybride. Wel een goede eend was de eerste Kleine Topper *Aythya affinis* ontdekt door Jan Goedbloed op 22 november bij Veere, Zeeland. Jan kon de determinatie eerst niet helemaal rond krijgen en de vogel kon de dagen erna niet worden teruggevonden. Op 2 december vond Rob Sponselee hem terug zodat vogelend Nederland kon aanschuiven op 3 en 4 december en hij werd tot in mei 1995 op verschillende plekken in en rond Veere gezien. Een vangst van een Grote Kruisbek *L pytyopsittacus* bij Tongeren, Gelderland, sloot het jaar af.

1995

'Kan het nog gekker...' verzuchtte Enno Ebels in DB Actueel (18: 49-52, 1996). We weten nu dat het nog veel gekker kan, maar 1995 was inderdaad een heel goed jaar met vijf nieuwe soorten en zes tweede gevallen. In de breedte was het met 335 soorten vergelijkbaar met 1994. Het was echter ook een moeilijk jaar met veel goede soorten die niet of slechts kort beschikbaar waren. Dit jaar zorgde dan ook voor flink wat differentiatie in de ranglijsten. Opvallend was verder dat de trend van 'doubletjes', twee goede soorten op een dag in 1994 ingezet met de Woestijngrasmus en Woestijntapuit, in 1995 flink doorzette. Soortenjagend Nederland begon 1995 nogal moeizaam. Op 5 januari werd de tweede Forsters Stern *Sterna forsteri* gezien en gefotografeerd bij Kinderdijk, Zuid-Holland, door Michel Kapoen en Piet van Meerkerk maar deze knaller bleek niet twitchbaar. Pijnlijker nog was dat hetzelfde gold voor de eerste Grote Geelpootruiter *Tringa melanoleuca* die door (weer) Jan Goedbloed op 15 januari werd ontdekt bij Grijskerke. Een Cirlgors die op 13 maart tegen een

294 Izabeltapuit / Isabelline Wheatear *Oenanthe isabellina*, Maasvlakte, Zuid-Holland, 23 oktober 1996 (René Pop)
295 Struikrietzanger / Blyth's Reed Warbler *Acrocephalus dumetorum*, Walem, Limburg, 23 juni 1996 (Arnoud B van den Berg) **296** Vogelaars bij Mongoolse Pieper / birders at Blyth's Pipit *Anthus godlewskii*, Maasvlakte, Zuid-Holland, oktober 1996 (Hans Gebuis)

raam vloog in Hoogerheide, Noord-Brabant, ging aan de neus van twitchend Nederland voorbij, evenals de Sperweruil *Sunia ulula* die op 2 april door Hans van de Laar in Brunssum, Limburg, werd gefotografeerd en daarna nooit meer teruggezien. Daarna kwam het jaar los: Alain Kind (her)ontdekte op 20 april een Grote Geelpootruiter in De Braakman, Zeeland. De vogel werd succesvol getwitcht en was met regelmaat tot ver in mei op deze plek zichtbaar. Tussendoor zou hij aan de Engelse oostkust zijn gezien, maar het is nooit helemaal zeker geworden of het inderdaad om dezelfde ging. Op 4 mei was het weer tijd voor een doubletje, en wat voor één – een Daurische dubbelslag! Bij Katwijk, Zuid-Holland, werd op het Wantveld door Arnold Meijer in de middag de derde Daurische Kauw *C dauricus* voor de WP ontdekt terwijl op de noordpunt van Texel een reeds 's ochtends door een groepje jeugdbonders gevonden 'izabelklauwier' (later gedetermineerd als Daurische Klauwier *I isabellinus*) spontaan werd heront-

dekt door Arend Wassink. Het was voor de allersnelsten net mogelijk om beide voor het eerst twitchbare soorten te doen maar de overige vogelaars werden geconfronteerd met een dilemma. De mensen die het 'verkeerd' deden (eerst naar de klauwier) kregen gelijk: de klauwier was de volgende dag weg en de kauw nog aanwezig. De kauw bleek later al op 1 mei bij Hargen, Noord-Holland, te zijn gezien; bij Katwijk bleef hij tot 6 mei, op 7 mei werd hij bij Den Haag gezien en uiteindelijk was hij nog van 13 tot 15 mei aanwezig bij Scheveningen. Op 5 mei had de kauw in Katwijk gezelschap van een Kortteenleeuwerik *Calandrella brachydactyla* en op 6 mei werd onderstreept dat het een uitzonderlijke periode was met drie verschillende Baardgrasmussen *S cantillans*. Arend Wassink zette op Texel nog even door met de zesde Kleine Zwartkop *S melanocephala* vanaf 8 mei. De rest van mei werd opgevuld met een serie goede subzeldzaamheden. Op 2 juni was het echter weer tijd voor een fraai doubletje met een vrouwtje

297 Mirtezanger / Myrtle Warbler *Dendroica coronata*, Oost-Vlieland, Vlieland, Friesland, 14 oktober 1996
(René Pop)

298 Geelsnavelduiker / Yellow-billed Loon *Gavia adamsii*, Reeuwijk, Zuid-Holland, 15 januari 1996
(Hans Gebuis)

299 Dikbekfuut / Pied-billed Grebe *Podilymbus podiceps*, Akersloot, Noord-Holland, 21 april 1997
(René Pop)

300 Witstaartkievit / White-tailed Lapwing *Vanellus leucurus*, Assendelft, Noord-Holland, 23 februari 1998
(René Pop)

Perzische Roodborst *Irania gutturalis* ontdekt door Jaap Dijkhuizen, gevolgd door een mannetje Bruinkopgors *E bruniceps* op de punt van de pier in het Schelde-Rijnkanaal bij de Slikken van de Heen, Zeeland. Deze vogel werd ontdekt door medewerkers van het RIKZ, waaronder Peter Meininger, die een inventarisatie gingen doen vanaf een boot. Pas na de inventarisatie aan het einde van de middag kon de waarneming worden doorgegeven (wat zijn mobiele telefoons toch een zegen...). Een Grote Franjepoot bij de Wevers Inlaag, Zeeland, op 24 en 25 juni en een Steppiekievit *Vanellus gregarius* vanaf 9 juli bij Kamerik, Utrecht, waren leuke opvullertjes op weg naar de volgende klapper. Dat werd de eerste twitchbare Dwergarend *A pennata* (toen *Hieraetus pennatus*) die door Niels Gilissen werd ontdekt op 13 juli op de Hoge Veluwe, Gelderland, en te bewonderen was tot 21 juli. Een Kuifkoekoek op Schiermonnikoog, Friesland, op 28 en 29 juli kreeg veel te weinig aandacht. Tom van der Have en Guido Keijl ontdekten op 6 augustus bij Petten de derde Kleine Geelpootruiter *T flavipes*, een vogel die maar 30 min bleef. Op 21 augustus waren Roelof de Beer, Bernd de Bruijn, Aat Schaftenaar en Maarten van Steenis op de Westplaat op zoek naar een 'kleine goudplevier' die daar de vorige dag was gezien. Tot zijn stomme verbazing ontdekte Aat een stormvogel die laag over de rand van het slik heen en weer vloog en die hij als Bulwers Stormvogel *Bulweria*

bulwerii kon determineren. De anderen sloten aan en bevestigden de determinatie waarna Aat een van de mooiste piepjes uit de twitching-geschiedenis mocht uitzenden. Ongeveer 30 waarnemers waren in staat de Westplaat op tijd te halen en getuige te zijn van een uniek geval dat echter nog steeds afleiding geeft tot discussies over de determinatie omdat aan Chinees Stormvogeltje *Oceanodroma monorhis* wordt gedacht. Begin september werd gekenmerkt door maar liefst vier Wilgengorzen. Deception Tours was weer op de juiste plek toen Peter Waanders op 17 september op de Vliehors op Vlieland de tweede Havikarend *A fasciata* (toen *H fasciatus*) ontdekte. Deze vogel veroorzaakte een hoos aan verwarrende piepjes, mede doordat de determinatie steeds zekerder werd en hij zich bleef verplaatsen, uiteindelijk tot op de meest westelijke rand van de Vliehors. Dit geval is ook het eerste waarbij mobiele telefoons een belangrijke rol in de informatievoorziening speelden. De Vliehors werd gebruikt als militair oefenterrein wat speculaties gaf dat het de eerste soort zou worden die werd weggebombardeerd... Door de afgelegen locatie zijn er vele mooie verhalen over hoe mensen de soort bereikten, waaronder groepjes die door de militairen naar de plek werden gereden of anderen die vanuit de commandotoren een foto mochten maken. De eerste groep twitchers had het echter het mooist geregeld: vanaf de boot was de Vliehors-express al gear-

301 Vogelaars bij Grijze Wouw / birders at Black-winged Kite *Elanus caeruleus*, Texel, Noord-Holland, 29 maart 1998 (*Arnoud B van den Berg*). Van links naar rechts / from left to right: Laurens Steijn, Theo Admiraal, Jeroen de Bruijn, Edward en Bas van IJzendoorn, Jaap van 't Hof, Hans ter Haar, Leo Heemskerck, onbekend, Gerald Oreeel, Klaas Eigenhuis, Nick van der Ham en Rob Goldbach.

terd waarna ze rechtstreeks naar het uiterste puntje van de Vliehors werden getransporteerd. De vogel werd tijdens zijn verblijf zelfs vanaf Texel boven de Vliehors gezien en hij verdween op 20 september over Texel naar het zuiden. De waarschijnlijke Kleinste Strandloper *C minutilla* op 21 september bij Grote Keten, Noord-Holland, trok veel aandacht maar al snel werd duidelijk dat 'er iets mee was' – het bleek te gaan om een hybride Kleine x Temmincks Strandloper *C minuta x temminckii* (nog veel zeldzamer..!). Bij Petten verbleef de eerste twitchbare juveniele Citroenkwikstaart *M citreola* van 25 tot 29 september. Op 6 oktober verbleef een beperkt twitchbare Kleine Spotvogel *A caligata* op de Maasvlakte. De Texelweek leverde weer een Amerikaanse Goudplevier op. Op 28 oktober was het weer flink raak: Hans Mom en Dave van der Spoel vonden een Bartrams Ruiters *Bartramia longicauda* op de Maasvlakte. Deze vogel was schuw en verstopte zich vaak in het hoge helmgras. Mogelijk door de waarnemersdruk van de toegestroomde massa (hoewel er niets onverantwoord gebeurde) vloog hij uiteindelijk richting het binnenland. Hierdoor was hij onhaalbaar voor de vogelaars die van ver weg moesten komen (denk bijvoorbeeld aan Vlieland...). Al zoekend werd er nog een Kortteenleeuwrik als troostprijs gevonden, maar ook dat geval had geen gelukkige afloop – hij werd de volgende dag door een Klapekster buitgemaakt. Een Ross' Meeuw vrolijkte IJmuiden weer eens op van 8 tot 11 november. Een Kleine Zwartkop verbleef van 12 november tot 26 december bij Egmond-Binnen, Noord-Holland. Pim Wolf sloeg toe met een Provençaalse Grasmus *S undata*, op 26 november bij Westkapelle, Zeeland. Deze skulker was goed te horen (ook was het voor sommige mensen goed om de Winterkoning *Troglodytes troglodytes* weer eens te beluisteren...) maar lastig te zien. Op 3 december werd hij voor het laatst gemeld. Het jaar was nog niet op: een Kleine Trap *Tetrax tetrax* op Texel en vooral een eerste-winter Geelsnavelduiker *Gavia adamsii* ontdekt door Eus van den Burg, Bertus de Lange en Kees de Vries op de Reeuwijkse Plassen, Zuid-Holland, waren welkome afsluiters. Laatstgenoemde was de eerste sinds december 1984 en voor een hele generatie vogelaars een nieuwe soort.

1996

Op het eerste gezicht was 1996 een minder goed jaar dan 1995 want er werden minder (drie) soorten aan de Nederlandse lijst toegevoegd en er waren vijf tweede gevallen. Het totaal aantal vastgestelde soorten bedroeg 357 – en dat is een aanwijzing dat het beter was. In de praktijk leeft 1996 in de herinnering van iedereen juist als een legendarisch jaar dat van begin tot eind tjokvol zat met goede soorten. Veel goede soorten waren gedurende lange tijd twitchbaar, het was het jaar dat maar niet ophield... Januari opende het feest met een onvolwassen vrouwtje Zwartkeelijster *Turdus atrogularis* (toen *T ruficollis atrogularis*) in Den Helder, Noord-Holland. De vogel werd gevonden door Nico Harder op 4 januari en de determinatie werd bevestigd door Ruud Brouwer en Rob Half op 6 januari, toen het geval wereldkundig werd gemaakt. Dit derde geval was de eerst

twitchbare. De eerste twitchers arriveerden tijdens een forse ijzelperiode die mede dankzij het milieuvriendelijke anti-strooi beleid van de gemeente flink wat problemen opleverde – mijn auto kwam bijvoorbeeld tot stilstand tegen een boom. De lijster was tot 24 maart te bewonderen. Een Grote Trap bij Rolde, Drenthe, vanaf 13 januari trok veel bekijks en bleef tot 9 maart. Ook twee mannetjes Witkopgors bij Oirschot, Noord-Brabant, boden een populair uitstapje. Westenschouwen, Zeeland, was eind maart het centrum van Nederland met achtereenvolgens een Kleine Trap en een Griel *Burhinus oedicnemus* op vrijwel dezelfde plek. Mei en juni waren een onvergetelijke en hectische periode. De aftrap werd gedaan door Guus van Duin en Willem van der Waal die op 16 mei op Vlieland een mannetje Withalsvliegenvanger *F albicollis* binnenhaalden. Voor zeer velen was dit de eerste kans deze soort aan de lijst toe te voegen. Tot en met 19 mei trok hij dan ook veel bekijks. De ultieme soort van dit jaar en misschien wel van deze hele periode – en dat wil wat zeggen – was voor maar weinig mensen weggelegd. Een kopje koffie na een ochtendje vogelen op 22 mei leverde voor Sander Lilipaly en Erik Sanders een onvergetelijk spektakel op in de vorm van een Stelkelstaartgierzwaluw *Hirundapus caudacutus* die door de straat van het ouderlijke huis van Sander in Middelburg, Zeeland, vloog. Tobi Koppejan die net was vertrokken was weer snel ter plaatse en kon nog net aanhaken toen de vogel rondjes vloog. Andere lokale vogelaars waren te laat, tot bekend werd dat wijlen Koen Kuijpers 's middags meldde dat hij hem boven Veere had gezien – dit zonder van de Middelburg-waarneming te weten. De lokale vogelaars benutten deze herkansing ten volle maar toestromend Nederland was helaas te laat, waarmee deze topper zeer exclusief bleef. Binnen een week kwam er een goedmakertje in de vorm van de eerste twitchbare Zwartkopgors *E melanocephala* die Eric Bos op Ameland ontdekte op de avond van 26 mei. Twitchbaar was voor dit geval een overstatement – de vogel werd op 27 mei bij toeval herontdekt door Rogier Karskens en Roland van der Vliet op bijna 6 km van de originele plek. Rond de 80 vogelaars werden beloofd door op Ameland te zijn; een heftige weersomslag die een warme zomerdag veranderde in een winterdag met hagel maakte het voor de twitchers van de vastewal onmogelijk de vogel te zien. Een Vorkstaartplevier *Glareola pratincola* langs de Oostvaardersdijk, Flevoland, op 29 mei leidde de vierde Zwartkopgors voor Nederland in toen Peter Meininger en Pim Wolf op de terugweg op 31 mei nog even op de Maasvlakte gingen kijken en langs de Westplaat een exemplaar vonden. Deze vogel bleek niet twitchbaar zodat 10-tallen vogelaars twee Zwartkopgorzen binnen een week dipten. De focus ging terug naar Zeeland toen Marcel Capello en Wilfried Mahu een mannetje Stellers Eider *Polysticta stelleri* ontdekten op de slikken bij Paal in Zeeuws-Vlaanderen, Zeeland. Hij (b)leek een paarband met een vrouwtje Bergeend *Tadorna tadorna* te hebben en vloog over grote afstanden heen en weer. Hierdoor was hij vaak lastig te vinden en dit betekende voor menigeen het begin van een serie tripjes naar het verre zuiden. Op 2 juni werden de volhouders beloofd, niet met

de Stellers Eider maar met een piepje van een mogelijke Woestijntapuit bij Aagtekerke, Zeeland – aan de overkant van de Westerschelde dus. De opmerkelijke luisteraars speculeerden meteen al op een andere tapuitsoort gezien de tijd van het jaar. En jawel, het ging om een (toen nog) Blonde Tapuit van de toen nog westelijke ondersoort *O hispanica hispanica*, gevonden door Marcel Klootwijk en gedetermineerd met het blote oog omdat hij geen verrekijker bij zich had. De vogel heeft lang te boek gestaan als Westelijke Blonde Tapuit *O hispanica* maar is later herzien en aanvaard als Oostelijke Blonde Tapuit. Hoe dan ook, het was de eerste twitchbare ‘blonde tapuit’ en hij werd tot 4 juni door vrijwel iedere twitcher waargenomen. De Stellers Eider werd ondertussen op 3 juni weer gezien, reden voor heel wat mensen om voor de derde achtereenvolgende dag voor Paal te gaan zitten. Uiteindelijk bleef hij tot 24 juli, zodat ook deze inhaler, want de eerste sinds 1987, door vrijwel iedereen werd gezien; achteraf bleek hij al op 20 mei aanwezig. De zomer denderde door met de door Jan-Erik Kikkert op 20 juni gevonden Struikrietzanger *A dumetorum*, niet op een Waddeneiland of ergens in het noordoosten, maar volop zingend bij Walem, Zuid-Limburg. De determinatie was niet onmiddellijk rond want de vogel stopte na de ontdekking met zingen maar werd de volgende ochtend bevestigd en door omstandigheden pas ‘s avonds laat doorgegeven. Daardoor werd 22 juni een drukke dag in het anders zo rustige Walem. Ook deze vogel deed het kalm aan zodat tot 1 juli velen konden genieten van deze eerste veldwaarneming. En dan de steltlopers. Max Berlijn scoorde op 12 juni de tweede Grietze Strandloper *C pusilla* bij de Lepelaarsplassen, Flevoland. Ook de volgende dag was deze nog aanwezig. Arend Wassink en Ellen Sandberg gingen daar overheen op 25 juli met de tweede Roodkeelstrandloper *C ruficollis* in de Mokbaai, Texel, maar deze vogel werd verder door niemand gezien. Katwijkverkeek zich nog even op een Drieteenstrandloper *C alba* die bij nader inzien géén Bairds Strandloper *C bairdii* was. Arend deed nog een duit in het zakje met een fraaie Woestijnplevier bij De Cocksdoorp op 31 juli. Deze vogel was tot 2 augustus te bekijken en omdat het de eerste betrof sinds 1985 was het weer bar gezellig op Texel. Arend scoorde nog even door met de derde Bonapartes Strandloper in het Wagejot op 13 augustus. De week erna werd op Ameland nog eentje gevonden door Ruud van Beusekom. Twee goed twitchbare Kleine Spotvogels (op de Maasvlakte op 31 augustus en 1 september en in Katwijk op 9-11 september) ont deden deze soort van het predikaat ‘lastig’. September was verder relatief rustig maar in oktober ging het weer los. Op 2 oktober zat een groepje vogelaars, waaronder Arie Ouwerkerk en Roland van der Vliet, zeetrek te tellen bij paal 18 op Terschelling, Friesland. Arie zag een vogeltje in het helm landen – een phyllosoop met vleugelstrepen die werd gefotografeerd en gedetermineerd als Noordse Boszanger *P borealis*. Hij werd gezien door 14 op Terschelling aanwezige vogelaars maar was voor vastelanders niet haalbaar. Zeldzaam als de Nobo was – op dat moment nog een nieuwe soort voor vrijwel heel twitchend Nederland – was het een gevoelige misser

maar het bleek nog veel erger. Na publicatie van de foto kwam er per kerende post een reactie van meerdere buitenlanders dat de vogel wel heel erg leek op een Swinhoes Boszanger *P plumbeitarsus*. Dat was het dan ook – de eerste veldwaarneming. Net niet een misser van het kaliber Stelkestaartgierzwaluw maar het scheelt niet veel. Mariëtte Hoffer en Peter de Knijff openden het twitchersbal op donderdag 3 oktober op Vlieland met de ontdekking van een Roodoogvireo *Vireo olivaceus* op kampeerterein Lange Paal. Dit vijfde geval was de eerste veldwaarneming en leverde heftische taferelen op, mede doordat de vogel gedurende lange perioden slecht te vinden was. Gecombineerd met de druk van de boottijden leverde dit aardig wat gestreste vogelaars op maar omdat hij tot 8 oktober bleef kwam het toch voor bijna iedereen goed. Gerard Steinhaus doorbrak met de vireo als eerste de legendarische barrière van 400 – een waardige soort om deze mijlpaal mee te bereiken. Deception Tours had historische vangsten van Amerikaanse soorten op Vlieland ooit als een van de belangrijkste redenen genoemd om voor dit eiland te kiezen. Daarom was het nieuws van de vireo met licht gemengde gevoelens ontvangen – die hadden ze zelf wel willen ontdekken. Het weekend van 11 tot 13 oktober was het weer ‘deception time’ en een Raddes Boszanger *P schwarzi* op 11 oktober was een mooi begin als een nieuwe soort voor vele aanwezigen. Het weekend zou echter zijn hoogtepunt nog krijgen. Tom van der Have liep op de vroege ochtend een rondje om de kerk in het dorp. Tot zijn grote schrik zag hij een onmiskenbare *Dendroica*-zanger maar raakte hem kwijt. Guido Bulteel die even verderop liep zag de vogel en wenkte Tom maar hij was weer uit beeld. Het was duidelijk dat het om een Zwartkopzanger *D striata* of een Mirtezanger ging, dus Tom waarschuwde op een draf de vogelaars die in het nabije pension verbleven. Ook werd er gepiept om de rest van de Vlielandgangers te waarschuwen. We kennen allemaal het verhaal – de Mirtezanger (toen Geelstuitzanger) veroorzaakte een van de meest massale twitches in de Nederlandse vogelgeschiedenis. De Vlielanders hebben het nog altijd over de volledig geblokkeerde Dorpsstraat. De late twitchers kregen op 14 en 15 oktober als extra-tje nog een Witkopgors erbij. Het was nog niet op – de Maasvlakte nam het stokje over van Vlieland. Jan Maas en Wouter Dijksman vonden op 21 oktober de eerste Izabeltapuit *O isabellina* die tot 8 november was te bekijken. Dezelfde waarnemers samen met Peter Meijer en Marc Plomp gingen op 25 oktober nog eens naar hun tapuitje kijken en vonden prompt nog een mega – de tweede Mongoolse Pieper *A godlewskii* en de eerste veldwaarneming van deze soort. Max Berlijn was in de buurt en had een flinke hand in de uiteindelijke determinatie. Deze unieke Woerdense dubbelslag zette de Maasvlakte weer eens in het zonnetje – ondanks de snelle veranderingen van het terrein blijft het een plek waar we elkaar nog regelmatig zullen tegenkomen! Ruud Brouwer deed nog een duit in het zakje met een mooi mannetje Woestijntapuit bij Huisduinen, Noord-Holland, van 30 oktober tot 12 november. Uitsmijter van het jaar was de Daurische Klauwier van 8 tot 11 december bij Lauwersoog. Deze vogel was bijzonder

302 Vogelaars bij Lachmeeuw / birders at Laughing Gull *Larus atricilla*, Groningen, Groningen, 22 augustus 1997 (Arnoud B van den Berg). Staand van links naar rechts / standing from left to right: Ted Hoogendoorn, Aart Vink, Eric-Jan Alblas, onbekend, Peter van Scheepen en Edgar van Boheemen.

moelijk te twitchen door een combinatie van skulk-gedrag en hardnekkige dichte mist en is uiteindelijk door weinig waarnemers gezien.

1997

Na het topjaar 1996 (zowel kwalitatief als kwantitatief) was 1997 weer een beetje *business as usual*. Maar de kwaliteit van een aantal soorten was er niet minder om... Op 3 januari werd door de gebroeders Eijkelenboom een Provençaalse Grasmus ontdekt op de Brielsegatdam, Zuid-Holland, de tweede twitchbare binnen enkele jaren. In januari-februari werden de tot nu laatste twee twitchbare Grote Trappen gezien. De strandvondst van een Grote Pijlstormvogel *P gravis* bij Petten leek toen wat 'off season' maar later in het jaar en in volgende jaren zou blijken dat de wintermaanden zo gek nog niet zijn voor deze soort. De Kleine Trap bij Etersheim, Noord-Holland, in februari-maart was de laatste in een golf van gevallen in 1993-97. Een 'Kleine Canadese Gans' bij Anjum, Friesland, op 9 maart bleek na het opruimen van de canadese ganzen-rommel de eerste aanvaardbare Hutchins' Canadese Gans *B h hutchinsii* te zijn. De eerste klapper van het voorjaar was de eerste Dikbekfuut *Podilymbus podiceps* bij Akersloot, Noord-Holland, op 19-21 april, ontdekt door *good old* Jan

Wattel. De tweede knaller, ook nieuw voor Nederland, was het mannetje Spaanse Mus *Passer hispaniolensis* ontdekt door Ben Gaxiola samen met Arend Wassink in de tuin van Arends Texel Bird Centre op het gelijknamige eiland. De vogelaars die op 5 mei in alle vroegte in Den Helder bij de boot naar Texel stonden te wachten werden verblijd met een mannetje Zwartkopgors dat nogal tam en erg honkvast (tot 22 mei) bleek te zijn. Een 'deja-vu' bood de Daurische Kauw die op 8-10 mei een kleine tournee door de Kop van Noord-Holland maakte (was het toch de vogel van 1995?). Tussen 13 en 17 mei was er een niet eerder vertoonde influx van Witvleugelsterns *Chlidonias leucopterus*. De Ivormeeuw *Pagophila eburnea* die op 17 mei langs twee ornithologische geschoolde badgasten bij Bergen aan Zee, Noord-Holland, vloog was niet twitchbaar en werd later (tot aan zijn dood) in Noord-Duitsland gezien. Voer voor (telbaarheids)discussies boden in mei de Sporenkievit *V spinosus* bij het Naardermeer, Noord-Holland, en de twee van reïntroductieprojecten afkomstige Lammergieren *Gypaetus barbatus*. De eerste twitchbare Scharrelaar sinds 1982 verbleef op 13-15 juni bij Ermelo, Gelderland, en bood Klaas Eigenhuis de kans om op de ranglijst langs zij te komen met Gerard Steinhaus. In de tweede helft van juli en eerste dagen van augustus werden drie Grijsze Strandlopers gezien. Nog veel zeldzamer was de Oosterse Vorkstaartplevier *G maldivarum* op 1-5 augustus bij Doniaburen, Friesland (ontdekt door Eddy Nieuwstraten en Mark Zekhuis); over de determinatie werd nog jarenlang geredetwist voordat hij met buitenlandse hulp en nieuw ontdekte soortkenmerken alsnog stevig op de Nederlandse lijst kwam te staan. Martin Olthoff ontdekte de (toen) eerste Lachmeeuw *L atricilla* in de stad Groningen, Groningen, op 22 augustus; deze hamburgervreter werd daar tot 22 oktober gezien (later werd hij onttroond als nieuwe soort voor Nederland door de aanvaarding van de vogel van Harderwijk, Gelderland, in september-oktober 1993). Ook nieuw voor veel (jonge) vogelaars was de Bastaardarend *A clanga* op 29-31 augustus in de Lauwersmeer, Groningen. Het echte najaar viel nogal tegen en bracht maar één soort die voor velen nieuw was, de Noordse Boszanger op de Maasvlakte op 28 september. Dat Bruine Boszangers *P fuscatus* ook vroeg in het najaar kunnen komen bleek uit de drie waarnemingen tussen 29 september en 2 oktober. Curieus waren de 'grotere pijlstormvogels' die op 1 oktober voor hectische tafereelen zorgden voor de kust van Westerslag op Texel maar uiteindelijk niks aanvaardbaars opleverden. De eerste twitchbare Groenlandse Kolgans *A albifrons flavirostris* trok door dreigend splitgevaar veel belangstelling bij Workum, Friesland, op 5-16 november. Een Woestijn-tapuit bij het Verdronden Land van Saeftinge, Zeeland, was de enige in Nederland van een stevige influx in West-Europa. In november-december beleefde de grote invasie van Witbandkruisbekken *L leucoptera* die tot in 1998 zou duren zijn hoogtepunt. Emo Klunder ontdekte op 28 november een Fluitzwaan bij Wildervank, Groningen, die door de kort daarvoor verkregen soortstatus veel bekijks trok. Hij bleef tot in januari 1998 rondzwerven in de Veenkoloniën, Drenthe/Groningen.

303 Giervalk / Gyrfalcon *Falco rusticolus*, Kobbe-
duinen, Schiermonnikoog, Friesland, 27 maart 1998
(Arnoud B van den Berg)

Op 5 december vloog een aanvaardbare Grote Pijlstormvogel langs Camperduin. Het jaar eindigde met een twitchbare Hutchins' Canadese Gans op de Korendijkse Slikken, Zuid-Holland.

1998

De opening was sterk met op Nieuwjaarsdag de tweede Dikbekfuut bij Vlaardingen, Zuid-Holland (tot 10 januari). Nablijvertjes uit 1997 waren de Hutchins' Canadese Gans van de Korendijkse Slikken en de Fluitzwaan van de Veenkoloniën. In het weekend van 17-18 januari werden twee goede soorten ontdekt: de Witkopeend *Oxyura leucocephala* op het Nieuwe Diep in Amsterdam, Noord-Holland (eerste twitchbare sinds 1991), en de Ringsnavelmeeuw *L delawarensis* bij Goes, Zeeland, de eerste maar langverwachte 'long-stayer', die in het najaar zou terugkeren. Op 9-12 februari werd een (of de?) Hutchins' Canadese Gans gezien bij Vlaardingen. Het vrouwtje Grote Kruisbek *L pytyopsittacus* in januari-februari in de Kennemerduinen, Noord-Holland, was het enige geval van het jaar. Witbandkruisbekken – die in het najaar van 1997 in ongebruikelijk hoog aantal het land waren binnengevallen – bleven op verschillende plekken en er werden ook nog wat nieuwe groepjes ontdekt; de laatste twee werden uiteindelijk in juli gemeld. Het totaal aantal voor de invasie van 1997/98 kwam op c 181! Op 23 februari volgde de onverwachte melding van een Witstaartkievit *V leucurus* bij Assendelft, Noord-Holland: ontdekt door Martien Roos, nieuw voor (bijna)

iedereen en het eerste wintergeval voor Europa. Hij bleef tot 8 maart en keerde van 4 september tot 9 oktober nog eens terug. De Witkopgors op 10-15 maart op Ameland, Friesland, was de enige van 1998. De laatste drie dagen van maart brachten de door Leon Peters ontdekte fraaie witte Giervalk *Falco rusticolus* op de kwelders van Schiermonnikoog en de Grijsze Wouw *Elanus caeruleus* van Marco Witte op de noordpunt van Texel. Op 1-9 april verbleef een Steppekievit bij Eindhoven, Noord-Brabant. April leverde op Terschelling een kort aanwezige Ross' Meeuw op (op 9 april) en een coöperatief mannetje Zwartkeelijster (vierde geval) van Kees de Vries op 12-14 april. Op 24-26 april verbleef een Hutchins' Canadese Gans in de Bandpolder, Friesland. De (naar later bleek kortstondige) afsplitsing van Baltische Mantelmeeuw *L fuscus fuscus* leidde tot vele meer of minder serieuze meldingen, vooral in april-mei en augustus-oktober. De meest overtuigende zat op 1-2 mei in Katwijk. De eerste twee weken van mei leverden flink wat leuke soorten op met bijvoorbeeld een vrouwtje Aziatische Roodborsttapuit, een langsvliegende Vorkstaartplevier, de enige Amerikaanse Wintertaling van het jaar, twee Citroenkwikstaarten *M citreola* en maar liefst 14 Roodstuitzwaluwen *Cecropis daurica* (toen *Hirundo daurica*). Vanaf 12 mei werden net als in 1997 twee uit de Alpen afkomstige geheintruceerde Lammergieren gezien. Op 17 mei begon de meest spectaculaire week van het voorjaar met de derde Rode Rotlijster, ontdekt door Wim Janssen en Aart Vink. Diezelfde avond hoorde Erik van Winden een Dwergooruil *Otus scops* in de Ooypolder, Gelderland; het duurde een paar dagen voordat hij bevestigd werd en de vogel massaal getwicht kon worden – een nieuwe soort voor iedereen. Op 18 mei volgde het hoogte- en dieptepunt van het voorjaar met de door Arie Ouwerkerk ontdekte Groene Bijeneter *Merops persicus* die 's middags een paar uur boven de westpunt van Terschelling vloog – net te kort voor de overstekers vanaf de vastewal. Eind mei was goed voor twee Terekruiers *Xenus cinereus*. Op 30 mei liet een Baardgrasmus zich fraai bekijken op de Maasvlakte. Een dag later zat een Kleine Klapekster op Terschelling en de tweede van het voorjaar trok op 15-20 juni aardig wat belangstellenden op Texel. Op 13-23 juni vloog een Vorkstaartplevier boven de Oostvaardersplassen, Flevoland. De Scharrelaar op 18-19 juni bij Alblasserdam, Zuid-Holland, betekende de tweede twitchbare binnen een dik jaar tijd. Op 21 juni werden twee Zwartkopgorzen gezien, op Schiermonnikoog en bij Castricum aan Zee, Noord-Holland. Een Steppekievit pleisterde vanaf 25 juni bij Spaarndam, Noord-Holland. De grootste verrassing van juni was het gemengde broedgeval van een Struikrietzanger en een Bosrietzanger *A palustris* in Nieuwegein, Utrecht. Op 1-7 juli vloog een Steppevorkstaartplevier *G nordmanni* rondjes bij Hooge Zwaluwe, de eerste gemakkelijk twitchbare sinds 1982. De derde Roodkeelstrandloper *C ruficollis* verbleef op 4 juli enkele uren in Oud-Beijerland, Zuid-Holland (ontdekt door Martin Prins). Een Kleine Geelpootruiter *T flavipes* op 15-17 juli in de Lauwersmeer, Groningen, was pas de tweede twitchbare. Van 18 juli tot 1 augustus verbleef weer eens een Aziatische

TABEL 2 Ranglijst soortenjagers op 31 december 1998 / ranking of twitchers in the Netherlands on 31 December 1998

1	Klaas Eigenhuis	427
2	Gerard Steinhaus	425
3	Alexander Buhr	424
4	Jan van der Laan	423
5	Eus van der Burg	422
	Edward van IJzendoorn	422
	Aart Vink	422
8	Hans ter Haar	421
9	Enno Ebels	420
10	Arnoud van den Berg	419
	Cock Reijnders	419

Goudplevier bij Camperduin, Noord-Holland. Hoogtepunt van de zomer was de adulte Stelstrandloper *C himantopus* (toen *Micropalama himantopus*) die na de ontdekking door Mart Janse en de bevestiging door Aart Vink op 24 juli in de Blauwe Kamer, Utrecht, te zien was. Twee Siberische Strandlopers *C acuminata* doken op in de Ezumakeeg (ontdekt door Rudy Offereins); op 6-8 augustus werden twee vogels gezien en tot 23 augustus nog eentje. De DBA-week op Texel bracht onder meer een Bergfluiter op 15 september, een Blonde Ruiter op 16-19 september en een Poelsnip op 18-19 september. De laatste dagen van oktober werden in totaal c 50 Stormvogeltjes *Hydrobates pelagicus* getuurd, waarmee de influx van september 1990 in aantallen werd overtroffen. Op 9-10 oktober foerageerde de derde Terekrutter van 1998 in De Putten bij Camperduin. Voor velen de redding van het najaar was de Raddes Boszanger die zich op 10-11 oktober fraai liet bestuderen in Bomenland op Vlieland. Vanaf 18 december keerde de Fluitzwaan terug in de omgeving van Gieten, Drenthe.

De lijstes

Technisch gezien is de Bruinkeelortolaan de absolute megablocker van deze periode met nul waarnemers op de DB-ranking. Meer realistisch – als niemand 'm heeft heb je 'm ook niet gemist – valt deze eer te beurt aan de Stekelstaartgierzwaluw met vier geregistreerde waarnemers. Cirlgors staat op acht – ook zeer exclusief, zeker als je beseft dat het over twee gevallen gaat. De Vlielandse Veldrietzanger is met 26 waarnemers net iets exclusiever dan de Bulwers Stormvogel (29). Bruinkopgors (51), Bartrams Ruiter (78), Steppeklapster (80) en Havikarend (95) blijven onder de 100 waarnemers. De Mirtezanger staat vreemd genoeg op slechts 116 waarnemers – het was toch echt veel drukker in de Dorpsstraat van Vlieland. De Oosterse Vorkstaartplevier heeft 134 geregistreerde waarnemers – de rest van de soorten scoort meer dan 150 en is dus eigenlijk niet exclusief meer te noemen...

Big days en jaarlijsten

In 1994 braken twee teams achter elkaar het *big day*-record. Op 12 mei deden Sander Lagerveld, Raymond van Splunder en Wim van Splunder een goede poging die werd gefrustreerd doordat ze de Rode Rotlijster op

Wieringen ontdekten. Dit kostte het team zeker twee uren maar desondanks kwamen ze tot 161, slechts twee soorten onder het record. Op 13 mei hadden Roy de Haas, Leo Heemskerk, Jan van der Laan en Wil Leurs wel succes en haalden een aantal van 165. De volgende dag al werd dit record met één soort verbeterd onder vrijwel optimale weersomstandigheden door Enno Ebels, Jan Mulder en Wim van der Schot. Vooral voor Wim was dit een beloning na een serie van vele jaren van inspanning in verschillende *big day*-teams. Op 15 mei 1996 gingen Roy, Leo, Jan en Wil daar weer zwaar overheen en doorbraken de 170-soortengrens met een record van (volgens de telling van toen) 172.

Aat Schaftenaar verpulverde in 1994 het oude jaar-record door 20 soorten meer te scoren dan Theodoor Muusse in 1992. Aat kwam tot een totaal van 315; de algemene verwachting was dat dit niet meer te verbeteren zou zijn. Dat viel – mede dankzij de taxonomische meewind – erg mee; in 1998 kwam Klaas Eigenhuis tot een totaal van rond de 330 en ook dat record zou niet al te lang standhouden.

De periode 1994-98 was werkelijk een oogstperiode. We hebben gezien dat de 'infrastructuur' voor het vogelen op zich geen garantie was voor succes, de vruchten van deze middelen werden pas geplukt toen vogelend Nederland er op de juiste manier gebruik van maakte. De opvallende hoeveelheid activiteiten buiten de DBA tonen aan dat het veldvogelen in deze periode begon te bruisen. De wisselwerking van activiteiten binnen en buiten de DBA, de goede informatievoorziening en veel veldactiviteit, vooral ook door een jonge generatie vogelaars die aan het doorbreken was, leidden tot ongekende successen. *Last but not least*: de vogels werkten in deze vijf jaar uitstekend mee – het waren mooie jaren! In de volgende aflevering zullen we zien of deze opleving het vogelen in Nederland structureel naar een 'next level' had gebracht...

Summary

30 YEARS DUTCH BIRDING, PART 4: 1994-98 This paper describes the fourth five-year period of Dutch Birding and the DBA. This period was characterized by a broadening of activities, some directly stimulated by the DBA but others also as 'spin-off'. The rapid growth of the number of subscribers came to an end, partly because new journals (such as *Alula* and *Ornithos*) were started in other countries, making it more difficult to attract new foreign subscribers. Many new ideas and activities were launched but also choices had to be made because the resources were limited and the production costs of six full-colour issues of Dutch Birding per year were considerable. Thanks to the well-operated birdline, a growing number of pager groups (five groups by the end of 1998) and the first steps on the internet, the information and communication infrastructure was strongly boosted and this resulted in an increase of field activities by a growing number of competent and competitive birders. As a result, this period now stands as one of the most productive in the history of the DBA, with 16 new species added to the Dutch list, some of them of outstanding rarity quality – and most were twitchable! Also, many former rarities were found on a more regular basis and became 'available' for most birders. Important milestones in this period were the publication of the second stage of the

revision of the Dutch list by the Dutch rarities committee (CDNA) and the revival of the Dutch committee for avian systematics (CSNA). The latter took a leading role in drawing conclusions and making taxonomic decisions based upon a stream of new publications on taxonomic relationships induced by, eg, modern research on DNA and vocalisations. For birders, the upsurge in the number of 'splits' was the most striking outcome of this work. Almost all of these decisions were later followed by other taxonomic committees. As a result of these splits combined with the large number of twitchable rarities in 1994-98, the first Dutch birders crossed the 400-species mark and, in late 1998, the number one twitcher, Klaas Eigenhuis, had recorded a total of 427 species. Another milestone was the preparation of part 1 of the new avifauna book for the Netherlands, dealing with rare birds, which appeared just after this period in spring 1999.

New species were (in chronological order): House Crow *Corvus splendens*, Steppe Grey Shrike *Lanius pallidirostris* and Lesser Scaup *Aythya affinis* in 1994; Greater Yellowlegs *Tringa melanoleuca*, Daurian Jackdaw *Corvus dauuricus*, Daurian Shrike *Lisabellinus*, Bulwer's Petrel *Bulweria bulwerii* (still causing debate) and Upland Sandpiper *Bartramia longicauda* in 1995; White-throated Needletail *Hirundapus caudacutus*, Myrtle Warbler *Dendroica coronata* and Isabelline Wheatear *Oenanthe isabellina* in 1996; Hutchins's Cackling Goose *Branta hutchinsii hutchinsii*, Pied-billed Grebe *Podilymbus podiceps*, Spanish Sparrow *Passer hispaniolensis* and Oriental Pratincole *Glaucopis maldivarum* in 1997; and Stilt Sandpiper *Calidris himantopus* in 1998.

Other notable records were, eg, Great Spotted Cuckoo *Clamator glandarius* (first twitchable), Rufous-tailed Rock

Thrush *Monticola saxatilis* (second, first twitchable), Cretzschmar's Bunting *Emberiza caesia* (second, not twitched because of miscommunication during its five-day stay), White-rumped Sandpiper *C fuscicollis* (first twitchable), Asian Desert Warbler *Sylvia nana* (second) and several Pine Buntings *E leucocephalos* (first twitchable) in 1994; Red-headed Bunting *E bruniceps* (first twitchable), White-throated Robin *Irania gutturalis* (second), Bonelli's Eagle *Aquila fasciata* (second, first twitchable) and Dartford Warbler *S undata* (first twitchable) in 1995; Black-throated Thrush *Turdus atrogularis* (first twitchable), Steller's Eider *Polysticta stelleri*, Eastern Black-eared Wheatear *O melanoleuca* (first twitchable), Blyth's Reed Warbler *Acrocephalus dumetorum* (second, first twitchable), Semipalmated Sandpiper *C pusilla* (second), Red-necked Stint *C ruficollis* (second), Two-barred Warbler *Phylloscopus plumbeitarsus* (second), Red-eyed Vireo *Vireo olivaceus* (first twitchable), Blyth's Pipit *Anthus godlewskii* (second, first twitchable) and another Daurian Shrike in 1996; Ivory Gull *Pagophila eburnea* (third, not twitchable), Laughing Gull *Larus atricilla* (second, first twitchable) and Whistling Swan *Cygnus columbianus* (first twitchable) in 1997; and another Pied-billed Grebe, White-tailed Lapwing *Vanellus leucurus* (first twitchable), white-morph Gyr Falcon *Falco rusticolus*, Black-winged Kite *Elanus caeruleus* (second, first twitchable), another Black-throated Thrush, Eurasian Scops Owl *Otus scops* (first twitchable), Blue-cheeked Bee-eater *Merops persicus* (second, not twitchable), another Red-necked Stint and two Sharp-tailed Sandpipers *C acuminata* (second and third) in 1998. The big day record was set at 172 in 1996 and the year record at c 330 in 1998.

G J (Hans) ter Haar, Hollandse Hout 127, 8244 GD Lelystad, Nederland (hterhaar@planet.nl)

Masters of Mystery

SWAROVSKI
OPTIK

Solutions of third round 2008

The solutions of mystery photographs V and VI (Dutch Birding 30: 185, 2008) of the third round of the 2008 Masters of Mystery competition appear below.

V Mystery photograph V shows an almost featureless warbler feeding in a bush. Most of the entrants (75%) identified it as one of the *Sylvia* warblers. Indeed, the bird is quite sturdily built with rather strong legs, and the coloration with brown-grey upperparts and whitish underparts supports this choice. A few entrants considered a *Phylloscopus* warbler and opted for Common Chiffchaff *P collybita* (9%) or Willow Warbler *P trochilus* (4%). However, both species and other *Phylloscopus* warblers are more delicately built and show more greenish or olive-toned upperparts and a more prominent supercilium behind the eye. Some entrants considered the two larger *Hippolais* warblers, voting for Olive-tree Warbler *H olivetorum* (4%) or Upcher's Warbler *H lan-guida* (4%). Indeed, more or less like the mystery bird,

these two species have rather greyish upperparts, strong greyish feet and no prominent supercilium behind the eye. However, in these two, the alula is rather dark, blackish brown, whereas in the mystery bird it is rather pale greyish-brown.

Once realized that the bird is a *Sylvia* warbler, the identification is rather straightforward as the bird shows no obvious plumage features. There is a hint of a pale and rather short supercilium behind the eye with a diffuse grey neck-side. The legs are rather strong and greyish. This led many entrants (63%) to the – right – conclusion that the mystery bird must be a Garden Warbler *S borin*. A few others identified it as either Western Orphean Warbler *S hortensis* or Eastern Orphean Warbler *S crassirostris*. However, these two can be eliminated by the short supercilium behind the eye and the absence of greyish-black ear-coverts. This Garden Warbler was photographed at Hurghada, Egypt, on 10 May 2007 by Edwin Winkel. Another photograph of the same bird is shown in plate 304.

304 Garden Warbler / Tuinfluter *Sylvia borin*, Hurghada, Egypt, 10 May 2007 (Edwin Winkel)

305 Water Pipit / Waterpieper *Anthus spinoletta*, Lac de Melo, Haute-Corse, Corsica, France, 25 July 2007 (Dick Groenendijk)

VI This mystery bird is foraging on the ground and only its upperside is visible. It is clearly a passerine but it looks rather featureless and difficult to identify. It shows long and rather narrow tertials that almost entirely cover the primaries. The absence of a primary projection in combination with long and rather narrow tertials points to a pipit *Anthus*. This assumption is confirmed by the rather slender body, long tail, streaked upperparts and, just visible, white-edged outer tail-feathers. Most entrants indeed recognised it as a pipit, although a few opted for White-winged Snowfinch *Montifringilla nivalis*. However, the latter shows, for instance, an obvious primary projection and much shorter tertials.

Once the identification process is limited to the pipits, the problem of identifying the mystery bird is nearly solved. The crown, nape and mantle are moderately streaked. This in itself does not rule out many species but Tree *A trivialis*, Meadow *A pratensis* and Red-throated Pipit *A cervinus* show, in comparison, bolder and blacker streaks on the upperparts. A close look at the photograph reveals a blue-greyish cast on the crown,

nape and upper mantle that contrasts with the browner lower mantle and scapulars. This is a diagnostic feature for Water Pipit *A spinoletta*. Both Buff-bellied *A rubescens* and Eurasian Rock Pipit *A petrosus* can show greyish tones on the upperparts in summer plumage but with no browner lower mantle and scapulars as shown by the mystery bird. In addition, Eurasian Rock Pipit has generally darker, more olive-toned upperparts. Adult Berthelot's Pipits *A berthelotii* are also quite greyish above, with juveniles being more rufous brown. However, the upperparts in Berthelot's are even paler and do not show a contrasting nape and upper mantle. In addition, the underparts of this species lack the bold flank streaking which is just visible on the right side of the mystery bird.

This Water Pipit was photographed at Lac de Melo, Haute-Corse, Corsica, France, on 25 July 2007 by Dick Groenendijk. The same bird is depicted in plate 305. It was identified correctly by only 8% of the entrants. Most entrants opted for Rock Pipit (88%).

In the third round of the 2008 Masters of Mystery com-

306 Mystery photograph VII (October)

307 Mystery photograph VIII (October)

petition, there were 24 entrants of which only one managed to identify both mystery birds correctly. This was Hans Larsson (Sweden) who will receive a copy of *A comprehensive illustrated field guide of the birds of Africa south of the Sahara* by Ian Sinclair and Peter Ryan as round prize. After three rounds, Hans Larsson is the leading and only entrant with six correct identifications. He is followed by nine entrants with five and three with four correct identifications. The names of all entrants with at least one correct identification can be viewed at www.dutchbirding.nl.

Fourth round 2008

Plate 306 and 307 represent the fourth round of the 2008 competition. Please, study the rules (Dutch Birding 30: 34, 2008) carefully and identify the birds in the pho-

Rob S A van Bemmelen, Stavangerweg 535, 1013 AX Amsterdam, Netherlands (masters@dutchbirding.nl)
Dick Groenendijk, Elzenstraat 14, 4043 PB Opheusden, Netherlands (masters@dutchbirding.nl)
Jan Eerbeek, De Peel 2, 4041 EL Kesteren, Netherlands (masters@dutchbirding.nl)

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palearctic mainly in **late May-early July 2008**. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by a rarities committee. Observers are requested to submit their records to each country's rarities committee. Corrections are welcome and will be published.

DUCKS A female **Common Shelduck** *Tadorna tadorna* at Adventdalen, Longyearbyen, on 29 May constituted the fifth (and the third record) for Svalbard (Spitsbergen); the two previous records both concerned pairs. The fifth **Lesser Scaup** *Aythya affinis* for Denmark at Ulvshale on Møn on 6 June was the first away from north-western Jylland. In Iceland, the male **Steller's Eider** *Polysticta stelleri* first seen in January 1998 was back again at Borgarfjörður eystri on 17 June; the long-staying female was back at Blikalón, Melrakkaslétta, from 12 July. A second-year male **King Eider** *Somateria spectabilis* was photographed at Tacumshin, Wexford, Ireland, on 25 May and still present on at least 13 July. An adult male was at Woodland Bay, Girvan, Ayrshire, Scotland, until at least 1 June. In Iceland, the returning male **American White-winged Scoter** *Melanitta deglandi deglandi* at Þvottárskriður stayed into May, while another male was seen at Seltjarnarnes from 26 May to 12 June. In June 2008, the British records and rarities committees admitted **Hooded Merganser** *Lophodytes cucullatus* to Category A of the British List following a review of the occurrence of an immature or female on North Uist, Outer Hebrides, Scotland, from 23 October and 1 November 2000. In Wales, the female **American Black Duck** *Anas rubripes* stayed at Marloes Mere, Pembrokeshire, from 16 March into May. Another remained in Donegal, Ireland, through May. On 2 June, males had returned at Jätäri, Sodankylä,

tographs. Solutions can be sent in three different ways:

- by *postcard* to Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands
- by e-mail to masters@dutchbirding.nl
- from the website of the Dutch Birding Association at www.dutchbirding.nl

Entries for the fourth round have to arrive by **1 September 2008**. Please, indicate if you are subscribed to Dutch Birding. From those entrants having identified both mystery birds correctly, one person will be drawn who will receive a copy of *Birds of South-East Asia* by Craig Robson. Swarovski Benelux has generously agreed to sponsor this competition again in 2008. This year, the overall winner after six rounds will receive a marvellous pair of Swarovski SLC 15x56 binoculars.

Finland, and at Ria de Foz, Lugo, Galicia, Spain. Two **Marbled Ducks** *Marmaronetta angustirostris* turned up at Larnaka, Cyprus, on 25 June.

LOONS TO GREBES The most dashing bird in Britain in early July must have been the adult-summer **Yellow-billed Loon** *Gavia adamsii* on South Ronaldsay, Orkney, Scotland, from 2 July onwards. On 4-5 June, a subadult **Black-browed Albatross** *Thalassarche melanophris* was photographed at 52:40 N 13:30 W, which is c 140 km west off Kilkee, Clare, Ireland. According to genetic studies carried out as part of the 'SOS Freira do Bugio' Life Project, **Desertas Petrel** *Pterodroma deserta* has to be recognised as a distinct species split from **Fea's Petrel** *P. feae* in the Cape Verde Islands, which confirms the conclusion in *Petrels night and day* by Robb et al (2008) that there are not two but three *Pterodroma* species breeding in the northern Atlantic (also Zino's Petrel *P. madeira*) and hard to identify at sea (cf Dutch Birding 30: 20-22, 2008). In Alula 14: 70-83, 2008, it is shown that white-faced and black-faced morphs (and intermediates) of **Black-capped Petrel** *P. hesitata* not only differ in head and neck pattern but also in size, moult timing, seasonal abundance and, probably, at-sea distribution, with white-faced ranging farther north and east, recently twice reaching the WP; it is predicted that white-faced and black-faced nest at different times and perhaps on different islands but comparative vocal studies are non-existent and it remains to be seen whether the morphs should be regarded as separate taxa. Presumably the first **Swinhoe's Storm Petrel** *Oceanodroma monorhis* photographed at sea in the North Atlantic was watched for 45 min off North Carolina, USA, on 2 June (Birding World 21: 255-262, 2008). A subadult **Brown Booby** *Sula leucogaster* flew west past Roquetas de Mar, Almería,

308 American White-winged Scoter / Amerikaanse Grote Zee-eend *Melanitta deglandi deglandi*, adult male, Bakkatjörn, Seltjarnarnes, Iceland, 12 June 2008 (Yann Kolbeinsson)

309 King Eider / Koningseider *Somateria spectabilis*, adult male, Woodland Bay, Girvan, Scotland, 28 May 2008 (Brian Egan)

Spain, on 3 July. In the Canary Islands, the **Tricolored Heron** *Egretta tricolor* first seen on Gran Canaria from 15 November to 2 December 2007 remained on Tenerife at Los Christianos from 8 December 2007 into July. The number of breeding pairs of **Great Egret** *Casmerodius albus* at Oostvaardersplassen, Flevoland, the Netherlands, was 78, with additional pairs breeding in nearby wetlands (the number of nests at Oostvaardersplassen increased from 10 in 1999, 15 in 2000, 45 in 2002, 53 in 2003 and 43 in 2004 to 97 in 2005). An **American Great Egret** *C. egretta* remained on São Miguel, Azores, through June into July. Two adult-summer **Horned Grebes** *Podiceps auritus* near Olbia on 3 May concerned (only) the second record for Sardinia (the first was in 1998).

RAPTORS In Sardinia, a new international project for the reintroduction of **Bearded Vulture** *Gypaetus barbatus* started with the release of three juveniles in the Orgosolo mountains, Nuoro, on 25 May; the species did not breed here since 1970. As in previous springs, there were several influxes of **Griffon Vultures** *Gyps fulvus* in north-western Europe. For instance, in Belgium, up to 157 individuals were reported including flocks of 17 and nine on 26-30 May, a report of 45 on 31 May, and flocks of 15, 20 and 11 on 21-23 June. In Germany, up to 23 were seen in June, including a flock of 11 close to the Dutch border at Wesel, Nordrhein-Westfalen, on 22 June, and another one was found on 13 July. In the Netherlands, at least 12 were reported between 28 May and 24 June,

mostly singles but also groups of three or four; a third calendar-year at Wieringermeer, Noord-Holland, on 9-13 July was found dead and appeared to be ringed as a first-year in Palencia, Spain, on 27 November 2006. In Valencia, Spain, two wind farms had to shut down after they butchered 200 Griffon Vultures and 100 'other' birds (see www.levante-emv.com/secciones/noticia.jsp?pRef=2008062200_19_463470__Comunitat-Valenciana-Renomar-mantendra-funcionamiento-aerogeneradores-pese-orden-cierre). For similar disasters caused by windmills in Germany, Norway, Scotland and Spain, see Dutch Birding 27: 59, 2005, and www.iberica2000.org/Es/Articulo.asp?id=3744 or =1228 or =3729. At Oostvaardersplassen, Flevoland, the third and fourth young raised by the first-ever breeding pair of **White-tailed Eagle** *Haliaeetus albicilla* for the Netherlands (which had one young both in 2006 and 2007) fledged in the first week of July; they were ringed and sexed as a male (AH40 left and orange right) and a female (AH41 left and orange right). The first **Lappet-faced Vulture** *Torgos tracheliotus* for Kuwait at Tulha from 16 April to 7 June concerned the subspecies *negevensis*. In Hungary, the heavily worn immature **Cinereous Vulture** *Aegypius monachus* was still at Geszt on 23 May. In the Netherlands, a remarkable eight different **Short-toed Snake Eagles** *Circaetus gallicus* were seen from 29 April to 29 June alone, nearly all documented by photographs, and six were in Belgium. The 12th and 13th **Long-legged Buzzard** *Buteo rufinus* for Finland were seen at Vilkkälä, Virolahti, on 4 May and at Pitkäranta on 17 June. In

310 Yellow-billed Loon / Geelsnavelduiker *Gavia adamsii*, Hornøya, Vardø, Finnmark, Norway, 4 June 2008
(Hugh Harrop)

Germany, the species was reported on 11 May (Bayern) and 7 June (north-western Niedersachsen). The 17th and 18th for Denmark were seen on 28-29 June and 2 July. The first nesting for Italy of both **Atlas Long-legged Buzzard** *B r cirtensis* and **Booted Eagle** *Aquila pennata* occurred on Pantelleria off Sicily in May. A **Verreaux's Eagle** *A verreauxii* was seen at Ein Gedi, Israel, on 21 June. In Germany, **Bonelli's Eagles** *A fasciata* were reported in Baden-Württemberg on 8-9 May and in Brandenburg on 11 May. The first **Steppe Eagle** *A nipalensis* for Spain was an adult photographed at Tarifa, Cádiz, on 8 May. A second calendar-year was photographed at Skagen on 19 May and a third or fourth calendar-year in Mecklenburg-Vorpommern, Germany, on 19 May. The one at Virolahti on 25 May was the 50th (!) for Finland. A first-summer **Asian Imperial Eagle** *A heliaca* was photographed over Årslev Engso, Østjylland, Denmark, on 7 June. In northern Niedersachsen, Germany, an adult female **Lesser Kestrel** *Falco naumanni* and an adult **Saker Falcon** *F cherrug* were reported on 11 and 7-9 May, respectively. The large influx of **Red-footed Falcons** *F vespertinus* in north-western Europe in early May (see Dutch Birding 30: 192, 2008) resulted in provisional totals of, eg, 67 for Belgium, 58 for Britain, over 300 for the Netherlands and 1200 for mainland France of which 90% in the eastern half. The four individuals on Madeira were still present in late May. A second calendar-year male **Sooty Falcon** *F concolor* photographed in Camargue, Bouches-du-Rhône, France, on 23 August 2006 concerns the species' northernmost record (Ornithos 15: 144-145, 2008). Other extralimital records are from Cyprus, Malta, Morocco (Oujda on 19 September 2004), Syria, Tunisia (Cap Bon) and Turkey. If accepted, two showing nesting behaviour at an old abandoned church in western Turkey in early July would be the species' northernmost breeding record.

WADERS An adult **Cream-colored Courser** *Cursorius cursor* at Luqa airport on 21-24 May was the first for Malta since 1984. In Spain, singles were seen in Alicante on 29 May and in Murcia on 18 June. Adult **Greater Sand Plovers** *Charadrius leschenaultii* stayed at Ristören, Örnahusen, Skåne, Sweden, from 29 June into July and at Vorland, Ockholmer Westerkoog, Schleswig-Holstein, Germany, on 7 July. The mystery *Charadrius* plover referred to as **White-faced Plover** that had been observed in Singapore and Malaysia in 1993/94 and 2006/07 (and discussed at www.surfbirds.com/Features/plovers1108/malayplovers.html) now appears to occur throughout coastal south-eastern Asia from late September to mid-March but the breeding grounds are still unknown, though probably in China. In BirdingAsia 9: 46-57, 2008, White-faced's morphological differences with Kentish Plover *C alexandrinus* and Malaysian Plover *C peronii* are summarized, such as its larger size, white lores and very short and narrow breast patches. No sound recordings exist but the analysis of samples taken from two birds trapped and photographed in Thailand on 6 October 2007 and Sumatra on 26 February 2008 may clarify its taxonomic status which will be dealt with in Forktail 24, 2008. **Sociable Lapwings** *Vanellus gregarius* were present

at Ammersee, Bayern, Germany, on 19-25 May, at Bingenheimer Ried, Hessen, Germany, on 3-6 June and at Saint-Clair, Vienne, France, from 17 to at least 28 June. In South Korea, the 40 100 ha Saemangeum reclamation in 2006 resulted in the disappearance of 80 000 **Great Knots** *Calidris tenuirostris* which this year could not be found at adjacent wetlands or other Korean intertidal sites, many of which are also undergoing reclamation (at wintering sites in north-western Australia, there was a decline from 90 000 in 2006 to 70 000 in early 2008). Before the reclamation, Saemangeum was regarded as the world's most important staging site for **Spoon-billed Sandpiper** *Eurynorhynchus pygmeus* and, unlike in 2006 and 2007, four counts in April-May this year in and around Saemangeum and in adjacent Gomso bay and Geum estuary no longer produced significant numbers (on 20-22 May, there were just three individuals at Saemangeum and, on 8-9 May and 23 May, eight and four at Geum estuary, respectively). A **Western Sandpiper** *C mauri* at Revtangen, Klepp, Rogaland, on 12-13 July was the first for Norway. An adult-summer **Red-necked Stint** *C ruficollis* photographed at Albufera, Valencia, on 9 July was the first for Spain. The fourth **Baird's Sandpiper** *C bairdii* for Hungary was photographed at Geszt, Begécs fishponds, on 11 June. A **Stilt Sandpiper** *C himantopus* turned up at Rutland Water, Leicestershire, England, on 27 May. In several WP countries more **Great Snipes** *Gallinago media* turned up this spring than normally. For instance, in Israel, at least three were found at Hula lake and one in southern Negev on 7-16 May and, in the Netherlands, nine were reported during May-June. The first **Swinhoe's Snipe** *G megalis* for Finland and the second for the WP was a male in display near the Russian border at Värtsilä, Tohmajärvi, from 3 June and seen by many birders from 15 June to at least 5 July; the first for the WP concerned a displaying male in June 2002 in Russia (previous WP records of a bird shot in the Caucasus in 1898 and a sighting in Israel in 1998 are no longer considered acceptable). An adult **Hudsonian Godwit** *Limosa haemastica* photographed on Röst, Nordland, on 24 June was the first for Norway and presumably the same individual as the one in Sweden in June 2003 and 2006. A **Eurasian Whimbrel** *Numenius phaeopus* showing characters of the Asian subspecies *N p variegatus* was photographed at Hósvík, Faeroes, on 7 June (see www.netfugl.dk/pictures.php?id=showpicture&picture_id=21930). A **Lesser Yellowlegs** *Tringa flavipes* at Ahtialanjärvi, Lempäälä, on 3 June was the third for Finland. The 19-year old female **Common Redshank** *T totanus* on Wieringen, Noord-Holland, again raised four chicks; the bird is regarded as the species' oldest individual in the Netherlands (the oldest ever was found dead in Denmark at the age of 26 years and 11 months). **Wilson's Phalaropes** *Phalaropus tricolor* were found at Stockviken, Gotland, Sweden, on 27 May and, a different individual, on 1-11 June; on North Uist on 29 May; at Seaforth, Merseyside, England, on 3-4 June; and at Beltringharder Koog, Schleswig-Holstein, on 5-14 July (the latter bird was also seen across the border in Denmark). The third **Red Phalarope** *P fulicarius* for Kuwait was an adult-summer at Jahra East on 5-7 June.

311 Griffon Vulture Vale Gier *Gyps fulvus*, with Common Tern / Visdief *Sterna hirundo*, Neuwerk, Hamburg, Schleswig-Holstein, Germany, June 2008 (Stefan Pfützke)

312 Swinhoe's Snipe / Siberische Snip *Gallinago megala*, Värtsilä, Tohmajärvi, Finland, 16 June 2008 (Petri Salo)

313 Mourning Dove / Treurduif *Zenaida macroura*, Skagen, Nordjylland, Denmark, 19 May 2008
(Ole Krogh)

314 Namaqua Dove / Maskerduif *Oena capensis*, female, Skala Kallonis, Lesvos, Greece, 20 June 2008
(Ole Krogh)

315 Hudsonian Godwit / Rode Grutto *Limosa haemastica*, male, with Black-tailed Godwit / Grutto *L. limosa*, Vannbassenget, Røst, Nordland, Norway, 24 June 2008 (*Tomas Aarvak*) **316** Forster's Tern / Forsters Stern *Sterna forsteri*, adult, Tacumshin, Wexford, Ireland, 2 June 2008 (*Killian Mullarney*) **317** Black-browed Albatross / Wenkbrauwalbatros *Thalassarche melanophris*, Atlantic Ocean, 140 km west of Kilkee, Clare, Ireland, 4 June 2008 (*Ramón López Junca*) **318** Steller's Eider / Stellers Eider *Polysticta stelleri*, Blikalón, Melrakkaslétta, Iceland, 12 July 2008 (*James Lidster*) **319** Ivory Gulls / Ivoormeewuven *Pagophila eburnea*, adult, Longyearbyen, Svalbard, 23 May 2008 (*Edwin Winkel*)

320 Red-throated Pipit / Roodkeelpieper *Anthus cervinus*, Palestino, Rio Verde, Esmeraldas, Ecuador, 28 March 2008 (Dušan Brinkhuizen) cf Dutch Birding 30: 199, 2008 **321** Iraq Babbler / Iraakse Babbelaar *Turdoides altirostris*, Birecik, Turkey, 8 May 2008 (Rafael Armada) **322** Namaqua Dove / Maskerduif *Oena capensis*, female, with House Sparrows / Huismussen *Passer domesticus*, Skala Kallonis, Lesvos, Greece, 20 June 2008 (Ole Krogh)

GULLS TO TERNS In Svalbard, the numbers of **Ivory Gull** *Pagophila eburnea* in Adventfjorden, Longyearbyen, decreased from an April-May peak of 120 in 1995, 90 in 1996, 39 in 1997 to 37 in 1998; then, in 2004-06, the annual maxima remained just above 20 but in 2007 only up to eight individuals were seen. This spring, the situation was the same as in 2007 with only a handful from early May onwards and peaks of eight on 20 May and five on 23 May. The first **Bonaparte's Gull** *Chroicocephalus philadelphia* for Svalbard was an adult photographed at Longyearbyen on 9-12 June. First-summers stayed at Loch Ruthven, Highland, Scotland, on 3-13 June and Koksijde, West-Vlaanderen, Belgium, on 8 June. The first-summer **Ross's Gull** *Rhodostethia rosea* at Esbjerg, Vestjylland, Denmark, from 27 December stayed until at least 29 June. Adult **Laughing Gulls** *Larus atricilla* were found at Cabo da Praia, Terceira, Azores, on 4 and 16 June, at the Var mouth, Alpes-Maritimes, France, on 8

June, and at Aghleam Bay, The Mullet, Mayo, Ireland, on 22 June. In Spain, a third-summer **Audouin's Gull** *L. audouinii* at Zeluán on 4 May was the first for Asturias. A **Baltic Gull** *L. fuscus fuscus* at Mont Saint Guibert, Brabant Wallon, Belgium, on 25 June appeared to have been ringed as a hatchling at Luopioinen, Häme, Finland, on 25 June 2007 and encountered at Pinto, Madrid, Spain, on 20 January 2008. In England, a presumed adult **Smithsonian Gull** *L. smithsonianus* occurred at Chew Valley Lake, Somerset, from 6 June. On Ilhéu da Praia, Graciosa, Azores, a pair of **Sooty Terns** *Onychoprion fuscatus*, of which one had been ringed on Ilhéu da Vila, Santa Maria, Azores, on 4 June 2001, incubated an egg on 27 May. On Ilhéu da Vila, one was seen on 27 June and 4 July. Also in the Azores, a **Bridled Tern** *O. anaethetus* was found on Ilhéu de Santo António, Pico, on 1 June. The second for Spain was photographed at Punta de la Banya, Ebro delta, Tarragona, on 18 June. In Israel, six

323 Citril Finch / Citroenkanarie *Serinus citrinella*, adult male, Fair Isle, Shetland, Scotland, 7 June 2008 (*Rebecca Nason*)
324 Iraq Babbler / Iraakse Babbelaar *Turdoides altirostris*, Birecik, Turkey, 8 May 2008 (*Rafael Armada*) **325** Rustic Bunting / Bosgors *Emberiza rustica*, Helgoland, Schleswig-Holstein, Germany, 8 June 2008 (*Eric Koops*)

were seen at Eilat on 28 June and two individuals displaying on the tiny Nachlieli islet off Betzet beach, western Galilee, from 7 July may concern the species' first breeding for the Mediterranean. The first breeding of **Caspian Tern** *Hydroprogne caspia* for Denmark since 1944 occurred on Saltholm near the Swedish border in June. An adult **Black Tern** *Chlidonias niger* photographed at Jahra on 10 June was the sixth for Kuwait. On 24 June, an adult-summer foraged above pack ice at 79:52 N 10:40 E, north-west off Svalbard, where Ivory Gulls, Glaucous Gulls *L hyperboreus* and four Polar Bears *Ursus arctos* were present too. In France, an **Elegant Tern** *Sterna elegans* breeding on Noirmoutier, Vendée, in May-June was the same individual ringed last year at Banc d'Arguin, Gironde; already more than 15 years ago, three singles were identified in this region and one has been present since (cf Dutch Birding 14: 168, 1992, Ornithos 1: 74-79, 1994). Another individual (or at least a tern looking identical to this species) at Llobregat delta, Catalunya, Spain, since 23 May was mating with a Sandwich Tern *S sandvicensis* on 7 June; the last to be accepted for this site was in 2006 (see also Dutch Birding 20: 1-5, 1998). On 11 July, a **Lesser Crested Tern** *S bengalensis* was seen in Bayern, Germany. In Ireland, an adult **Forster's Tern** *S forsteri* occurred at Tacumshin, Wexford, from 15 May into July. The fifth **Roseate Tern** *S dougallii* for Italy was found at Serchio river mouth, Pisa, on 17 May.

DOVES TO SWIFTS The first **Mourning Dove** *Zenaidura macroura* for Germany and Denmark occurred at Greifswalder Oie, Mecklenburg-Vorpommern, on 4 May and at Skagen on 19-21 May. Apparently, a comparison of photographs revealed that it concerned the same individual and also that it could be the same bird as on Inishboffin, Galway, Ireland, in November 2007. Possibly the first **Namaqua Dove** *Oena capensis* for Europe was photographed on Doves, Greece, on 20 June. A **Great Spotted Cuckoo** *Clamator glandarius* turned up in Östergötland, Sweden, on 6 July. A **Eurasian Scops Owl** *Otus scops* was singing between Katwijk and Noordwijk, Zuid-Holland, from 22 May to 19 June, constituting the eighth for the Netherlands and (only) the second present for more than one day (the previous one was singing from 17 May to 11 June 1998 at Ooijpolder, Gelderland). In Scotland, the female **Snowy Owl** *Bubo scandiacus* remained on North Uist through May until at least 24 June and a male was here until 17 June. On Pantelleria, a **Tunisian Red-necked Nightjar** *Caprimulgus ruficollis desertorum* was singing on 19 May (there are three previous records of the species for Italy). In England, a **Fork-tailed Swift** *Apus pacificus* was seen briefly over Kilnsea, East Yorkshire, on 22 June and again on 26 June when, within minutes, a **Little Swift** *A affinis* also flew past. Another Little Swift, or the same, was reported at Old Moor, Barnsley, South Yorkshire, on 2 July. In Spain, the species was present at three breeding sites.

PIPITS TO THRUSHES On 31 May, a **Pechora Pipit** *Anthus gustavi* was reported at Sør-Varanger, Finnmark, Norway. Male **Black-headed Wagtails** *Motacilla feldegg* were seen, eg, on Lanzarote, Canary Islands, on 5 May, at

several sites in Germany in the second week of May, on Utsira, Rogaland, Norway, on 3-5 June, at Tipperne, Vestjylland, on 6 June and at Guadalhorce, Málaga, Spain, on 6 June. On Vlieland, Friesland, the fifth **Alpine Accentor** *Prunella collaris* for the Netherlands discovered on 10 May was last seen on 19 May. A **Rufous-tailed Scrub Robin** *Cercotrichas galactotes* was found on Linosa off Sicily on 2 May. A (very) late **Black Bush Robin** *C podobe* was seen in southern Arava, Eilat, on 21 June. The ninth **Red-flanked Bluetail** *Tarsiger cyanurus* for Italy was a second-year at Albate Bassone on 25 May. In Sweden, a first-summer male **Eastern Black-eared Wheat-ear** *Oenanthe melanoleuca* present at Ottenby, Öland, on 15-21 June was trapped on 16 June. A male **Rufous-tailed Rock Thrush** *Monticola saxatilis* at Drouwenezand, Drenthe, on 9 May (not 10 May; contra Dutch Birding 30: 199, 2008) was the ninth for the Netherlands.

WARBLERS In Finland, **Lanceolated Warblers** *Locustella lanceolata* were singing, eg, at Pyhäjoki on 15 June and at Joutseno on 5-6 July. **River Warblers** *L fluviatilis* were singing, eg, at Beachy Head, East Sussex, England, on 30 May; at Evie, Orkney, Scotland, on 9-18 June; and at Höfn, Einarslundur, from 10 June into July (the third for Iceland). In the Netherlands, six were singing between 23 May and 28 June, and two were in Belgium. In the extreme south-east of the Netherlands, Zuid-Limburg, a record 14 singing **Melodious Warblers** *Hippolais polyglotta* were found between 8 May and 11 July, of which at least two appeared to be breeding. Also in the Netherlands, **Paddyfield Warblers** *Acrocephalus agricola* were trapped at Venebuurt, Friesland, on 30 May and at Zwanenwater, Callantsoog, Noord-Holland, on 2 June; at the latter site, it was also singing on 4 June when it was retrapped. In Sweden, one was trapped at Landsort, Södermanland, on 3 June. The eighth for Denmark was trapped at Skagen on 12 June. In Denmark, a record five **Blyth's Reed Warblers** *A dumetorum* were singing during June. A **Marsh Warbler** *A palustris* singing at Breiddalsvík on 15 June was (only) the 14th for Iceland. The **Eastern Olivaceous Warbler** *A pallidus elaeicus* trapped at Portland Bill, Dorset, England, on 17 May was still present on 18 May. In Finland, a total of 14 singing **Booted Warblers** *A caligatus* was found between 31 May and 19 June. The first for Lithuania was photographed at Koppalis, Neringa, on 2 June. Four ringed adult **Basra Reed Warblers** *A griseldis* of the tiny breeding population of the Hula valley, Israel, were retrapped this spring (three from 2006 and one from 2007) but there was no sign of unringed adults or the ringed juvenile of 2006; the species bred here for the first time in 2006 (cf Dutch Birding 28: 254, 2006, 29: 251, 2007). Remarkably, the world's second-ever **Large-billed Reed Warbler** *A orinus* trapped and ringed on 27 March 2006 in Phetchaburi, Thailand, was retrapped at the same spot on 21 March 2008; moreover, another individual was trapped 700 km further north in Chiang Rai, Thailand, on 27 March 2008 (BirdingAsia 9: 10, 2008). In the past two years, a few sightings were reported from north-eastern India as well. Before 2006, this species was known from only one specimen collected in Himachal Pradesh, India, in 1867

(Ibis 144: 259-267, 2002, Dutch Birding 28: 180, 2006). In Germany, a female **Spectacled Warbler** *Sylvia conspicillata* was photographed on Neuwerk, Hamburg, on 12 May and a male at Moide, Niedersachsen, on 20-23 May. On 4 and 23 June, respectively, **Sardinian Warblers** *S melanocephala* were reported at Loch of Spiggie, Shetland, Scotland, and Flamborough Head, East Yorkshire. If accepted, an **Eastern Orphean Warbler** *S crassirostris* at Niederweimar, Hessen, on 15-17 June will be the first for Germany. The **Arctic Warbler** *Phylloscopus borealis* reported at Eilat on 3 May appeared to be erroneous (contra Dutch Birding 30: 199, 2008). A **Yellow-browed Warbler** *P inornatus* trapped and ringed on Schiermonnikoog, Friesland, on 3 October 2007 was found dead at Truro, Cornwall, England, on 17 April. On 18 May, one was singing at Ojanperä, Kajaani, Finland. On 4 June, a **Dusky Warbler** *P fuscatus* was reported at Blakeney Point, Norfolk, England.

BABLERS TO BUNTINGS In Turkey, **Iraq Babblers** *Turdoides altirostris* bred again at Birecik this year, and five fledglings were seen on 12 June. A female **Red-backed Shrike** *Lanius collurio* at Höfn from 26 June is one of few records of this species in Iceland. In Israel, two **Turkestan Shrikes** *L phoenicuroides* were present in the first week of May. In England, a second-year female **Balearic Woodchat Shrike** *L senator badius* stayed at Minehead, Somerset, from 29 June; there was another claim from Saltfleet, Lincolnshire, in early July. On 21 May, a sudden influx of **Rosy Starling** *Sturnus roseus* started in eastern Hungary with flocks of more than 150 (the last breeding took place in 1996). In France, a male **Spanish Sparrow** *Passer hispaniolensis* was trapped at Pont de Gaud, Camargue, on 27 May. An **African Chaffinch** *Fringilla coelebs africana/spodiogenys* stayed at Lausanne, Switzerland, from March until at least 25 June. The first **Citril Finch** *Serinus citrinella* for Britain was an adult male on Fair Isle, Shetland, on 6-12 June. In north-eastern Turkey, at least 28 **Mongolian Finches** *Bucanetes mongolicus* were seen at the Serpmentas lava

fields. In Malta, a **Trumpeter Finch** *B githagineus* turned up at Gharb, Gozo, on 13 May. The 12th for Britain was found on North Rona, Outer Hebrides, on 25 May. In England, second calendar-year males stayed at Blakeney Point, Norfolk, from 31 May to 4 June and near Newhaven, East Sussex, on 4-6 June. The third for Finland was seen at Nauvo on 7 June. A **White-crowned Sparrow** *Zonotrichia leucophrys* was photographed near Leuchars in Fife, Scotland, on 17 May. A male **Pine Bunting** *Emberiza leucocephalos* was photographed at St Andrew's, Guernsey, Channel Islands, on 25-26 May. If accepted, a singing male **Cirl Bunting** *E cirlus* at Torhamn, Blekinge, from 31 May to 7 June will be the first for Sweden (all previous records have been placed in category D). A male **Ortolan Bunting** *E hortulana* on Weiyeon on 25 May was the first to be photographed in Korea (there are two sight records). A **Rustic Bunting** *E rustica* was photographed on Helgoland, Schleswig-Holstein, on 8 June. A male **Red-headed Bunting** *E bruniceps* stayed for just 20 min at Climping, West Sussex, England, on 9 June.

For a number of reports, Birding World, Birdwatch, Ornithos, www.birdguides.com, www.rarebirdalert.co.uk and www.netfugl.dk were consulted. We wish to thank Rafael Armada, Jim Barton, Patrick Bergier, Max Berlijn, David Bigas, Willem Bil, Henri Bouwmeester, Robin Chittenden, Rolf Christensen, Avner Cohen, Andrea Corso (Italy), Markus Craig, Nacho Dies, Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Enno Ebels, Brian Egan, Lee Evans, Marc Fasol, Amine Flitti, Jacques Franchimont, Raymond Galea (Malta), Steve Gantlett, Barak Granit, Adri Groenendal, Geert Groot Koerkamp, Marcello Grussu (Sardinia), Ricard Gutiérrez (Spain), Szabolcs Kóka, Yann Kolbeinsson, Harry Lehto, Pat Lonergan, André van Loon, Israel Lozano, Mathias Mähler, Javier Marchamalo, Anthony McGeehan, Richard Millington, Dominic Mitchell, Geir Mobakken (Utsira), Nial Moores, Killian Mullarney, Gert Ottens, Andy Paterson, Yoav Perlman (IRDC), Magnus Robb, Luciano Ruggieri, Wim Tjisen, Magnus Ullman, Roland van der Vliet, Edwin Winkel (Svalbard), Rik Winters, Bob Woets, Pim Wolf and Peter Zwitser (Svalbard) for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands (arnoud.vandenberg@planet.nl)

Marcel Haas, Kapellaan 52, 1851 PE Heiloo, Netherlands (m.haas@wpbirds.com)

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat voornamelijk de periode **mei-juni 2008**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt. Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland, e-mail

cdna@dutchbirding.nl. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres, of via de website van de DBA op www.dutchbirding.nl.

Nederland

EENDEN TOT VALKEN Op 1 mei werden in Noord-Holland drie overvliegende **Sneeuwganzen** *Anser caerulescens* om 15:28 gezien bij Camperduin, om 15:45 bij het Zwanenwater en om 18:45 bij Den Hoorn op

Texel, waar ze neerstreken en water dronken uit een waterbak op een camping. De volgende ochtend passeerden twee exemplaren de vuurtoren op de noordpunt van Texel. Andere 'trekkers' werden opgemerkt op 11 mei bij trektelepost De Horde bij Lopik, Utrecht (zeven) en op 23 mei bij Egmond aan Zee, Noord-Holland. Twee ongeringde werden op 21 juni gezien bij Groningen, Groningen, en mogelijk hetzelfde duo bevond zich een dag later in het Lauwersmeergebied, Groningen. De laatste **Roodhalsganzen** *Branta ruficollis* van het seizoen werden op 10 mei gezien in de Bantpolder, Friesland, en op 13 mei in de Breebaartpolder bij Termunten, Groningen. **Witbruikrotganzen** *B hrota* werden nog op 23 mei gezien op Texel en bij Egmond aan Zee (langstreckend) en op 29 mei op Vlieland, Friesland. De laatste **Zwarte Rotganzen** *B nigricans* bleven tot 19 mei op Vlieland en tot 20 mei in de Prunjepolder, Zeeland. Mannetjes **Witoogeend** *Aythya nyroca* bevonden zich op 2 mei in de Ezumakeeg, Friesland, en van 7 tot 10 mei bij Almelo, Overijssel. 'Off-season' **Grote Zee-eenden** *Melanitta fusca* werden iets vaker langs de kust gezien dan in andere voorjaren, met een piekje in mei en zeven waarnemingen in juni. Een binnenlandse **Ijseend** *Clangula hyemalis* bevond zich nog op 9 mei op de Asseltse Plassen bij Roermond, Limburg. Andere late exemplaren werden opgemerkt op 23 mei in de Kennemerduinen, Noord-Holland, en op 31 mei op de Westplaat, Zuid-Holland. Bijzonder voor de tijd van het jaar was het **Nonnetje** *Mergellus albellus* dat zich van 9 tot 26 juni ophield in de Ezumakeeg. Het mannetje **Buffelkopeend**

Bucephala albeola van de Gaatkensplas in Barendrecht, Zuid-Holland, werd voor het laatst op 12 mei gemeld. De laatste datums in 2005-07 waren respectievelijk 2 mei, 4 mei en 21 mei. Het ongeringde vrouwtje **Kokardezaagbek** *Lophodytes cucullatus* van Wijchen, Gelderland, werd voor het laatst op 2 mei gezien. Het mannetje **Amerikaanse Smient** *Anas americana* met de 'halve' vleugel dat voor het laatst op 29 maart werd gemeld bij het Kinselmeer, Noord-Holland, bleek zich daar op 3 en 6 mei opnieuw op te houden. Het exemplaar dat vanaf 28 april aanwezig was samen met een geringd mannetje Bronskopeend *A falcata* in de Veenhuizerstukken, Groningen, werd voor het laatst op 4 mei opgemerkt. Een mannetje **Blauwvleugeltaling** *A discors* werd op 10 mei kortstondig waargenomen bij Nieuwerkerk aan den IJssel, Zuid-Holland. Het mannetje **Amerikaanse Wintertaling** *A carolinensis* dat vanaf 30 april op het Oude Robbengat in het Lauwersmeergebied verbleef, werd voor het laatst op 4 mei waargenomen. In de Ezumakeeg vertoefde een ander mannetje van 4 tot 9 mei. Het mannetje dat op 28 en 29 april in de Sliedrechtse Biesbosch, Zuid-Holland, zwom werd daar ook op 2 mei gezien. De populatie **Korhoenders** *Tetrao tetrix* op de Holterberg, Overijssel, omvatte dit jaar 12 hanen (drie minder dan in 2007) en 12 hennen (één meer dan in 2007). Van de 29 die in september-oktober 2007 zijn uitgezet in Nationaal Park de Hoge Veluwe, Gelderland, werden er 11 binnen enkele dagen na de uitzetdatum dood gevonden. Enkele vogels werden echter tot in 2008 waargenomen. Twee hanen en drie hennen op

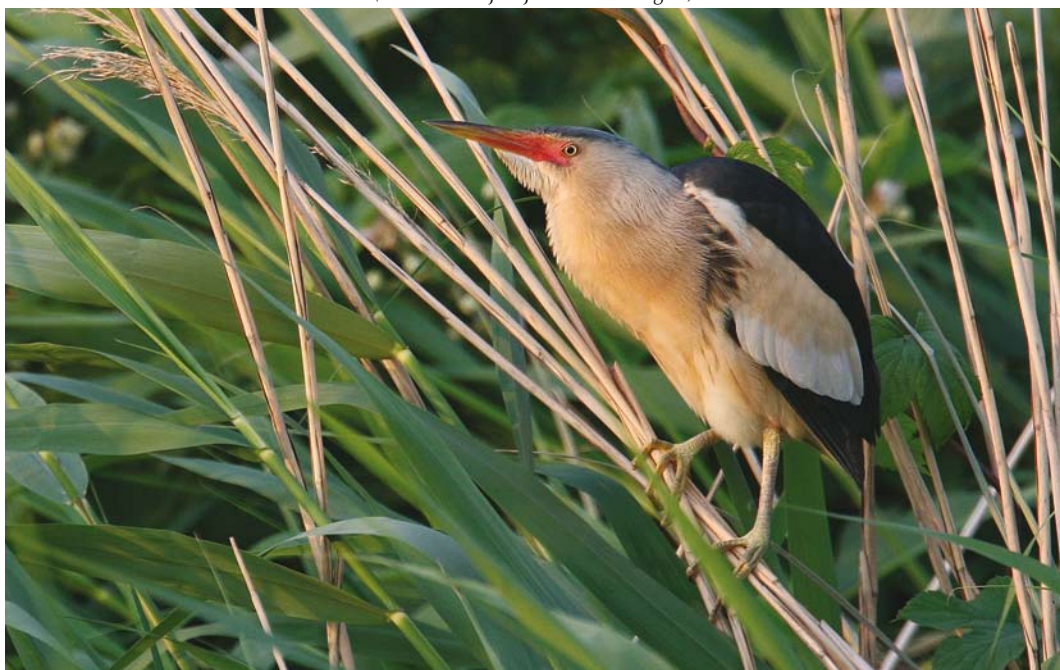
326 Alpenheggenmus / Alpine Accentor *Prunella collaris*, Oost-Vlieland, Vlieland, Friesland, 11 mei 2008
(Bob Woets)

327 Kwak / Black-crowned Night Heron *Nycticorax nycticorax*, Dwarsgracht, De Wieden, Overijssel, 16 juni 2008
(Ronald Messemaker)

328 Woudaap / Little Bittern *Ixobrychus minutus*, mannetje, omgeving Rotterdam, Zuid-Holland, 28 mei 2008
(Chris van Rijswijk/birdshooting.nl)

25 april in het Deelerwoud, Gelderland, waren mogelijk vogels die in 2005 uit de foklocatie op de Hoge Veluwe waren ontsnapt. Een adult-zomer **IJsduiker** *Gavia immer* vloog op 18 mei in noordelijke richting langs Camperduin, Noord-Holland. 'Off-season' **Grauwe Pijlstormvogels** *Puffinus griseus* werden op 27 en 28 juni opgemerkt bij Camperduin. **Noordse Pijlstormvogels** *Puffinus passeerden* op 24 mei Camperduin en Huisduinen, Noord-Holland, en op 23 juni Noordwijk, Zuid-Holland, en Camperduin. Vroege **Vale Pijlstormvogels** *P. mauretanicus* vlogen op 23 juni langs Noordwijk (vijf minuten voor de hierboven vermelde Noordse) en op 25 juni langs Camperduin (twee). Een adulte **Grote Aalscholver** *Phalacrocorax carbo carbo* werd op 15 mei gefotografeerd op een nest in een kolonie van Aalscholvers *P. c. sinensis* op Neeltje Jans, Zeeland. De laatste **Kuifaalscholver** *P. aristotelis* van het voorjaar verbleef op 28 mei in Ilmuiden, Noord-Holland. Twee ongeschijnlijk ongeringde **Kleine Pelikanen** *Pelecanus rufescens* vlogen op 29 juni om 17:15 in zuidoostelijke richting over Julianadorp, Noord-Holland. 's Avonds werden ze ontdekt rustend op lantaarnpalen op een druk kruispunt bij Enkhuizen, Noord-Holland. De volgende ochtend zijn ze hier voor het laatst waargenomen. Mogelijk hetzelfde duo bracht de nacht van 30 juni op 1 juli door op knooppunt De Hogt bij Eindhoven, Noord-Brabant. Waarschijnlijk betrof het uit gevangenschap ontsnapte vogels. Het merendeel van de (territoriale) **Woudapen** *Ixobrychus minutus* werd 'geheim gehouden'. Een mannetje in de Lepelaarsplassen, Flevoland, vormde hierop een uitzondering. Een mannetje dat zich op 29 april ophield op de Strabrechtse Heide, Noord-Brabant, was vermoedelijk een doortrekker. Langstreckende **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* werden opgemerkt bij Breskens, Zeeland, op 3, 5 en 13 mei. Op c 20 plekken, met name in het westen van het land, werden pleisterende exemplaren waargenomen. In de Oostvaardersplassen, Flevoland, werden 78 paren **Grote Zilverreigers** *Casmerodius albus* geregistreerd en in De Wieden, Overijssel, kwamen vier paren tot broeden. Op 4 juni verbleef een **Ralreiger** *Ardeola ralloides* enige tijd bij Rijksdorp nabij Wassenaar, Zuid-Holland. Andere waarnemingen werden verricht op 14 juni bij Barendrecht en op 28 juni bij Wilnis, Utrecht. **Koereigers** *Bubulcus ibis* werden meld op 1 mei boven Hoogkerk, Groningen; op 2, 3, 11 en 12 mei bij Pijnacker, Zuid-Holland; op 2 mei bij De Blikken bij Groede, Zeeland, en bij Leek, Groningen; op 4 mei boven Ouderkerk aan den IJssel, Zuid-Holland; op 7 mei en 6 en 7 juni in de Oostvaardersplassen; op 8, 17 en 19 mei in de Brabantse Biesbosch, Noord-Brabant; op 9 mei bij Maarssen, Utrecht; op 31 mei bij Ouddorp, Zuid-Holland; op 12 juni boven Grevenbricht, Limburg; op 17 en 18 juni bij de Lepelaarsplassen; en op 25 juni bij Lexmond, Zuid-Holland. Een doortrekker werd op 11 mei om 07:00 samen met een Kleine Zilverreiger *Egretta garzetta* gezien vanaf de Vulkanen bij Den Haag, Zuid-Holland, en om 07:30 boven Berkheide bij Katwijk, Zuid-Holland. Een exemplaar dat zich van 3 tot ten minste 20 mei ophield in een kolonie van Kleine Zilverreigers en Lepelaars *Platalea leucorodia* in de Braakman, Zeeland, werd meermalen met nestmateriaal gezien. De

herkomst van twee gekleurde exemplaren kon worden herleid tot Ouwehands Dierenpark Rhenen, namelijk van 'groen VR' die in juni eerst bij Druten, Gelderland, en later bij Weurt, Gelderland, en Cuijk, Noord-Brabant, opdook en van 'groen VA' die in juni bij Rhenen, Utrecht, verbleef. Op c 30 plekken verspreid over het land werden overvliegende of kort pleisterende solitaire **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* gezien. Exemplaren die iets langer aanwezig waren verbleven op 31 mei en 1 juni op de Dijkgrasweide in de Wieringermeer, Noord-Holland, en op 2 en 3 juni bij Uden, Noord-Brabant. Op de Randmeren tussen Harderwijk, Gelderland, en Kampen, Overijssel, hielden zich tot ten minste 22 juni nog maximaal vier **Flamingo's** *Phoenicopterus roseus* op, vaak in gezelschap van een Kleine Flamingo *P. minor* en enkele Chileense Flamingo's *P. chilensis*. Andere exemplaren werden gemeld op 1 mei en 25 juni bij Zwarte Haan, Friesland, op 29 mei in de Oostvaardersplassen en op 21 juni in het Lauwersmeergebied (vijf samen met zeven Chileense). Een groepje van drie trok op 29 mei langs trekpost IJmeerdijk bij Almere, Flevoland. Er werden maar liefst c 500 **Wespendieven** *Pernis apivorus* op de diverse trekposten geregistreerd, met een piek tussen 9 en 11 mei en voornamelijk in het oosten van het land. Met name tot half mei werden nog eens ruim 70 **Zwarte Vrouwen** *Milvus migrans* gemeld. Het totaal voor de trektellers kwam daarmee dit voorjaar uit op ruim 160. Alleen al langs Breskens werden 28 exemplaren geteld, een record voor de telpost. Ook de stroom **Rode Vrouwen** *M. milvus* was nog niet opgedroogd. Met name tot medio mei werden er van de diverse trekposten 37 gemeld. Ook voor deze soort kwam het voorjaarstotaal op c 160 uit. De 13 die dit voorjaar langs Breskens trokken betekenden eveneens een lokaal record. Onvolwassen **Zeearenden** *Haliaeetus alibicilla* werden gezien op 23 mei ten oosten van Stadskanaal, Groningen, van 26 mei tot in juli in het Lauwersmeergebied (maximaal twee op 24 juni) en op 12 juni bij Oudemirdum, Friesland. De twee jongen van het broedpaar uit de Oostvaardersplassen werden eind mei geringd; het mannetje is voortaan herkenbaar aan een zilverkleurige ring met de inscriptie AH40 en het vrouwtje aan een zilverkleurige ring met de inscriptie AH41. In de eerste week van juli vlogen ze uit. **Vale Gieren** *Gyps fulvus* werden van 28 tot 30 mei waargenomen bij Landgraaf, Limburg (drie op 28 en 29 mei), op 28 mei boven de Strabrechtse Heide (vier) en op 29 en 30 mei bij Kats op Noord-Beveland, Zeeland. Laatstgenoemde werd op 3 juni eerst boven Vlissingen, Zeeland, waargenomen en streek later neer bij Biggekerke, Zeeland. Een dag later verplaatste hij zich weer in tegengestelde richting en op 8 en 9 juni hield hij zich op nabij Middelburg, Zeeland. Op 31 mei vloog een exemplaar boven Boxmeer, Noord-Brabant, en op 24 juni waren er drie aanwezig bij Achtmaal, Noord-Brabant. Nadat op 29 april al een **Slangarend** *Circaetus gallicus* over trekpost Loozerheide bij Budel, Noord-Brabant, vloog, werden hier ook op 5 en 8 mei exemplaren genoteerd; de gemaakte foto's wezen uit dat het om drie verschillende exemplaren ging. Ook op het Aekingerzand bij Appelscha, Friesland, lijken in totaal

329 Vale Gier / Griffon Vulture *Gyps fulvus*, Biggekerke, Zeeland, 4 juni 2008
(Tobi Koppejan)

330 Vale Gier / Griffon Vulture *Gyps fulvus*, Kats, Zeeland, 29 mei 2008
(Niels de Schipper)

331 Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, tweede-kalenderjaar mannetje, Cranendock, Noord-Brabant, 15 mei 2008 (Jankees Schwiebbe)

drie verschillende Slangenarenden te zijn gefotografeerd, namelijk op 15 mei, 18 mei en 9 juni. Vermoedelijk een daarvan werd hier ook op 20 en 23 mei waargenomen. Andere meldingen werden gedaan op 11 mei en 9, 28 en 29 juni in het Fochteloërveen, Drenthe/Friesland, en op 19 mei bij Roermond. Een tweede-kalenderjaar **Steppekiekendief** *Circus macrourus* werd op 9 mei fraai gefotografeerd boven trektelpost Kamperhoek, Flevoland. Andere werden gemeld op 7 mei langs de nieuwe trektelpost Lauwersmeer Kustweg, Groningen; op 11 en 15 mei in de Eemshaven, Groningen; op 22 mei bij Breskens; op 26 mei bij Rijsenhout, Noord-Holland; op 6 juni op het Deelensche Veld, Gelderland; en op 27 mei boven Hoogkerk. Er werden tot begin juni nog c 70 doortrekkende **Grauwe Kiekendieven** *C pygargus* gemeld. In het Oldambt, Groningen, verbleven dit jaar ten minste 27 territoriale paren (40 in 2007). Voorts konden er minimaal zeven paren in Noord-Groningen (vijf in 2007) en vier tot zes in Flevoland worden geregistreerd. Een overvliegende **Arendbuizerd** *Buteo rufinus* kon op 8 mei tenauwernood op de gevoelige plaat worden vastgelegd boven De Hamert, Limburg. Late **Ruigpootbuiszigers** *B lagopus* werden waargenomen op 7 mei bij Enkhuizen; op 10 en 11 mei op Vlieland; op 11 mei in de Eemshaven; en op 14 mei bij Deventer, Overijssel. Een donkere vorm **Dwergarend** *Aquila pennata* vloog op 4 juni boven de Strabrechtse Heide. Tot eind mei werden nog c 80 doortrekkende **Visarenden** *Pandion haliaetus* gemeld. Een flinke influx van **Roodpootvalken** *Falco vespertinus* tekende zich af in mei, met overvlie-

gende exemplaren in alle provincies en pleistersaas op enkele plekken. In totaal werden er meer dan 300 waargenomen, waaronder de grootste groep ooit. Deze bevond zich op het Fochteloërveen; vanaf de eerste waarneming op 7 mei nam het aantal hier toe tot maximaal 35 op 18 mei. In totaal werden 87 langs trektelposten vliegende vogels gemeld, met name bij Breskens (17) en in de Eemshaven (15). Na eind mei nam het aantal waarnemingen snel af. Een mak tweede-kalenderjaar vrouwtje dat zich nog van 31 mei tot 6 juni ophield bij Ruigoord, Noord-Holland, was de laatste die door een groot aantal vogelaars werd bewonderd. Een gekleurde tweede-kalenderjaar vrouwtje dat op 22 mei in De Wieden verbleef bleek in 2007 te zijn geringd in de Hortobágy in Hongarije. Omdat de kleurencombinatie niet volledig werd afgelezen konden de exacte gegevens niet worden achterhaald: het kon op drie individuen betrekking hebben. De laatste doortrekkende **Smellekens** *F columbarius* werden opgemerkt op 9 juni nabij Middelburg; op 14 juni op de Leusderheide, Utrecht; op 17 juni bij de Slufter op Texel; en op 18 juni langs de Oostvaardersdijk nabij De Blocq van Kuffeler, Flevoland. Samen met zeven meldingen uit de eerste week van juni betekende dit een opmerkelijk late doortrekgolf. Van de 16 429 waarnemingen die sinds 1 januari 1989 in het Bijzondere Soorten Project (BSP) zijn verzameld bleken er slechts 22 betrekking te hebben op (solitaire) vogels in juni. Het beste jaar tot dusver was 1992 met vijf waarnemingen in de periode van 1 tot 13 juni. De laatste vier bij Breskens werden op 25 mei genoteerd en brachten

Recente meldingen

332 Aziatische Goudplevier / Pacific Golden Plover *Pluvialis fulva*, Ezumakeeg, Friesland, 29 juni 2008 (Toy Janssen)

333 Vorkstaartplevier / Collared Pratincole *Glareola pratincola*, Texel, Noord-Holland, 31 mei 2008 (Jos van den Berg)

334 Aziatische Goudplevier / Pacific Golden Plover *Pluvialis fulva*, Ezumakeeg, Friesland, 29 juni 2008 (Toy Janssen)

335 Vorkstaartplevier / Collared Pratincole *Glaucopis pratincola*, Texel, Noord-Holland, 1 juni 2008
(*Toy Janssen*)

336 Kleine Geelpootruiter / Lesser Yellowlegs *Tringa flavipes*, Ezumakeeg, Friesland, 1 juni 2008
(*Sietze Bernardus*)

Recente meldingen

het voorjaarstotaal voor deze telpost naar een recordhoogte van 200. Een mogelijke **Eleonora's Valk** *Feleonorae* vloog op 21 juni over Hoogerkerk: een potentiële nieuwe soort.

RALLEN TOT STERNS Het eerste **Kleinste Waterhoen** *Porzana pusilla* van het jaar was een vrouwtje in Waterland, Noord-Holland, dat voor het eerst werd gehoord op 28 mei maar pas na het maken van een geluidsonopname op 9 juni met zekerheid werd gedetermineerd. Deze bleef tot ten minste 18 juni. Vanaf 31 mei tot in juli hield de geslachtsbepaling vogelaars ook bezig in de polders bij Breukeleveen, Noord-Holland, en het nabijgelegen Tienhoven, Utrecht. De 'vrouwtjesroep' werd hier het vaakst gehoord, van ten minste drie verschillende vogels, maar ook de klassieke zang van twee mannetjes klonk op sommige avonden. Op 8 juni werd een roepend vrouwtje enige tijd fraai gezien. Op dezelfde dag was er eveneens een melding bij Oegstgeest, Zuid-Holland. In het IJsseldal, Gelderland/Overijssel, met name in het noordelijke gedeelte, waren ten minste 27 paren **Kwartelkoningen** *Crex crex* aanwezig: ongeveer een kwart van het landelijke totaal. In de omgeving van Zwolle, Overijssel, werden twee van de 31 geringde vogels uit 2007 teruggevangen. De bezetting in het Oldambt was laag, met slechts zes territoria. Tot eind mei werden nog c 25 doortrekkende **Kraanvogels** *Grus grus* gemeld. Op het Fochteloërveen waren drie paren aanwezig, waarvan er twee ieder een jong grootbrachten. Het paar van het Dwingelderveld, Drenthe, dat in 2007 aanwezig was bleek echter verdwenen. Op de Dijkgatsweide in de Wieringermeer, Noord-Holland, werden er twee nog tot 21 mei waargenomen. Op c 50 plekken verspreid over het land doken nog **Steltkluten** *Himantopus himantopus* op. Maximaal 15 verbleven nagenoeg de gehele periode op Tiengemetten, Zuid-Holland. Ook op enkele andere plekken werden territoriale paren aangetroffen. Langstreckers werden gemeld op 5 mei in de Eemshaven (drie) en op 10 mei bij trektelepost De Horde (vijf). **Grielen** *Burhinus oedipnemus* werden waargenomen op 20 juni bij Soesterberg, Utrecht, en op 26 juni op de Slikken van Flakkee, Zuid-Holland. Van 28 mei tot 4 juni verbleef een **Vorkstaartplevier** *Glareola pratincola* nabij Den Hoorn op Texel. Naar verluidt zou de vogel hier ook enkele dagen eerder al zijn gezien. Tot medio mei trokken nog 11 **Morinelplevieren** *Charadrius morinellus* langs de Eemshaven en vier langs Breskens en ook op enkele andere plekken werden overvliegende exemplaren opgemerkt. Voor pleisterende groepjes kon men tot 18 mei terecht op Texel (maximaal 22) en op 18 en 19 mei op het Kootwijkerzand, Gelderland (vijf). Een zomerkleed **Amerikaanse Goudplevier** *Pluvialis dominica* lokte vanaf 17 mei een groot aantal vogelaars naar de Prunjepolder; hij werd voor het laatst op 2 juni gemeld. Een ander exemplaar werd op 4 juni gefotografeerd in de Workumerwaard, Friesland. Een zomerkleed **Aziatische Goudplevier** *P. fulva* verbleef van 27 juni tot in juli in de Ezumakeeg. **Gestreepte Strandlopers** *Calidris melanotos* werden waargenomen op 6 mei in de Ezumakeeg; op 15 mei in de Scherpenissepolder, Zeeland; van 25 tot

30 mei opnieuw in de Ezumakeeg; op 26 mei in De Blikken bij Groede; en op 24 juni wederom in de Ezumakeeg. Twee **Breedbekstrandlopers** *Limicola falcinellus* hielden zich op 4 mei op in de Mokbaai op Texel. Op 7 mei werd hier nog een exemplaar aangetroffen. Een ander bevond zich op 12 mei net in België langs de Grensmaas bij Born, Limburg. Toen hij om 19:20 vlog werd hij ook boven Nederlands grondgebied waargenomen. Andere waarnemingen werden verricht op 24 mei bij Westhoek, Friesland, en van 24 tot 28 mei in het Lauwersmeergebied (maximaal twee op 25 mei). **Blonde Ruiters** *Tryngites subruficollis* werden van 20 tot 22 mei gezien in de Ezumakeeg en van 11 tot 13 juni in Waal en Burg op Texel. Bijzonder was het verschijnen van meerdere **Poelsnippen** *Gallinago media* in een periode met langdurige oostenwind. De eerste werd opgemerkt op 7 mei in de Bovenkerkerpolder bij Amstelveen, Noord-Holland. Daarna volgden waarnemingen op 10 mei bij Schipluiden, Zuid-Holland; op 11 mei op Schiermonnikoog, Friesland; op 14 mei op Dwars in den Weg bij Brouwershaven, Zeeland (door veel waarnemers gezien); op 16 (twee) en 19 mei nabij Deventer; op 16 mei op Tiengemetten; van 17 tot 19 mei op Vlieland; en op 7 juni op de Maasvlakte, Zuid-Holland. Men kan slechts gissen naar hoeveel exemplaren van deze verborgen levende soort onopgemerkt bleven. **Kleine Geelpootruiters** *Tringa flavipes* stapten van 5 tot 7 mei rond op het wad bij De Cocksdorp op Texel en van 31 mei tot 2 juni in de Ezumakeeg. Ten minste 16 **Poelruiters** *T. stagnatilis* werden gemeld, met name in de eerste helft van mei in het zuidwesten en noorden van het land. Exemplaren die langer dan een dag aanwezig waren werden opgemerkt van 6 tot 9 mei in De Blikken bij Groede; van 12 tot 15 mei bij trektelepost Hoekse Sluis bij Bergambacht, Zuid-Holland; op 11 en 12 juni op het Rammegors, Zeeland; en van 12 tot 22 juni in de Scherpenissepolder. **Terekruiters** *Xenus cinereus* verbleven op 17 mei in de Ezumakeeg, op 25 mei kortstondig nabij Middelburg en van 25 tot 30 mei bij de bekende plasjes ten zuiden van Harlingen, Friesland. Vanaf 10 mei werden op c 10 plekken in West- en Noord-Nederland **Grauwe Franjepoten** *Phalaropus lobatus* aangetroffen, uitsluitend solitaire exemplaren of tweetallen. Met name in de Ezumakeeg waren voor langere tijd exemplaren aanwezig. **Middelste Jagers** *Stercorarius pomarinus* werden opgemerkt op 4 mei bij Breskens; op 24 mei op Vlieland; op 31 mei bij Huisduinen; en op 14 en 18 juni bij Egmond aan Zee. Een adult-zomer **Kleinste Jager** *S. longicaudus* vloog op 7 juni om 08:55 langs Camperduin en om 10:15 langs Huisduinen. De tweede-kalenderjaar **Kleine Burgemeester** *Larus glaucoideus* die op 6 januari in Amsterdam, Noord-Holland, opdook, werd voor het laatst op 11 mei gezien. Andere vlogen op 7 mei en 7 juni enige tijd rond bij Egmond aan Zee en op 9 mei bij Breskens. De laatste van de overwinterende **Grote Burgemeesters** *L. hyperboreus* in Amsterdam werd nog gemeld op 1 mei. Bij Westkapelle, Zeeland, bleef een exemplaar tot ten minste 14 juni. Doortrekkers werden gezien op 6 en 9 mei bij Breskens. Verspreid over de gehele periode werden c 25 **Reuzensterms** *Hydroprogne caspia* waargenomen. Het Lauwersmeergebied was op

337 Poelsnip / Great Snipe *Callinago media*, Dwars in den Weg, Zeeland, 14 mei 2008 (*Toy Janssen*) **338** Blonde Ruiter / Buff-breasted Sandpiper *Tryngites subruficollis*, Waal en Burg, Texel, Noord-Holland, 11 juni 2008 (*Eric Menkveld*) **339** Amerikaanse Goudplevier / American Golden Plover *Pluvialis dominica*, Prunjepolder, Zeeland, 23 mei 2008 (*René Weenink*) **340** Amerikaanse Goudplevier / American Golden Plover *Pluvialis dominica*, Prunjepolder, Zeeland, 24 mei 2008 (*Dirk Vogt*)

een groot aantal dagen goed voor waarnemingen en ook langs de Friese IJsselmeerkust werden vanaf eind mei tot vijf exemplaren geteld. Tot 10 mei werden nog c 14 doortrekkende **Lachsterns** *Gelochelidon nilotica* gemeld, waaronder een exemplaar dat op 5 mei door 10-tallen vogelaars op Breskens werd bekeken. De **Witwangstern** *Chlidonias hybrida* die zich vanaf 25 april ophield in de omgeving van de Kinseldam in Waterland werd voor het laatst op 1 mei gezien. Tot medio juni trokken er vervolgens c 40 door, waaronder groepjes van 11 tot 13 mei op de Strabrechtse Heide (drie); op 14 mei in De Hamert (vijf); van 28 tot 30 mei in de Brabantse Biesbosch (maximaal vijf); van 1 tot 8 juni op Tiengemeten (maximaal zeven); en op 7 juni in de Sliedrechtse Biesbosch (drie). Tussen begin mei en begin juni trokken c 30 **Witvleugelsterns** *C leucopterus* door. Vanaf 13 mei tot ten minste eind mei verbleef er net als in eerdere jaren een adulte in een kolonie van Zwarte Sterns *C niger*

bij Cellemuiden, Overijssel, en vanaf 31 mei tot in juli werd een exemplaar waargenomen bij Kinderdijk, Zuid-Holland. De eerste adulte van het 'najaar' werd al op 26 juni waargenomen bij Den Oever, Noord-Holland. Een **Dougalls Stern** *Sterna dougallii* werd op 12 mei gemeld nabij Terneuzen, Zeeland.

UILEN TOT GORZEN De eerste twitchbare **Dwergooruil** *Otus scops* sinds het geval van de Ooijpolder, Gelderland, in mei-juni 1998 lokte op de avond van 26 mei 250-300 vogelaars naar Noordwijk, Zuid-Holland. De vogel bleek hier voor het eerst op 22 mei te zijn gehoord en bleef tot 19 juni. Soms werd hij in de schemering even in vlucht gezien. Het paar **Oehoes** *Bubo bubo* van de Sint-Pietersberg, Limburg, bracht twee jongen groot. Elders in Limburg was nog een paar met twee jongen, alsmede een solitaire vogel. Van het paar in de Achterhoek, Gelderland, werd het mannetje begin 2008

341 Kleine Klapekster / Lesser Grey Shrike *Lanius minor*, adult, Grote Vlak, Texel, Noord-Holland, 8 juni 2008 (*Arend Wassink*) **342** Steppiekiekendief / Pallid Harrier *Circus macrourus*, adult vrouwtje, Breskens, Zeeland, 22 april 2008 (*Thomas Luiten*) cf Dutch Birding 30: 204, 2008 **343** Blonde Ruiters / Buff-breasted Sandpiper *Tryngites subruficollis*, Waal en Burg, Texel, Noord-Holland, 11 juni 2008 (*Arend Wassink*) **344** Kleine Vliegenvanger / Red-breasted Flycatcher *Ficedula parva*, onvolwassen mannetje, Nijmegen, Gelderland, 3 juni 2008 (*Toy Janssen*)

doodgevonden. Het vrouwtje riep nog een aantal weken door. Een paar elders in Gelderland bracht drie jongen groot. Een **Oeraluil** *Strix uralensis* werd op 23 mei gefotografeerd in de omgeving van Boxmeer. Het exemplaar dat zich in april 2005 in Enkhuizen ophield, kon dankzij een pootring worden ontmaskerd als een 'escape'. Of de vogel van Boxmeer was voorzien van een ring kon niet met zekerheid worden bepaald. Het valt mede daarom te bezien of de Nederlandse lijst met deze waarneming weer een soort rijker is. Overvliegende **Alpengierzwaluwen** *Apus melba* werden gemeld op 4 mei boven Sliedrecht, Zuid-Holland; op 24 en 26 mei in de Eemshaven; op 29 juni boven Haarlem, Noord-Holland; en op 30 juni boven Weurt. Bij Breskens werden overvliegende **Bijeneters** *Merops apiaster* gemeld op 4, 5 (zeven) en 7 mei. Het voorjaarstotaal van negen betekende een record voor de telpost. Andere trekkers werden gezien op 9 mei bij de Vulkaan bij Den Haag; op

10 mei boven Terneuzen (twee); op 11 mei ten oosten van Terneuzen; op 14 mei boven Alphen aan den Rijn, Zuid-Holland (twee); op 23 mei nabij Malden, Gelderland (twee); op 24 mei boven Zwolle (negen), boven Groningen en op Texel; op 28 mei in de Eemshaven; op 1 juni om 16:55 boven Egmond aan Zee en om 17:33 boven de Kennemerduinen; op 2 juni bij IJmuiden; op 8 juni op Vlieland (minimaal twee) en bij Den Helder, Noord-Holland (drie); op 9 juni op Texel; op 16 juni bij Nuth, Limburg; en op 17 juni bij Kootwijkerbroek, Gelderland. Kortstondig pleisterende exemplaren verbleven op 10 mei langs de Knardijk, Flevoland (zeven); op 12 mei op Noord-Beveland; op 25 mei op Texel; en op 5 juni bij Kampen. **Hoppen** *Upupa epops* werden waargenomen op 1 mei op Wieringen, Noord-Holland; op 4 mei op de Strabrechtse Heide; rond 5 mei op Rottumerplaat, Groningen; op 26 mei bij Rhenen; op 10 juni nabij Ede, Gelderland; en op 26 juni

345 Rode Rotslijster / Rufous-tailed Rock Thrush *Monticola saxatilis*, mannetje, Drouwenezand, Drenthe, 10 mei 2008 (*Adri Groenendal*) **346** Roodsterblauwborst / Red-spotted Bluethroat *Luscinia svecica svecica*, mannetje, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, 18 mei 2008 (*Eric Menkveld*) **347** Roodsterblauwborst / Red-spotted Bluethroat *Luscinia svecica svecica*, mannetje, Maasvlakte, Zuid-Holland, 18 mei 2008 (*Enno B Ebels*) **348** Roodsterblauwborst / Red-spotted Bluethroat *Luscinia svecica svecica*, mannetje, Oostvaardersdijk, Almere, Flevoland, 1 juni 2008 (*Ton Eggenhuizen*)

bij Ritthem, Zeeland. In de eerste drie weken van mei werden nog c 20 doortrekkende **Draaihalzen** *Jynx torquilla* gemeld. Op 4 mei werd 's middags een langsvliegende **Kalanderleeuwerik** *Melanocorypha calandra* opgemerkt in de Eemshaven. Op 8 mei was een exemplaar kortstondig ter plaatse in de Clethemspolder bij Groede. Na enkele minuten verdween hij in zuidoostelijke richting tot grote teleurstelling van de c 30 vogelaars die vanaf de nabijgelegen trektelpost bij Breskens de lucht nauwlettend in de gaten hielden. Samen met de waarneming op 26 april op de Loozerheide betreft dit de derde melding van dit voorjaar. Eerdere gevallen dateren van 10 oktober 1980 bij Castricum, Noord-Holland (vangst), 16 mei 1988 op Texel en 27 mei 2005 in de Eemshaven. Overvliegende **Kortteenleeuweriken** *Calandrella brachydactyla* werden gemeld op 4 en 10 mei in de Eemshaven, op 5 mei bij Breskens en op 11 mei in het

Ballooërveld, Drenthe. Doortrekkende **Kuifleeuweriken** *Galerida cristata* werden opgemerkt op 2, 3, 11 en 25 mei bij Breskens en op 31 mei in de Eemshaven. Bij Breskens werden op 4 (drie), 5, 8 en 10 mei **Roodstuitzwaluwen** *Cecropis daurica* gezien. Het voorjaarstotaal voor deze telpost kwam daarmee uit op een recordhoogte van acht. Een negende passeerde op 11 mei de nabijgelegen Clethemspolder. Ook trektelpost Lauwersmeer Kustweg deed een duif in het zakje met trekkers op 4 en 6 mei. Andere vlogen op 5 mei langs Petten, Noord-Holland, en op 11 mei over Berkheide bij Katwijk. Langs de Praamweg, Flevoland, was een exemplaar enige tijd aanwezig op 1 mei. Tot 23 mei trokken 18 **Duinpiepers** *Anthus campestris* langs Breskens, waarmee het voorjaarstotaal hier op 24 kwam: alweer een jaarrecord. Andere werden gemeld van een zestal trektelposten verspreid over het land. Tevens werd tot eind mei een klein

349 Veldrietzanger / Paddyfield Warbler *Acrocephalus agricola*, Zwanenwater, Noord-Holland, 4 juni 2008
(Eric Menkveld)

aantal pleisteraars opgemerkt. Tot 25 mei werden nog 17 langs trektelposten vliegende **Roodkeelpiepers** *A cervinus* gemeld. Vooral Breskens (zeven) en de Eemshaven (zes) waren rijkelijk bedeed. Op acht andere plekken werden exemplaren waargenomen, waaronder pleisteraars op 13 mei bij Deventer, op 14 mei bij Termunten en op 24 mei bij het Harderbroek, Flevoland. Een mannetje **Balkankwikstaart** *Motacilla feldegg* werd op 4 mei gemeld bij de trektelpost in de Eemshaven. Indien aanvaard betreft dit het tweede geval. Een late **Pestvogel** *Bombycilla garrulus* vloog op 4 mei langs Breskens, nota bene na een winter waarin de soort nauwelijks werd gezien. De aanwezige vogelaars werden op deze dag overigens getraakteerd op een verrassend soortenspectrum, want behalve Pestvogel trokken ook onder meer Middelste Jager, Bijeneter en Roodstuit-zwaluw voorbij. Een **Waterspreeuw** *Cinclus cinclus* werd op 24 mei gemeld in Valkenburg, Limburg. De vijfde **Alpenheggenmus** *Prunella collaris* betrof een exemplaar dat van 10 tot 19 mei verbleef in de omgeving van de vuurtoren van Oost-Vlieland op Vlieland. Veel vogelaars slaagden erin om de vogel te aanschouwen maar vanzelfsprekend was dat niet, aangezien hij dikwijls langdurig uit beeld was. Eerdere gevallen dateren van april 1986 (Groningen), mei 1986 (Terschelling, Friesland), april 2000 (Den Helder) en mei 2000 (Terschelling). Van 13 tot 19 mei zong een **Noordse Nachtegaal** *Luscinia luscinia* in het Voornes Duin bij Westvoorne, Zuid-Holland. Een mannetje **Roodsterblauwborst** *L svecica svecica* verbleef van 16 tot 19 mei langs de Antarcticaweg op de Maasvlakte. Andere mannetjes werden waargenomen op 18 mei op de noordpunt van Texel, op 25 mei bij een tuinvijver in Lettele

nabij Deventer en op 1 juni langs de Oostvaardersdijk nabij De Blocq van Kuffeler (vangst). Een vermoedelijk vrouwtje werd op 19 juni gefotografeerd op Vlieland. Een mannetje **Rode Rotslijster** *Monticola saxatilis* werd op 9 mei gefotografeerd op het Drouwenerzand nabij Borger, Drenthe. De waarneming werd echter pas enkele dagen later bekendgemaakt. De acht eerdere gevallen hadden alle betrekking op exemplaren die tussen 22 april en 17 mei opdoken. De enige zangpost van **Cetti's Zanger** *Cettia cetti* buiten de kerngebieden in de Zeeuwse en Zuid-Hollandse Delta, de Rijnmond en de Biesbosch bevond zich nog steeds in het Zwanenwater. Territoriale **Graszangers** *Cisticola juncidis* werden op diverse plekken in Zeeland aangetroffen. Daarbuiten vielen vooral de exemplaren bij 's-Hertogenbosch, Noord-Brabant, Vlaardingen, Zuid-Holland, en bij trektelpost IJmeerdijk bij Almere op. **Krekelzangers** *Locustella fluviatilis* zongen van 23 tot 28 mei bij Brunssum, Limburg; op 25 mei bij Almere; van 27 mei tot 1 juni bij Biddinghuizen, Flevoland; van 1 tot 12 juni in het Dijkgatsbos in de Wieringermeer; van 3 tot 5 juni nabij Delfzijl; en van 18 tot 23 juni bij Krimpen aan de Lek, Zuid-Holland. Op 8 mei werd een zingende **Orpheus-spotvogel** *Hippolais polyglotta* ontdekt in het Gerendal bij Valkenburg. Tot begin juli werden niet minder dan 14 territoria in het zuiden van Limburg ontdekt, waarvan bij minimaal twee sprake was van sterke indicaties voor een broedgeval. **Veldrietzangers** *Acrocephalus agricola* werden gevangen op 30 mei in de Venebuurt nabij Beetsterzwaag, Friesland, en op 2 juni in het Zwanenwater. Laatstgenoemde werd ook zingend waargenomen op 4 juni toen hij werd teruggevangen. Een vrouwtje **Baardgrasmus** *Sylvia cantillans* bevond zich op 6 juni op

de Maasvlakte en een mannetje was op 8 juni aanwezig op Vlieland. Een **Bladkoning** *Phylloscopus inornatus* die op 3 oktober 2007 was geringd op Schiermonnikoog werd op 17 april dood gevonden in Truro, Cornwall, Engeland. Een **Bergfluiter** *P bonelli* zong op 13 mei in het Zwanenwater. **Kleine Vliegenvangers** *Ficedula parva* werden waargenomen op 2 mei bij trekpost Lauwersmeer Kustweg; op 8 mei op Texel; op 24 mei op de Maasvlakte; op 3 juni bij Weurt; en op 8 juni in de Eemshaven. Van c 25 locaties verspreid over het land werden **Buidelmezen** *Remiz pendulinus* gemeld. Broedparen werden onder meer vastgesteld op Texel en langs de noordelijke Randmeren, Gelderland/Overijssel. De **Kleine Klapekster** *Lanius minor* die op 8 juni langs de Hoorderslag op Texel verbleef verscheen op een voor de soort karakteristieke datum en plek. Texel is het best om deze soort te zien met eerdere gevallen in juni 1964, mei 1970, juni 1971, mei 1978, juli 1984, juni 1998 en oktober 2005. Een langstreckende **Roodkopklauwier** *L senator* werd op 5 mei opgemerkt in de Clethempolder. Andere verbleven op 24 mei bij Bleskensgraaf, Zuid-Holland, op 20 juni op het Wekeromsche Zand, Gelderland, en van 21 tot 25 juni in de Kolummerwaard, Friesland. Het exemplaar dat zich op 2 mei ophield nabij Roermond verbleef steeds op c 100 m van de grens op Duits grondgebied. **Grauwe Klauwier** *L collurio* lijkt de opmars in de duinstreek voorzichtig door te zetten, met verschillende territoriale vogels. Ook van de Veluwe kwamen diverse meldingen en zowel in Zuidoost-Limburg als in Zuidwest-Drenthe waren c 30 paren aanwezig. **Roze Spreeuwen** *Sturnus roseus* werden gezien van 1 tot 3 juni in de Ezumakeeg (maximaal twee), op 7 juni in het Westelijk Havengebied in

Amsterdam en op 19 juni bij Paesens, Friesland. Er werden nog ruim 20 doortrekkende **Europese Kanaries** *Serinus serinus* gemeld. De eerste **Roodmus** *Carpodacus erythrinus* van het jaar werd op 21 mei waargenomen in de Ooijpolder. Tot half juni werden vervolgens op c 12 plekken – veelal langs de kust – exemplaren ontdekt, waaronder enkele broedverdachte die de gehele periode bleven. Op 1 en 24 juni hingen exemplaren in de netten van het ringstation Castricum. In mei werden nog vier pleisterende en 13 doortrekkende **Ortolanen** *Emberiza hortulana* gemeld, waarvan alleen al negen bij Breskens. Bijzonder was de waarneming van een mannetje **Ijsgors** *Calcarius lapponicus* op 31 mei bij Alphen aan den Rijn. Late **Sneeuwgorzen** *Plectrophenax nivalis* werden waargenomen op 30 april op de basaltblokken van het zuiderhavenhoofd van Scheveningen, Zuid-Holland, en op 3 mei op Schiermonnikoog. **Grauwe Gorzen** *E calandra* trokken nog door tot 9 mei bij Breskens (drie), in de Eemshaven en in de Dordtse Biesbosch, Zuid-Holland. Op een vijftal andere plekken werden in mei kortstondig pleisterende exemplaren gemeld. De Vughtse Gement, Noord-Brabant, bleef de gehele periode vogelaars aantrekken die (nog) de zang van deze almaar zeldzamer wordende soort wilden horen.

We bedanken Bram Aarts, Arnoud van den Berg, Arjan Boele, Vincent de Boer, Joost van Bruggen, Rommert Cazemier, Symen Deuzeman, Ruud van Dongen, Enno Ebels, Adri Groenendal, Menno Hornman, Jeroen Kok, Ben Koks, Ferry van der Lans, André van Loon, Ronald Messemaker, Gert Ottens, Chris van Rijswijk, Magnus Robb, Mervyn Roos, Gerard Troost, Jan-Willem Vergeer, Jetho Waanders, Gejo Wassink, Werkgroep Kraanvogel en Rik Winters voor hun hulp bij het samenstellen van dit overzicht.

Roy Slaterus, Reitzstraat 99, 2021 TR Haarlem, Nederland (roy.slaterus@dutchbirding.nl)

Vincent van der Spek, Koningin Emmakade 92, 2518 RM Den Haag, Nederland (vincent@vvgdenhaag.nl)

België

EENDEN TOT VALKEN Er werden acht **Krooneenden** *Netta rufina* gezien: in Adinkerke, West-Vlaanderen; De Panne, West-Vlaanderen; Eke, Oost-Vlaanderen; Hensies, Hainaut; Mechelen, Antwerpen; Sint-Agatha-Rode, Vlaams-Brabant; Terhagen, Antwerpen; en Willebroek, Antwerpen. Van 7 mei tot ten minste 23 juni zwom nog een mannetje **Witoozeend** *Aythya nyroca* op de kleiputten van Ploegsteert, Hainaut, en op 11 mei een vrouwtje in De Gavers in Harelbeke, West-Vlaanderen. Een **Stormvogeltje** *Hydrobates pelagicus* werd op 28 mei waargenomen vanaf het schip 'De Zeeleeuw' op zee ter hoogte van Oostende, West-Vlaanderen. Er werden meer dan het normale aantal **Woudapen** *Ixobrychus minutus* waargenomen op ten minste acht locaties, met enkele concentraties van vier en vijf exemplaren. De exacte plaatsen worden hier omwille van mogelijke of zekere broedgevallen niet opgesomd. **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* werden opgemerkt in De Fonteintjes in Zeebrugge, West-Vlaanderen, en in Erpe, Oost-Vlaanderen, op 10 mei; in Hensies, Hainaut, tot drie adulte vanaf 3 mei; op 12 mei in Brevanne, Luxembourg, en in Warneton, Hainaut;

op 21 mei twee in Bachte-Maria-Lerne, Oost-Vlaanderen; en op 25 mei in Condé sur Escaut, Liège. In juni volgden waarnemingen in Het Vinne in Zoutleeuw, Vlaams-Brabant, op 4 juni; Zonhoven, Limburg, op 14 en 17 juni; Waterland-Oudeman, Oost-Vlaanderen, op 15 juni; De Maten in Genk, Limburg, op 16 juni; en Kalmthout, Antwerpen, op 17 juni. Op 21 juni verbleef een **Ralreiger** *Ardeola ralloides* in de Pereboomsgatkreek in Moerbeke-Waas, Oost-Vlaanderen. **Koereigers** *Bubulcus ibis* werden gezien in Ertvelde, Oost-Vlaanderen, op 4 mei; Gent, Oost-Vlaanderen, op 16 en 17 mei; Harchies, maximaal drie vanaf 3 mei; Knokke, West-Vlaanderen, twee op 3 mei; Zeebrugge-Lissewege, West-Vlaanderen, maximaal drie van 4 tot 8 mei; bij Nieuwerkerken, Limburg, op 15 mei; Tienen, Vlaams-Brabant, op 11 mei; Zingem, Oost-Vlaanderen, op 17 mei; en Zoutleeuw, tot twee exemplaren van 4 tot 13 mei. In mei werden nog 44 **Purperreigers** *Ardea purpurea* opgemerkt met maximaal zes over De Fonteintjes in Zeebrugge op 4 mei. Op de volgende plaatsen werden overtrekkende **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* gezien: Bachte-Maria-Lerne, Oost-Vlaanderen; Brecht, Antwerpen; Drongen, Oost-Vlaanderen; Duffel-Rumst, Antwerpen (twee); Essene, Vlaams-Brabant; Hasselt,

Recente meldingen

350 Vorkstaartplevier / Collared Pratincole *Glaucopis pratincola*, Oostende, West-Vlaanderen, 23 juni 2008 (Koen Verbanck) **351** Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, tweede-kalenderjaar mannetje, Kalmthout, Antwerpen, 26 mei 2008 (Johan Buckens) **352** Breedbekstrandloper / Broad-billed Sandpiper *Limicola falcinellus*, Bichterweerd, Limburg, 12 mei 2008 (Ran Schols)

353 Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, tweede-kalenderjaar mannetje, Kalmthout, Antwerpen, 26 mei 2008 (Johan Buckens)

354 Witvleugelstern / White-winged Tern *Chlidonias leucopterus*, Bichterweerd, Limburg, 11 mei 2008 (Ran Schols)

Recente meldingen

Limburg; Kalmthout; Kruikebeke, Oost-Vlaanderen; Lommel, Limburg; Maasmechelen, Limburg (twee); Messelbroek, Vlaams-Brabant; Mortsel, Antwerpen; Oostmalle-Zoersel, Antwerpen; Outgaarden, Vlaams-Brabant (twee); Sint-Denijs, West-Vlaanderen; Tienen; Verrebroek, Oost-Vlaanderen (twee); en Zolder, Limburg. De meeste trokken over in de eerste helft van mei (enkel de Vlaamse gegevens werden vermeld). Een **Zwarte Ibis** *Plegadis falcinellus* landde op 11 mei kortstondig bij de Haag in Heist, West-Vlaanderen. Minstens twee **Flamingo's** *Phoenicopterus roseus* foerageerden op 29 mei op het Groot Buitenschoor in Zandvliet, Antwerpen. De enige **Roodhalsfuut** *Podiceps grisegena* voor de periode zwom op 27 mei bij Duffel-Rumst. Van 31 mei tot 29 juni verbleef een adulte **Kuifduiker** *P auritus* in zomerkleed in Waremmes, Liège. Op 9 en 10 mei was er opvallende doortrek van **Wespendieven** *Pernis apivorus* met als maximum 78 over Tienen op 9 mei en 71 over Elen, Limburg, op 10 mei. In totaal werden in mei 150 **Zwarte Wouwen** *Milvus migrans* en 117 **Rode Wouwen** *M milvus* waargenomen. Iedereen hoopte er al in stilte op en ze waren er weer: op 4 mei was er een eerste melding van vier overvliegende **Vale Gieren** *Gyps fulvus* in Mater, Oost-Vlaanderen. Van 26 tot 28 mei kon een groep van 17 uitgebreid worden bekeken op de mijnsteril van Zwartberg in Opglabbeek, Limburg. Op 29 mei vlogen er negen over Mater. Op 30 mei werden er eveneens negen gezien boven Etikhove, Oost-Vlaanderen, en dezelfde later boven Ronse, Oost-Vlaanderen.

Van een melding van 45 exemplaren over Geraardsbergen, Oost-Vlaanderen, op 31 mei ontbreken verdere details. Op 7 juni verbleven er zeven bij Beyne-Heusay, Liège, en op 21 juni acht bij Trooz, Liège. Eind juni volgden waarnemingen van 15 op in Thuin, Hainaut, en 20 in Dour, Hainaut, op 21 juni; 11 in Havinnes, Hainaut, op 22 juni; 11 in Boirs, Liège, op 23 juni; en één in Solwaster, Liège, op 24 juni. Een vermoedelijke **Monniksgier** *Aegyptius monachus* vloog op 25 mei over Anderstad in Lier. De eerste **Slangenarend** *Circaetus gallicus* verscheen op het Groot Schietveld in Brecht, Antwerpen, op 4 en 5 mei, gevolgd door waarnemingen op 11 mei in Torgny, Luxembourg; op 16 en 18 mei in De Liereman in Oud-Turnhout, Antwerpen; op 17 mei in het Grootbroek in Sint-Agatha-Rode, Vlaams-Brabant; op 23 mei in Cordes, Hainaut; en op 27 mei in Meeuwen-Helchteren, Limburg. Een vermoedelijk vrouwtje **Steppiekiekendief** *Circus macrourus* trok op 2 mei over Anderstad in Lier. In mei werden in totaal 62 **Grauwe Kiekendieven** *C pygargus* opgemerkt waarvan het overgrote deel overtrekkers betrof. Een **Schreeuwarend** *Aquila pomarina* die op 7 mei over Schelle, Antwerpen, vloog werd even later opgemerkt boven Wilrijk, Antwerpen. Een **Bastaard-** of **Schreeuwarend** *A clanga/pomarina* vloog op 10 mei over de Maatheide in Lommel en een ongedetermineerde *Aquila*-arend werd op 9 mei gezien bij Brugge, West-Vlaanderen. Een lichte vorm **Dwergarend** *A pennata* vloog op 14 mei over de telpost op de Maatheide in Lommel. De maand mei was nog goed

355 Kleine Kokmeeuw / Bonaparte's Gull *Chroicocephalus philadelphia*, eerste-zomer, met Kokmeeuw / Common Black-headed Gull *C ridibundus*, Koksijde, West-Vlaanderen, 8 juni 2008 (Peter Adriaens)

voor bijna 100 **Visarenden** *Pandion haliaetus* en in juni waren er nog vier waarnemingen in Wallonië: in Harchies, Hompré, Luxembourg; Freux, Luxembourg; Nassogne, Luxembourg; en Virelles, Namur. Vanaf de eerste dagen van mei tekende zich een invasie van **Roodpootvalken** *Falco vespertinus* af en we ontvingen waarnemingen van in totaal 67 uit Antwerpen, Antwerpen (twee); Brecht (drie); Bredene (vier); Breuvanne, Luxembourg; Briquemont-Laloux, Namur; Condé sur Escaut; Cul-des-Sarts, Namur; Dave, Namur; De Panne, West-Vlaanderen (drie); Duffel-Rumst; Elen (drie); Forges, Namur; Gent (twee); Gerny, Luxembourg; Heist; Kalmthout (minstens zeven); Lier (drie); Lokeren, Oost-Vlaanderen (twee); Lommel (twee); Mainvault, Hainaut; Mechelen; Meetkerke, West-Vlaanderen; Namêche, Namur; Ploegsteert; Remagne, Luxembourg; Rijkevorsel, Antwerpen; Schulen; Sint-Denijs; Termes, Luxembourg; Tienen; Torhout, West-Vlaanderen; Verlaine, Liège; Virelles; Wilrijk (twee); Zandvoorde (vijf); Zeebrugge (vijf); en Zoutleeuw.

356 Breedbekstrandloper / Broad-billed Sandpiper
Limicola falcinellus, Bichterweerd, Limburg,
12 mei 2008 (Ran Schols)

RALLEN TOT STERNS Een **Kleinst Waterhoen** *Porzana pusilla* riep op 1 mei op het Noordelijk Eiland in Wintam, Antwerpen, en van 13 tot 24 juni werden tot twee exemplaren gehoord in het Schulensbroek. Op 4 mei vlogen er telkens drie **Kraanvogels** *Grus grus* over Lier en over Zeebrugge en één over Dolhain, Liège. Telkens één exemplaar werd nog opgemerkt in Zeebrugge op 5 mei; in Knokke en Liesele, Antwerpen, op 7 mei; in Nieuwerkerken op 8 en 9 mei; in Kurne, West-Vlaanderen, op 9 mei; en in Lommel, Oud-Turnhout en Zoutleeuw op 10 mei. Ook **Steltkluten** *Himantopus himantopus* werden weer op tal van plaatsen opgemerkt maar tot broedgevallen kwam het (voorlopig) niet. De waarnemingen kwamen van Doel, Oost-Vlaanderen; Eke, Oost-Vlaanderen; Geistingen, Limburg; Gent (twee); Harelbeke (twee); Kallo-Melsele, Oost-Vlaanderen (twee); Kessenich, Limburg; Kieldrecht, Oost-Vlaanderen (zes); Knesselare, Oost-Vlaanderen; Mechelen; Nieuwmoer (twee); Ploegsteert (vier); Roksem, West-Vlaanderen; Sint-Martens-Latem, Oost-Vlaanderen; Tienen (drie); Uitkerke, West-Vlaanderen (maximaal 18); Verrebroek (zes); Veurne, West-Vlaanderen; Woumen; Zandvoorde (drie); Zeebrugge (vier); Zoutleeuw; en Zwijndrecht (twee). Op 10 mei liep een **Griël** *Burhinus oedicnemus* in de Hazegraspolder bij Knokke, op 1 juni volgde een waarneming in Korbeek-Dijle, Vlaams-Brabant, en op 15 juni was er één goed te zien bij Wuustwezel, Antwerpen. Een **Vorkstaartplevier** *Glareola pratincola* bleef naar goede Belgische gewoonte slechts kortstondig ter plaatse in de Doelpolder Noord op 5 mei en op 7 mei zagen we een tweede vogel aan onze neus voorbijgaan in de Bichterweerd in Elen. Van 22 tot 25 juni pleisterde dan eindelijk de eerste twitchbare in de Oostendse Achterhaven. Op 3 mei foerageerden negen **Morinelplevieren** *Charadrius morinellus* in de Nieuwe Hazegraspolder bij Knokke en op 5 en op 13 mei vloog er telkens één over de Maatheide in Lommel. In mei werden 154 **Temmincks Strandlopers** *Calidris temminckii* geteld met op 4 mei een maximum van 14 in de Bichterweerd in Elen. Op 12 mei kon men op die plek

trouwens terecht voor een erg mooie **Breedbekstrandloper** *Limicola falcinellus* in zomerkleed en op 14 mei ontdekte dezelfde waarnemer hier een **Poelsnip** *Gallinago media*. Verder doken Poelsnippen op in Verrebroek, eveneens op 14 mei, en in Koningshooikt, Antwerpen, op 16 mei. Er werden **Middelste Jagers** *Stercorarius pomarinus* gezien in Zeebrugge op 6 en 24 mei. Op 8 juni verbleef een eerste-winter **Kleine Kokmeeuw** *Chroicocephalus philadelphia* op het strand van Koksijde, West-Vlaanderen, maar de vogel was snel weer vertrokken. Van 13 tot 25 juni pleisterde een geringde eerste-zomer **Baltische Mantelmeeuw** *Larus fuscus fuscus* op het stort bij Mont-Saint-Guibert, Brabant-Wallon (de vogel was op 25 juni 2007 als jong geringd te Luopioinen, Häme, Finland, en werd op 20 januari 2008 afgelezen nabij Madrid, Spanje), en op 13 juni was hier bovendien een tweede-zomer. Langs Bredene trok op 9 mei een **Reuzenster** *Hydropogone caspia* en telkens twee verbleven op 23 mei op de Verrebroekse Plassen en op 24 juni in het Grootbroek in Sint-Agatha-Rode. **Lachsters** *Gelochelidon nilotica* trokken op 3 en 6 mei (twee) langs Het Zwin in Knokke; op 4 en 9 mei (twee) langs Bredene; en langs Zeebrugge en langs Lissewege op 5 mei. Op 25 mei pleisterde langdurig een adulte op het AWW-bekken in Duffel-Rumst. De laatste van de periode was op 21 juni kortstondig in Nieuwpoort, West-Vlaanderen. Er verschenen **Witwangsters** *Chlidonias hybrida* op Blokkersdijk, Antwerpen, op 2 mei; twee in Zandvoorde op 6 mei; één in Duffel en vijf in Kieldrecht op 7 mei; drie in Kieldrecht-Verrebroek en zes in Tienen op 8 mei; telkens drie in Zoutleeuw en in Harchies op 13 mei; één bij Ekeren, Antwerpen, op 26 mei; in Hensies op 28 en 29 mei; en in Longchamps, Namur, op 7 juni. Op 4 mei vloog een **Witvleugelster** *C leucopterus* langs Bredene, op 11 mei verbleven er twee in de Bichterweerd in Elen en op 6 juni volgde er een waarneming in Zeebrugge. In juni werden in de broedkolonie in Zeebrugge in totaal

zeven verschillende **Dougalls Sterns** *Sterna dougallii* opgemerkt, waaronder een broedend vrouwtje dat gepaard was met een Visdief *S hirundo*.

UILEN TOT GORZEN In mei werden nog 17 **Velduil**en *Asio flammeus* waargenomen. Een **Alpengierzwaluw** *Apus melba* trok op 9 mei zeer laag langs De Fonteintjes in Zeebrugge. Langs De Panne en langs Zeebrugge vloog op 4 mei een **Bijeneter** *Merops apiaster*. Langs De Fonteintjes in Zeebrugge vlogen er op 5 mei nog eens zes. Op 26 mei verschenen er weer twee bij de klassieke plaats in Wachtebeke, Oost-Vlaanderen, en later weer bij Lochristi, Oost-Vlaanderen. Op 30 mei vlogen er zes over Dave, op 31 mei vloog er één over Viroinval, Namur en op 13 juni één over Famenne, Luxembourg. Een **Hop** *Upupa epops* zong op 1 mei in De Westhoek in De Panne, op 2 mei was er een waarneming in Ben-Ahin, Liège, op 6 mei werd er één gezien in Wommelgem, Antwerpen, op 9 mei één in Bioul, Namur, en op 13 mei in Burdinne, Liège. In mei werden in totaal nog 24 **Draaihalzen** *Jynx torquilla* opgemerkt. In Berlare, Oost-Vlaanderen, riep op 17 mei een **Middelste Bonte Specht** *Dendrocopos medius*. Verrassend was een laag langstrekkende en roepende **Kalanderleeuwerik** *Melanocorypha calandra* op 12 mei over het Groot Schietveld in Brecht. **Roodstuitzwaluwen** *Cecropis daurica* deden het opvallend goed dit voorjaar met waarnemingen uit Spiere, West-Vlaanderen, op 3 mei; langs Zeebrugge op 3, 4, 5 (twee), 6 en 9 mei; langs De Panne op 4 mei; over Bredene op 4 mei; in Harchies op 4 mei; en langs Poederlee, Antwerpen, op 10 mei. De eerste helft van mei leverde nog 22 **Duinpiepers** *Anthus campestris* op. **Roodkeelpiepers** *A cervinus* lieten zich horen en/of zien in Boneffe, Namur, op 2 mei; in de Bichterweerd in Elen op 4, 12 (twee), 14 en 16 mei; in de Maatheide in Lommel op 9 mei; en in Zeebrugge op 14 mei. De doortrek van **Beflijsters** *Turdus torquatus* bleef nog doorgaan tot 16 mei met in totaal bijna 50. De grootste concentraties aan **Cetti's Zangers** *Cettia cetti* waren te vinden in Harchies-Hensies (20), Hautrage, Hainaut (20), De Panne (11) en Zeebrugge (11). Op 2 mei was er een maximumtelling van negen **Graszangers** *Cisticola juncidis* in de Achterhaven van Zeebrugge; daarnaast waren er kleinere aantallen op de klassieke plaatsen. Van 10 tot 13 mei zong een **Krekelzanger** *Locustella fluviatilis* bij de Turfput van Honegem in Erpe, Oost-Vlaanderen, en van 28 tot 30 juni verbleef er één bij Marche-en-

Famenne, Luxembourg. Op 13 plaatsen waren zingende **Snorren** *Luscinioides* aanwezig. De eerste **Orpheus-spotvogel** *Hippolais polyglotta* voor Vlaanderen dit jaar dook op 11 mei op in de Blaarmeersen in Gent. Op 12 mei zong er één bij Oostmalle; op 20 mei in de Bourgoyen in Gent; van 25 tot 30 mei (twee) in De Putten in Melsen, Oost-Vlaanderen; en op 28 mei in De Panne. Er volgden waarnemingen op 1 juni in de Blaarmeersen in Gent; op 5 juni in de Brechtse Heide in Brecht; en op 6 juni op het Groot Schietveld in Brecht. Het tweede voorjaarsgeval van **Waterrietzanger** *Acrocephalus paludicola* dit jaar werd op 4 mei opgetekend bij het Kluizendok in Doornzele, Oost-Vlaanderen. **Grote Karekieten** *Arundinaceus* zongen in Ekeren (twee); Geel, Antwerpen; Harelbeke; Kallo-Melsele; Schulte; Tienen; Wintam; Woumen en Zoutleeuw. Op 9 mei werd een eerste-zomer mannetje **Baardgrasmus** *Sylvia cantillans* geringd bij Herne, Vlaams-Brabant. Een mannetje **Kleine Vliegenvanger** *Ficedula parva* werd op 16 mei gehoord in het Zoniënbos bij Watermaal-Bosvoorde, Brussels Gewest, en op 4 juni werd een eerste-zomer mannetje ontdekt bij de Verrebroekse Plassen. Op 1 mei verbleef een **Buidelmees** *Remiz pendulinus* op het Noordelijk Eiland in Wintam, op 3 mei werd er één gezien bij Waremmen en op 21 mei pleisterde er één aan het grindgat van Stokkem, Limburg. Mannetjes **Grauwe Klauwier** *Lanius collurio* werden gezien op het Groot Schietveld in Brecht op 12 mei; in De Maatjes in Nieuwmoer op 26 mei; en in het Houbenhof in Geistingen op 3 juni. Een late **Klapkester** *L excubitor* toonde zich op 7 mei in Melle, Oost-Vlaanderen. Op 2 juni zong een **Roodmus** *Carpodacus erythrinus* op de Kalmthoutse Heide en op 7 en 8 juni verbleef een eerstejaars mannetje op Blokkersdijk. Op 15 mei werd een vrouwtje **Cirlgors** *Emberiza cirulus* bekeken op het vliegveld in Oostmalle-Zoersel maar de vogel raakte helaas spoorloos tegen het moment dat de eerste (vogelaars met) camera's arriveerden. Waarnemingen van **Ortolanen** *E hortulana* werden tussen 2 en 17 mei ontvangen van Bredene; De Panne (twee); Elen (drie); Lommel; Neerpelt, Limburg; Tienen en Zeebrugge.

De hulp van al diegenen die (hun) waarnemingen inspraken op de Natuurpunt-Vogellijn was hier onontbeerlijk. De Natuurpunt-Vogellijn werd op 1 juli 2008 stopgezet. Waarnemingen kunnen nu worden ingevoerd op www.waarnemingen.be. De Waalse gegevens werden in hoofdzaak geput uit de AVES-website.

Gerald Driessens, Pastoriestraat 16, 2500 Lier, België (gerald.driessens@natuurpunt.be)

DB Actueel

Vale Gier met Spaanse ringen strandt in Wieringermeer Op 9 juli 2008 werd een derde-kalenderjaar Vale Gier *Cypris fulvus* door een agrarische medewerker aangetroffen op een akker van de familie Miedema langs de Den Oeversweg ten noorden van Sloodorp, Wieringermeer, Noord-Holland. Gezien de slechte weersomstandigheden met veel bewolking wekte het aanvankelijk

geen verwondering dat de vogel de volgende twee dagen aan de grond bleef. Daarna werd de kans op verhongeren te groot geacht en kwam de beslissing om hem te vangen. Helaas werd hij op de dag waarop dat zou gebeuren, zondag 13 juli, dood aangetroffen. Tijdens zijn verblijf was reeds opgemerkt dat hij een gele kleur met in zwart het getal 438 droeg. Uit internet-

357 Vale Gier / Griffon Vulture *Gyps fulvus*, Slootdorp, Noord-Holland, 10 juli 2008
(Richard Houtman)

onderzoek kwamen geen kleurringcodes zonder letters naar voren. Bij een aantal waarnemers leefde daarom de veronderstelling dat het mogelijk een vogel van dubieuze herkomst was. Het tegendeel was echter het geval want hij bleek een aluminium ring uit Madrid te dragen met nummer 11 05055. Binnen een dag wist Ricard Gutiérrez (in litt) de ringgegevens boven water te krijgen. De vogel bleek op 27 november 2006 als eerstejaars te zijn gevangen in Guardo, Palencia, Spanje, geringd in Burgos en losgelaten 75 km ten westen van Burgos en 42 km ten zuiden van Guardo bij Gozón de Ucieza, Palencia, hemelsbreed 1370 km ten zuidwesten van Wieringermeer. De dode vogel is overgebracht naar het Nationaal Natuurhistorisch Museum/Naturalis te Leiden, Zuid-Holland, en het is de bedoeling dat hij wordt tentoongesteld samen met de legendarische Carmen, de Monniksgier *Aegypius monachus* die werd gevangen in Spanje, losgelaten in Frankrijk en in maart-augustus 2005 in Nederland verbleef voordat hij werd aangereden door een trein bij de Oostvaardersplassen, Flevoland (Dutch Birding 27: 329-333, 2005). De Slootdorpse Vale Gier dook op na een influx die van 26 mei tot eind juni 2008 plaatsvond in België, Duitsland en Nederland met respectievelijk maximaal 157, 23 en 12 exemplaren. Deze aantallen zijn lager dan bij de influx in juni 2007 toen er in deze landen respectievelijk c 200, 100 en 110-180 exemplaren werden geteld (Dutch Birding 29: 270-272, 2008). Eerdere influxen die Nederland bereikten waren in oktober 1944 (zes), juni 1998 (zes), juli 2001 (19) en juni 2002 (17). De soort is sinds 1997 ieder jaar in Nederland vastgesteld. Eerdere

(kleur)ringterugmeldingen betroffen exemplaren bij Durgerdam, Noord-Holland, van 28 april tot 3 mei 1993 (als eerstejaars geringd in Udine, Italië), op 2 september 1987; Dutch Birding 17: 133-140, 1995), bij Goes en in Noord-Beveland, Zeeland, op 1-3 juni 1999 (als jong geringd in Lozère, Frankrijk, op 16 april 1998; Dutch Birding 22: 141-143, 2000) en twee gekleurringde uit een groep van 18 op diverse plekken in West-Nederland in juli 2001 (waarvan één geringd in La Rioja, Spanje, op 14 september 1999; Dutch Birding 23: 246, 2001). ARNOUD B VAN DEN BERG & BOB WOETS

GRIFFON VULTURE A third calendar-year Griffon Vulture *Gyps fulvus* at Wieringermeer, Noord-Holland, the Netherlands, on 9-13 July 2008 was found dead and appeared to have been ringed as a first-year in Palencia, Spain, on 27 November 2006. The bird turned up after an influx from 26 May to late June in Belgium (up to 157 individuals), Germany (23) and the Netherlands (12). In June 2007, a larger influx occurred in these countries with c 200, 100 and 110-180 individuals, respectively. Before 2007, influxes reached the Netherlands in October 1944 (six), June 1998 (six), July 2001 (18) and June 2002 (17) and the species is annual since 1997. Previous ring recoveries in the Netherlands were in April-May 1993 (ringed in Udine, Italy, in September 1987), June 1999 (ringed in Lozère, France, on 16 April 1998) and July 2001 (two colour-ringed birds in a flock of 18, one ringed in La Rioja, Spain, on 14 September 1999).

DBA-nieuws

Dutch Birding-vogel(lang)weekend in oktober 2008 De Dutch Birding-vogelweek is niet meer, leve het Dutch Birding-weekend! De traditionele jaarlijkse samenkomst op het befaamde zeldzaamhedeneiland Texel, Noord-Holland, vindt dit jaar plaats van vrijdag 17 oktober tot en met maandag 20 oktober. Iedereen is uitgenodigd om gedurende dit lange weekend het eiland uit te kammen naar interessante vogels. Voor accommodatie dient men zelf te zorgen. Voor de vrijdag-, zaterdag- en zondagavond is voorzien in een lezingenprogramma met waarnemingenlog vooraf, in de bekende locatie Het Eierlandse Huis in De Cocksdorp. Elke avond zal gevuld worden met een relatief licht (reisverhaal, vogelquiz) en een relatief zwaar onderwerp (determinatie). Verwacht worden in ieder geval een determinatielezing van Nijs van Duivendijk, reisverhalen van Theo Admiraal (Ecuador) en Laurens Steijn (Eagle Nest, Noordoost-India) en een birdquiz/mystery bird-competitie met Dick Groenendijk en Rob van Bemmelen. Het volledige programma zal zo spoedig mogelijk op de website www.dutchbirding.nl worden geplaatst. Zaterdag 18 oktober organiseert Pterodroma Adventures een pelagic trip, waaraan ook Texel-gangers deel kunnen nemen. De boot vertrekt om 07:00 uur vanuit Den Helder (dus niet vanaf Texel!) en zal om 17:00 uur hier weer vastknopen (zie www.pterodroma.com)

Zoals gebruikelijk is de uitspanning bij camping De Robbenjager het DBA-hoofdkwartier gedurende het hele weekend. Hier zal een bescheiden informatiestand worden ingericht en is voor de vogelaars een pc aanwezig. Zoals de laatste jaren ook gebruikelijk zal onze gewaardeerde sponsor Swarovski, die in het weekend met een standje in De Robbenjager aanwezig zal zijn, een leuke prijs beschikbaar stellen voor 'De Soort van het Weekend'. Om organisatorische redenen (en om de prijs zondagavond uit te kunnen reiken) gaat het erom wie van de aanwezige DBA-begunstigers tussen vrijdagochtend 00:00 en zondagmiddag 18:00 op Texel de beste soort ontdekt. De beoordeelsoort moet door meerdere waarnemers gezien zijn en ook getwicht kunnen worden (al is het maar door een handvol waarnemers). De ontdekker van de soort van het weekend wint een lichtgewicht Swarovski carbonstatief, ter waarde van EUR 590. GIJSBERT VAN DER BENT

Vogelboekenbeurs tijdens vogelweekend Tijdens het gehele Dutch Birding-vogelweekend op Texel, Noord-Holland, van 17-20 oktober 2008 organiseert De Verrekieker (waarachter Marc Plomp schuilgaat) in de Kikkertstraat 42, De Cocksdorp, een heuse boekenbeurs. Aan de begunstigers van de DBA wordt in dit voormalige Posthuis de mogelijkheid geboden om tweedehands en overvullige vogelboeken aan medevogelaars te koop aan te bieden. De organisatie gaat ervan uit dat het om vogelboeken 'van enig niveau' gaat en dat de prijzen op deze niet-commerciële boekenbeurs 'sympathiek' zijn. Dus ga thuis eens even kritisch door die stoffige schap-

pen en maak op Texel iemand voor een paar euro gelukkig met je 'afdankertjes'. Uiteraard is er ook de kans dat je op deze boekenbeurs voor dezelfde habbekrats tegen het boek aanloopt waarnaar je al jaren op zoek was! De Verrekieker houdt zich verder aanbevolen voor schenkingen van natuurboeken ten behoeve van de op te richten natuurbibliotheek voor het vogelinformatiecentrum. Tafelruimte voor de boeken is gratis maar er moet wel van tevoren te worden gereserveerd. Voor meer informatie: bel 06-54657040 (Marc Plomp) of kijk op www.deverrekieker.nl. GIJSBERT VAN DER BENT

Vogelnamenboek van Klaas Eigenhuis 'on demand' Het standaardwerk *Verklarend en etymologisch woordenboek van de Nederlandse vogelnamen* van Klaas Eigenhuis (met illustraties van Dirk Moerbeek) was reeds lang uitverkocht maar is sinds kort weer opnieuw verkrijgbaar. Het 627 pagina's tellende boek wordt 'on demand', op aanvraag dus, gedrukt in een fraaie paperback-versie. Het monumentale werk behandelt alle officiële Nederlandse en Friese namen van vogelsoorten die in Nederland en België in het wild zijn waargenomen. Daarnaast komen talloze volksnamen aan bod. Het woordenboek is een naslagwerk en leesboek tegelijk. Voor de serieuze taalkundige biedt de uitgave door het wetenschappelijke gehalte talloze aanknopingspunten voor verdere studie. En voor wie het allemaal niet zo diepgaand hoeft, valt er door de leesbare stijl veel te genieten van al die malle, mysterieuze en soms aan de verkeerde vogelsoort toegekende vogelnamen die onze taal rijk is. Bestellen kan door het invullen en versturen van een formulier op www.dutchbirding.nl (surf naar 'The Shop'/'special issues'). GIJSBERT VAN DER BENT

Dutch Bird Alerts op website Met ingang van 1 augustus 2008 wordt de waarnemingenrubriek op de DBA-website geïntegreerd in Dutch Bird Alerts. Vanaf deze datum zal men bij het invoeren van een waarneming worden doorgelinkt naar de website van Dutch Bird Alerts (www.dutchbirdalerts.nl). Hier draait een nieuwe applicatie met de volgende veranderingen en verbeteringen:

- Het invullen van een waarneming gebeurt met dezelfde gegevens/invoervelden als het huidige systeem.
- Voor het invullen van atlasblok/plekinfo kan men ook gebruik maken van Google Maps.
- Dutch Bird Alerts-leden (met afzendcode) krijgen twee opties: de waarneming alleen 'opslaan' (ofwel alleen publiceren op de webpagina met waarnemingen) of deze ook via het Dutch Bird Alerts-systeem direct versturen (bij hoge nieuwswaarde).
- Waarnemingen ingestuurd door niet-begunstigers ('guests') en DBA-leden zonder afzendcode zullen door ons administratieteam eerst 'gecheckt' worden, waarna ze al dan niet worden doorgezonden (te vergelijken met het huidige Vogellijn-systeem).
- Het doorgeven van interessante waarnemingen in het

veld kan ook via een Smartphone/PDA met data/internetverbinding (www.dutchbirdalerts.nl/mobiel).

- Er komt een speciaal overzicht voor de Smartphone/PDA, waarmee men in het veld alle waarnemingen (ook als die niet aan je profiel voldoen of alleen op de webpagina zijn gepubliceerd) kan bekijken (www.dutchbirdalerts.nl/mobiel).
- Alle ingevoerde waarnemingen worden op het web direct vrijgegeven voor iedereen, ook voor niet-begunstigers.
- Alle waarnemingen zijn derhalve ook in het veld te checken op je Smartphone/PDA.
- Op de website wordt extra uitleg gegeven over hoe alles werkt en de te maken afwegingen om wel of niet waarnemingen door te geven.

Door deze verbeteringen zal de nadruk in het informatienetwerk steeds meer op de website komen te liggen

en krijgen de Vogellijn en Inspreeklijn (0900-BIRDING en 010-4281212) een meer ondersteunende rol. Deze blijven echter nog wel gewoon in de lucht en kunnen in het veld of thuis nog steeds ingesproken worden. De vogellijnbeheerders zullen de ingesproken waarnemingen (als vanouds) blijven af luisteren en doorzetten naar de nieuwe applicatie op de website, de semafoons en de Vogellijn. Het semafoonsysteem zal na 31 december 2008 niet meer actief door de Dutch Birding Association worden ondersteund (zie hiervoor ook de brief die begin dit jaar aan alle semafoonhouders is gestuurd). Het is dus zaak om snel over te stappen. Semafoonhouders die nog niet zijn overgestapt krijgen een dezer dagen een aparte brief met een aantal aanbevelingen voor een zo soepel mogelijke overstap. WIETZE JANSE & GIBSBERT VAN DER BENT

Corrigendum

In Masters of Mystery in het vorige nummer (Dutch Birding 30: 184-185, 2008) kregen twee platen per abuis hetzelfde nummer. De oplossingsfoto van de Fluitspeler *Phylloscopus sibilatrix* dient als plaat **205a** te worden beschouwd. REDACTIE

In last issue's Masters of Mystery (Dutch Birding 30: 184-185, 2008), two plates were given the same number by mistake. The solution photograph of the Wood Warbler *Phylloscopus sibilatrix* should be considered as plate **205a**. EDITORS